

ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 25. MARCA 1976

ŠTEVILKA: 12. LETO: XXV

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl – Naslov: Uredništvo Železarnja, SŽ – Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

KADRI, KADROVSKA DEJAVNOST IN PROBLEMATIKA V LETU 1975

Iz letnega poslovnega poročila temeljnih organizacij združenega dela in delovne skupnosti Skupne službe, ki ga je na svoji 16. seji 28. februarja obravnaval delavski svet Železarnje, danes posredujemo nekoliko skrajšano in povzeto poročilo kadrovskega sektorja o problematiki kadrovske dejavnosti v letu 1975.

V lanskem letu je bil skupni povprečni stalež zaposlenih v Železarni 6.237, ali 160 več kot leto poprej. Od tega je bilo 5.154 delavcev v proizvodnji, ali 89 več kot leta 1974 in 1.083 administrativnih delavcev, ali 71 več kot leto dni nazaj. Vsega skupaj je bil v lanskem letu v Železarni zaposlen 6.401 delavec, ali 179 več kot leto poprej, to je 2,9 odstot-

ka več, brez upokojevcov pa je bilo 160 delavcev več ali 2,6 odstotka. Povprečni stalež pa je bil brez zaposlenih upokojevcov za odstotek nižji od planiranega, z upoštevanjem upokojevcov pa je bil za 1,7 odstotka višji od planiranega. V lanskem letu je bilo na novo zaposlenih 885 delavcev (831 v proizvodnji in 54 v administraciji), ali 66 manj kot leta 1974.

Po posameznih temeljnih organizacijah združenega dela in delovni skupnosti Skupne službe pa je bil povprečni stalež zaposlenih v letu 1975: TOZD Talilnice – 1.076 ali sedem manj kot je bilo planirano, TOZD Valjarne – 971 ali 15 manj v odnosu na plan, TOZD Hladna predelava – 1.167 ali 22 manj kot je predvideval plan, TOZD Vzdrževanje, energija in transport – 1.933 ali

(Nadaljevanje na 9. strani)

REZULTATI SLOVENSkih ŽELEZARN V FEBRUARJU

Čeprav je bila v železarnah proizvodnja jekla v letošnjem februarju za 1.850 ton večja, kot v istem mesecu lani, pa so ostali rezultati v tem mesecu, čeprav smo imeli en dan več, neprimerno slabši v primerjavi z letom nazaj.

V Slovenskih železarnah je znašala proizvodnja surovega železa v mesecu februarju 16.071 ton. To je 120 manj kot lani v istem mesecu in 596 ton manj, kot mora znašati povprečna mesečna proizvodnja za doseg letnega načrta.

V železarni Štore so izvedli tedenko načrtovano popravilo, kar pomeni znižanje programa proizvodnje za 980 ton. Če upoštevamo, da je bil najkrajši mesec in da je zaostanek

(Nadaljevanje na 2. strani)

Z MANJ ŽULJI IN ZNOJA VEČJI GOSPODARSKI UČINEK

Na sedmi seji za oceno tehničnih izboljšav v TOZD Talilnice 18. marca so obravnavali enajst v zadnjem času uvedenih tehnoloških in tehničnih izboljšav. Na osnovi ocen ter priporočil pristojnih in odgovornih strokovnjakov so pozitivno ocenili šest izboljšav in spodbudno nagradili 17 uspešnih avtorjev s tremi rentami, dvema odškodninama in eno akontacijo. Avtorji so s svojimi izboljšavami v enem letu ustvarili in prihranili 6.502.934 din. Na osnovi samoupravnega sporazuma, ki so ga podpisali delegati organizacij združenega dela Slovenskih železarn, 30. septembra 1975 v Ljubljani, so na seji avtorjem priznali 141.060 din odškodnin akontacij in rent.

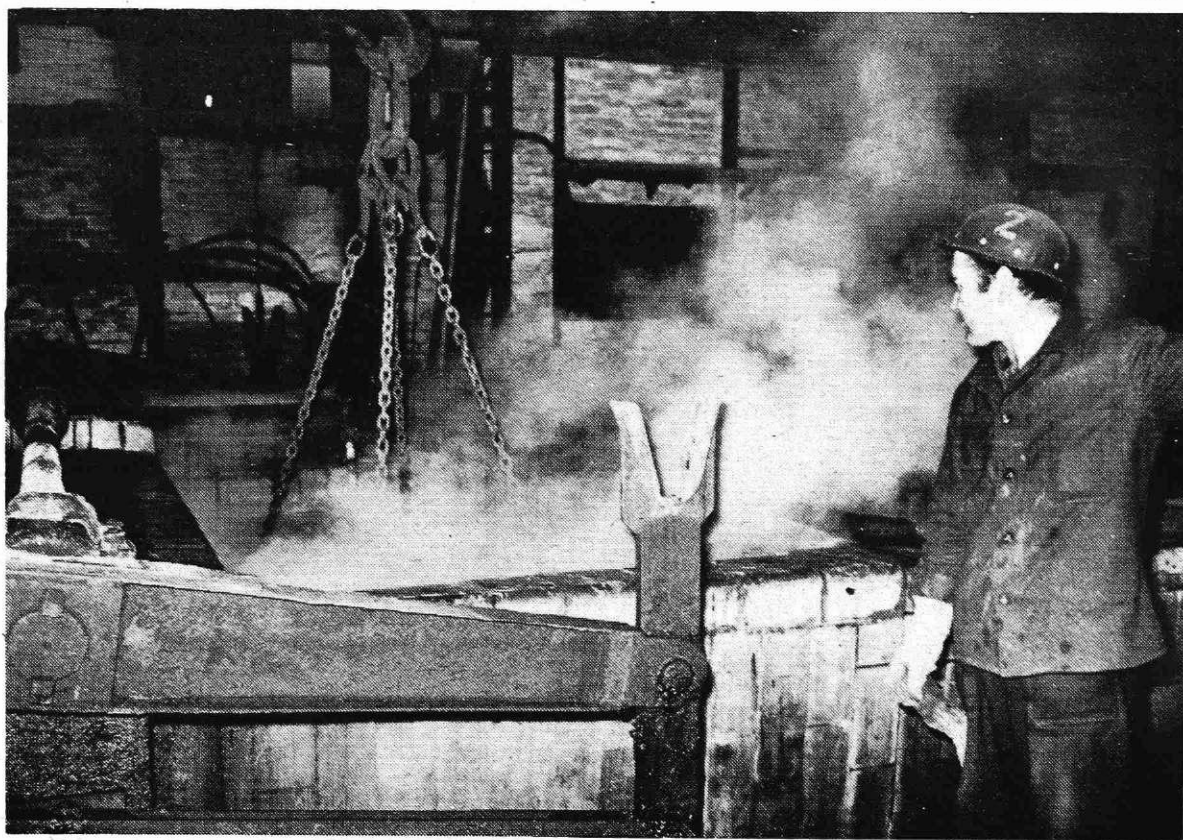
Avtorjem tehnične izboljšave št. 2158 »Nova tehnologija izdelave aglomerata v novi aglomeraciji brez posteljice za potrebe plavžev« – Vitomiru Gričarju, Ladu Šketu, Janku Guzelju in Vinku Zaliku, je bila za letni prihranek v višini 2.561.386 din priznana druga renta v

(Nadaljevanje na 2. strani)

SREDNJEROČNI PROGRAM RAZVOJA ŽELEZARNE

Na sedmi in osmi strani današnje številke objavljamo srednjeročni program razvoja železarnje Jesenice za obdobje 1976 do 1980, ki ga je posredoval sektor za ekonomiko in organizacijo – oddelek za ekonomske analize in planiranje. Predlog so od maja do septembra lanskega leta obravnavali zbori delavcev prek samoupravnih delovnih skupin in so vse bistvene pripombe že upoštevane v programu. Razen tega pa je bil prvotni predlog tudi usklajen na nivoju slovenskih in jugoslovanskih železarn. Vendar pa te spremembe v ničemer ne spreminjajo osnovnih ciljev usmeritve Železarnje do leta 1980.

Program srednjeročnega razvoja Železarnje bodo v aprilu sprejemali odbori za gospodarstvo in delavski sveti v temeljnih organizacijah združenega dela in delovne skupnosti Skupne službe. Objavljamo ga kot splošno informacijo vsem delavcem, da bi bili z njim seznanjeni in da bi lahko svoje eventualne pripombe sporočili prek svojih delegatov organom, ki bodo srednjeročni program razvoja v prihodnjem mesecu sprejemali.

Sodelavec v lužilnici na Javorniku

JUTRI SREČANJE UČENCEV OSNOVNIH ŠOL Z ŽELEZARNO

Že tradicionalno vsakoletno tekmovanje učencev osnovnih šol radovljiske in jeseniške občine je letos dobilo nekoliko drugačno vsebino. Zaradi preobremenjenosti učencev osmih razredov osnovnih šol v teh zadnjih mesecih šolskega leta, se je odbor, ki deluje pri kadrovskem sektorju naše železarnje na predlog učiteljev in mentorjev osnovnih šol odločil, da letos opusti tekmovanje med ekipami osmih razredov o poznavanju Železarnje in njene zgodovine. Da pa ne bi prekinili z vsakoletnim srečanjem učencev osnovnih šol in naše železarnje, ki se izvaja preko ekskurzij in predavanj ter že omenjenega tekmovanja, povezanega tudi z razpisi natečajev za najboljše pismene, likovne in tehnične izdelke v zvezi z Železarno in železarstvom, organizira kadrovski sektor s svojim odborom jutri, 26. marca v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah kulturni program s podelitvijo nagrad in priznanj učencem, mentorjem in šolam.

Letošnji natečaj, ki ga je razpisala Železarna se je našal na pismeni izdelek z naslovom: Jeseniški železar v letih 1945–1975 in so na njem lahko sodelovali vsi učenci osmih razredov osnovnih šol jeseniške in radovljiske občine. Število poslanih pismenih izdelkov iz posameznega razreda je tudi osnova za prispevek, ki ga vsako leto da naša železarna učencem zaključnega razreda za njihov zaključni izlet. Posebna komisija je poslana naloge že ocenila in najboljšim avtorjem bo jutri na prireditvi podeljenih deset denarnih nagrad od 300 do 500 dinarjev.

Vsaka šola je na natečaju lahko sodelovala tudi s po tremi likovnimi in tehničnimi izdelki, ne oziroma v katerem razredu so bili narejeni, vendar so morali predstavljati železarski motiv, oziroma so morali biti izdelani iz materiala, ki ga proizvaja Železarna. Komisija je že izbrala iz vsakega področja po deset najboljših, njihovi avtorji pa bodo prejeli nagrade na jutrišnji prireditvi in sicer bo za vsako področje podeljenih deset nagrad, prav tako v višini od 300 do 500 dinarjev.

Ob tej priliki bo Železarna podelila vsem osnovnim šolam jeseniške in radovljiske občine ter posebni osnovni šoli Jesenice umetniške slike jeseniških Dolikovcev, kot priznanje za uspešno sodelovanje. Mentorji šol pa bodo dobili knjižna priznanja.

Na jutrišnji prireditvi, ki se bo pričela ob 16. uri v gledališki dvorani na Jesenicah in na katero so povabljeni učenci vseh že omenjenih osnovnih šol, bo v prvem delu izvajal koncert mladinski pevski zbor Blaž Arnič – gimnazija Jesenice, pod vodstvom zborovodja Janka Pribošiča. Podelitvi priznanj in nagrad pa bo sledil polurni barvni film z naslovom Železarna in njeni poklici, kot neke vrste predpremiere. Film bo kasneje na voljo vsem šolam pri njihovem poklicnem usmerjanju.

Tako žive in vsestranske vezi med osnovnimi šolami in našo železarno imajo en sam namen, da bi pridobili v svoj kolektiv čimveč mladih ljudi, ki bi nadaljevali tradicijo svojih očetov in še naprej s svojim znanjem in sposobnostmi pomagali razvijati železarstvo.

KDO JE UPRAVIČEN DO OTROŠKEGA DODATKA

Skupščina zveze skupnosti otroškega varstva SR Slovenije je v Uradnem listu SRS št. 5, dne 4. marca 1976 objavila svoj sklep o višini otroškega dodatka in dohodkovnih pogojih v letu 1976 in sklep o denarni pomoči za opremo novorojenega otroka v letu 1976.

Po tem sklepu se upravičenci delijo v štiri dohodkovne skupine in to:

- do 1.100 din dohodka na člana družine,
- od 1.100 do 1300 din dohodka na člana družine

III. od 1.300 do 1.750 din dohodka na člana družine

IV. od 1.750 do 2.000 din dohodka na člana družine

Tabela za izračun otroškega dodatka po številu otrok, glede na dohodkovni pogoj za leto 1976:

Dohod. pogoj na družinskega člana mesečno	Znesek otroškega dodatka po številu otrok								za vsakega nadaljnje otroka
	1	2	3	4	5	6	7	8	
–1.100	220	540	860	1180	1500	1820	2140	2460	320
1.100–1.300	180	450	720	990	1260	1530	1800	2070	270
1.300–1.750	140	340	540	740	940	1140	1340	1540	200
1.750–2.000	100	250	400	550	700	850	1000	1150	150

Do posebnega otroškega dodatka so upravičeni:

- težje telesno ali duševno prizadeti otroci po 105 din mesečno,
- otroci, ki imajo edinega hranilca po 60 din mesečno.

Denarna pomoč za novorojenega otroka:

- če znaša mesečni osebni dohodek na družinskega člana manj kot 1.100 din – 750 din,
- če mesečni osebni dohodek na člana družine presega 1.100 din – 350 din.

Za člane družine se štejejo tudi otrokovi stari starši, pod pogojem, da jih otrokov roditelj preživlja, če njihov lastni dohodek ne presega din 600 mesečno na enega starša. Število družinskih članov se benificira za 0,5, če je v družini težje telesno in duševno prizadet otrok, kar mora biti dokazano z izvidom in mnenjem pristojne strokovne službe in če ima roditelj, pri katerem otrok živi oziroma h kateremu spada, lastnost edinega hranilca.

Poostreni so kriteriji za pridobitev posebnega dodatka v primeru, ko ne obstoja zakonska skupnost roditeljev, zaradi nezakonskega rojstva otroka, zaradi razveze zakonske zveze in zaradi smrti enega roditelja. V naštetih primerih gre pravica do posebnega dodatka le:

- kadar je roditelj uveljavljal preživnino,

(Nadaljevanje na 3. strani)

»Resnično, vsestransko, pravočasno in popolno obveščanje delovnih ljudi in občanov o političnih in gospodarskih vprašanjih, o delovanju organov in organizacij in o drugih splošnih in skupnih vprašanjih je pogoj samoupravnega odločanja, uveljavljanja nadzorstva ter ustvarjanja aktivnega javnega mnenja in zato ena izmed temeljnih pravic delovnih ljudi in občanov.« (Ustava SR Slovenije, VI. poglavje temeljnih načel, str. 21)

Čeprav smo vprašanjem obveščanja ali informiranja v našem glasilu posvetili že doslej precej pozornosti, tako z vidika našega glasila kot ene izmed oblik obveščanja delavcev, kot tudi z vidika celovitosti sistema obveščanja in oblik obveščanja, se bomo zaradi nadaljnjega napredka in izpopolnjevanja vsestranskega obveščanja k tem vprašanjem še vračali.

Prav gotovo lahko obdobje po drugem kongresu samoupravljalcev odnosno po sprejemu tako imenovanih delavskih ustavnih dopolnil, še posebno pa po sprejemu ustave in kongresih Zveze komunistov Jugoslavije in Zveze komunistov Slovenije ter kongresov Zveze sindikatov, ocenimo kot obdobje mnogo večje, predvsem pa bolj organizirane aktivnosti na tem področju. Omejili se bomo le na našo železarno, ki je vprašanjem obveščanja posvečala posebno pozornost. Glasilo kolektiva Železar, ki ravno letos praznuje svoj srebrni jubilej, je pravzaprav živ dokaz razvoja obveščanja v Železarni, kajti z razvojem samoupravljanja je Železar zaradi potrebe po informiranju delavcev prehajal od mesečnika, na štirinajstodnevnik oziroma tednik. Vzporedno z njim pa so se seveda razvijale tudi druge oblike, občasne informacije, različni bilteni, obvestila na razglasnih deskah in podobno. Po sprejemu delavskih ustavnih dopolnil v letu 1971 pa se je še posebno uspešno razvila neposredna oblika obveščanja prek sestankov samoupravnih organov in organizacij in še posebno prek sestankov samoupravnih delovnih skupin, kot oblike sestajanja zborov delavcev in izredno uspešne oblike neposrednega obveščanja delavcev.

Ves ta razvoj je obenem dokaz, da smo vprašanje obveščanja in obveščenosti delavcev v Železarni vseskozi sprejemali kot kompleksno vprašanje in v ta namen tudi ustanovili strokovno službo — center za proučevanje samoupravljanje in informiranje. Torej službo, ki naj bi v nekem smislu pomenila križišče vsega samoupravnega informiranja in komuniciranja v Železarni ter z natančno izdelanimi smermi pretoka informacij v obeh smereh, izdelanimi voznimi redi pretokov informacij ob upoštevanju možnosti obremenjevanja teh samoupravnih poti in subjektov obveščanja s količino in obsegom informacij.

O OBVEŠČANJU IN OBVEŠČENOSTI

Kljub doseženemu pomembnemu napredku in izpopolnitvi samoupravnega informiranja in komuniciranja v Železarni pa se moramo v interesu nadaljnjega razvoja soočiti tudi z nekaterimi pojavi, ki ne pospešujejo nadaljnjega razvoja, ali celo zavirajo tak razvoj in s pojavi, ki so še odmaknjeni od v uvodu citiranih smotrov. Misli v nadaljevanju naj bi pospešilo to razmišljanje z namenom, da se nekatere stvari začno hitreje in bolj učinkovito razreševati.

Med prvim vprašanjem, s katerim bi se morali spoprijeti in ki je predvsem izpadal v zadnjem letu, je vprašanje preobsežnosti informacij in preobremenjevanje neposrednih oblik informiranja, to je samoupravnih delovnih skupin. Ni slučaj, kar smo v raznih razpravah v Železarni že potrdili, da so se samoupravne delovne skupine mnogokrat ob pomembnih odločitvah opredeljevale le formalno, ravno zaradi pogostosti sestajanja, predvsem pa zaradi obilnosti obravnavanega gradiva. Ni slučaj, da smo v enem mesecu imeli v razpravi in v odločanju po tri, štiri samoupravne sporazume ali druge pomembne akte, o katerih se je bilo treba odločiti. Pri tem niti najmanj ne prizadevamo krivda strokovno službo oziroma center, temveč predvsem in izključno predlagatelje teh obsežnih gradiv. Le-ti so verjetno pozabili na znano ugotovitve, da preobsežne informacije lahko pomenijo oziroma učinkujejo ravno nasprotno, namreč ljudje jih ne preberejo in to pomeni isto kot neinformiranost. Pri neposrednih informacijah pa je bilo le-teh toliko, da so celo povzročale dezinteresiranost delavcev. Dezinteresiranost pa lahko nastopi tudi zaradi prebogosti sestajanja, kar smo prav tako ugotavljali v Železarni.

Pregled dnevnih redov sestankov samoupravnih delovnih skupin dve in več let nazaj nam namreč pokaže presenetljivo sliko, namreč da so bila v ospredju razprav vprašanja proizvodnje, delovne in tehnološke discipline, varstva pri delu in podobno. Tega pa je bilo v preteklem letu neprimerno manj in morda bi s tem tudi lahko povezovali večje število poškodb pri delu v lanskem letu, pa tudi nekatere druge negativne pojave, ker je preprosto za te obravnave primanjkovalo časa.

Iz tega bi lahko povzeli, da bodo predlagatelji gradiv za javno razpravo morali le-te pripravljati bolj racionalno in se posluževati že dogovorjenih oblik, to je krajših informacij z navedbo jedra problema in možnimi variantami rešitve. Razen tega pa bomo morali tudi razmišljati o tem, katere stvari bi lahko reševali delavski sveti in odbori v TOZD, ki so vsi sestavljeni po delegatskem principu in katere stvari resnično sodijo v odločanje delavcem v zborih delavcev oziroma sestankih samoupravnih delovnih skupin, ki imajo resnično značaj neposrednega interesa delavcev.

Drugi sklop vprašanj pa je vsebina in oblika informacije. Pri pregledovanju na primer našega letnega poslovnega poročila, v katerega je nedvomno vloženi ogromno ur in truda, nam nekatere številke ali prikazi bore malo povedo. Če na primer pregledujemo poročilo o številu različnih reklamacij v lanskem letu, nam preglednica pove le število le-teh in vzroke, prikazane v odstotkih ter kje so se le-ti povečali in kje zmanjšali. To je verjetno zadosten podatek za ustrezno strokovno službo, ker iz takega prikaza vidi, kam je potrebno usmeriti strokovna prizadevanja. Tak podatek pa samoupravljalcem pove zelo malo, kajti iz njega ni razvidno, koliko denarja smo zaradi teh reklamacij izgubili in kako se je to odražalo v našem dohodku in kdo za to nosi odgovornost. Isto bi lahko rekli za prikaz zastojev v lanskem letu, ki je izražen v odstotkih, ne pove pa, kaj ti zastoji pomenijo v finančnem izrazu. Takih primerov bi lahko še navajali, vendar gre predvsem za to, da bomo morali začeti spreminjati tako vsebino kot oblike našega poročanja.

Tako poslovno poročilo kot je pred nami, je nedvomno dragoceno gradivo za individualne poslovne organe in strokovne službe, medtem ko bomo morali za samoupravne organe in samoupravno informiranje pripravljati bolj racionalna, kratka in jedrnatna poročila s konkretnimi primerjalnimi podatki, z navedbo posledic takega ali drugačnega stanja, z navedbo vzrokov za tako stanje in seveda z navedbo tudi odgovornosti za tako ali drugačno stanje.

To je le nekaj vprašanj, o katerih bomo morali bolj intenzivno razmišljati, da bi kar najbolj optimalno uresničevali uvodno določilo ustave. Razmišljati pa je potrebno tudi zategadelj, ker se bo količina informacij z oblikovanjem novih temeljnih organizacij združenega dela v Železarni še nepri- merno povečala.

DOSEGLI SMO KVALITETNI VRH V IZDELAVI ZAHTEVNIH KONSTRUKCIJ

Že v letu 1974 smo pričeli s sanacijo obstoječega stanja v konstrukcijski delavnici strojnih delavnic. Njen namen je bil zagotoviti pogoje za kvaliteto varilskih in ključavničarskih del ter pridobitev ustreznega spričevala o sposobnosti za njihovo izvajanje po določenih jugoslovanskih standardov.

V ta namen so bili v letu 1974 opravljeni preizkusi vseh električnih napeljav in varilnih agregatov. Zaradi zastarelosti in ukinitve acetilenske postaje in prehoda na plin butan, smo v oddelku izdelali novo plinsko napeljavo do posameznih delovnih mest. Generalno je bil obnovljen tudi kisikovod, ker obstoječi ni ustrežal varnostnim predpisom.

V delavnici je bila tudi obnovljena razsvetljava, kar je prispevalo k boljši osvetljenosti in varnosti delovnih mest.

Po ureditvi vseh pogojev v okviru predpisanih standardov ali zakonov smo zaprosili zavod za varjenje SRS — inštitut za varilno tehnično raziskave in pouk iz Ljubljane, da opravi preizkuse in izda ustrezno spričevalo o sposobnosti.

To spričevalo smo si pridobili v mesecu februarju letošnjega leta. S to pridobitvijo morejo strojne delavnice v konstrukcijski delavnici izvajati poleg ključavničarskih še varilska dela na področju metalurgije, strojništva, gradbeništva, cevovodov v premeru od 200 do 600 mm in delovnim tlakom do 40 kilopondov na kvadratni centimeter.

Delavnica je atestirana za izvajanje štirih načinov varjenja in sicer: ročno obločno, uporovno, varjenje v zaščiti ogljikovega dioksida in varjenje pod praškom.

Vse te načine varjenja pa lahko uporabljamo pri naslednjem obsegu varilskih del: varjenje zvarjenec konstrukcij za preje omenjena področja uporabe, varjenje varjenecv katerih maksimalna obremenitev v eksploataciji ne presega 500 kilo-

Z MANJ ŽULJI IN ZNOJA VEČJI GOSPODARSKI UČINEK

(Nadaljevanje s 1. strani)

višini 33.582 din. Večkratni uspešni novator Ivan Bucek, referent priprave dela iz strojnih delavnic, je dobil za svojo tehnično izboljšavo št. 2169 »Nov ceneni način izdelave kontaktnih glav za električno peč ASEA«, na osnovi ustvarjenih prihrankov v preteklem letu v višini 608.616 din, drugo rento v višini 17.950 din.

Prva renta v višini 48.699 din, z odbitkom že prejete akontacije, 10.000 din, je bila priznana in odobrena avtorjema Tonetu Razingerju in Jožetu Arhu iz raziskovalnega oddelka za tehnično izboljšavo oziroma izum št. 2089, »Nova naprava za uvažanje svinca v prahu v curek pri izdelavi svinčevih jekel«. Avtorja sta v preteklem letu ustvarila 1.807.720 din koristi, zato sta upravičena do prve rente.

Tehnična izboljšava št. 2219 »Izdelava livnih ponvic za potrebe železarne Smederevo z nanašanjem kromitnega peska«, katero so izvedli livarji Anton Krizaj, Miha Zupan, Ranko Radović, Vinko Koren in Miha Soklič je bila na osnovi prikazanega in potrjenega letnega prihranka v višini 560.640 din, nagrajena z 20.173 din.

Tehnologiji in asistenti martinare Mihaela Piščanec, Bogdan Stocca in Henrik Zupan so v preteklem letu uvedli v proizvodni proces tehnološko izboljšavo št. 2230 »Nova tehnologija izdelave kvalitetnega avtomatskega jekla C 1216 za izdelavo butank«. S to novo tehnologijo so v preteklem letu prihranili in ustvarili 964.572 din koristi in prihrankov, zato so avtorjem priznali in odobrili letno odškodnino v višini 28.656 din.

Enkratna akontacija v višini 2.000 din je bila priznana in izplačana avtorjema tehnične izboljšave

št. 2215 »Novi ležaji in varnejši način odpiranja in zapiranja zgornjega zvona na plavž«. Ker sta avtorja to varnostno napravo namestila samo na enem plavžu, jima je bila priznana in odobrena samo akontacija v višini 2.000 din. Ko bosta namestila to varnostno napravo še na drugi plavž, se bo izboljševalni predlog ponovno, dokončno obravnaval in dokončno ocenil in nagradil.

Ostali izboljševalni predlogi, ki so bili na dnevnem redu: št. 2211 avtor Lado Šketa, št. 2226 avtorja Antona Makarja in 2227 Alojza Lebarja in sodelavcev na tej seji niso mogli biti dokončno ocenjeni in nagrajeni, ker še niso izvedeni ali popolno dokumentirani. Ko bo komisija dobila popolnejšo dokumentacijo, bodo predlogi skupaj z ostalimi ocenili in avtorje ustrezno nagradili.

Pritožbo Štefana Rusa iz šamotarne so zavrnili, ker sta bili njegovi izboljšavi že ocenjeni in nagrajeni po starem pravilniku o izumih in tehničnih izboljšavah.

Na treh sejah odborov za oceno tehnoloških in tehničnih inovacij pri DS TOZD v letošnjem letu, je bilo obravnavanih že 21 izboljševalnih predlogov, za prikazane in računovodsko ter ekonomsko potrjene prihranke in koristi v višini 9.608.163 din pa je bilo prizadevanim in uspešnim avtorjem priznanih in izplačanih 244.658 din odškodnin, akontacij, nagrad in rent, kar je mnogo več kot v prvi polovici preteklega leta.

Prepričani smo, da bodo letos, v drugem letu tehničnih inovacij in zaščite industrijske lastnine naši iznajditelji, novatorji in racionalizatorji, skupaj z avtorji malih toda potrebnih in koristnih obratnih izboljšav, ne samo dosegli, temveč tudi znatno presegli letošnji letni cilj 20.000.000 din čistega dohodka.

NAVODILO ZA URESNIČEVANJE ZAHTEV O TEHNIČNI DOKUMENTACIJI PRI NAROČANJU INVESTICIJSKE OPREME

V Železarno neprestano dobivamo novo investicijsko opremo oziroma nove proizvodne naprave ali za razširitev proizvodnje, izboljšanje tehnologije ali zaradi zamenjave dotrajane. Da bi se delavci čim hitreje in kar najbolj seznanili z načinom delovanja strojev in s stanjem naprav in da bi bili na razpolago vsi potrebni podatki pri vzdrževanju in popravilu novih naprav, so sodelavci sektorjev za ekonomiko in novogradnje (hladne valjarne Bela v izgradnji, operative novogradnje in OPTIO) izdelali navodilo za uresničevanje zahtev po tehnični dokumentaciji pri naročanju investicijske opreme.

V navodilu je najprej naveden njegov namen, nato pa konkretna navodila. Med drugim je povedano, da mora dobavitelj tehnične opreme oskrbeti tudi vso ustrezno in potrebno tehnično dokumentacijo. Kaj vse to vsebuje, je navedeno v posameznih podglavljih tega navodila. To so predvsem načrti, detajlni delavniški načrti, sheme hidravličnih in mazilnih sistemov, ustrezna elektro dokumentacija, električno vezalni — izvedbeni načrti, katalogi, seznamni in specifikacije ter drugo. Navodilo nato navaja tudi termine za dostavo vse dokumentacije. Navedene so tudi posebne zahteve, kot so dvolinijski centralni mazalni sistemi, da mora biti hidravlična oprema nameščena na lahko dostopnih mestih, da mora biti vsa instalacija izvedena s hladno vlečnimi brezšivnimi, žarjenimi, naoljenimi cevmi, itd.

Navodilo tudi določa, kakšna mora biti elektro, pnevmatska, regulacijska in merilna oprema. Nadalje, da je za naprave elektrovez potrebna dobiti predhodno soglasje službe za elektrovez Železarne. Da morajo biti atesti potrjeni od ustreznega in pristojnega inšpekcijskega organa in usklajeni z našimi predpisi. Na koncu navodilo vsebuje še splošne in končne določbe, navodila za uporabnike tehnične dokumentacije in določilo, da navodila stopijo v veljavo osem dni za tem, ko jih prejmejo direktorji TOZD, sektorjev in obratovodje.

Navodilo, ki bo te dni natisnjeno in poslano vsem pristojnim, bo vsekakor prispevalo k temu, da se na tem področju uveljavi zelo koristen red in enotnost, ki bosta pomembno prispevala k dobremu gospodarjenju z delovnimi sredstvi.

B.

pondov na kvadratni centimeter, dalje varjenje strešnih veznikov do 30 m dolžine med oporami, stebrov do dolžine 30 m, parnih kotlov do tlaka 42 kilopondov na kvadratni centimeter, temperature 450 stopinj Celzija in premera 2000 mm.

Vsa ta varilska dela pa lahko izvajamo z vsem dodatnim in pomožnim materialom, ki je predviden za varjenje konstrukcijskih jekel po JUS C. BO. 500 ter Nioval 43, Nioval 47, Nioval 50, Nionikral 60 in JE-KOR 35.

Toplotno obdelavo izdelkov pa bomo še naprej izvajali v žarilni peči elektro jeklarne.

Nadzorna organa za varjenje sta inženir specialist za varjenje Mihael STOJAN in specialist za varjenje Marjan KRISTAN.

S pridobitvijo tega spričevala in ob upoštevanju, da imamo v delavnici povprečno po pet atestiranih varilcev, smo precej izboljšali pogoje za izdelavo rezervnih delov in konstrukcij.

Obstojijo tudi možnosti za plasiranje te vrste izdelkov izven Železarne pod ugodnimi finančnimi pogoji. S primernim kadrovanjem v ta oddelek strojnih delavnic lahko dosežemo dobre rezultate, kar je še zlasti pomembno v sedanjih pogojih, kakršni so v jugoslovanskem gospodarstvu.

Jože Ravnik

REZULTATI ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

manjši kot povprečna dnevna proizvodnja v normalnem mesecu lahko cenimo, da je bila proizvodnja surovega železa dobra.

Proizvodnja jekla je bila odlična. V jeseniški jeklarni so v SM pečeh prvič v najkrajšem mesecu leta izdelali več kot 30.000 ton jekla. V primerjavi z doseženo proizvodnjo v mesecu februarju lani je letošnja v vseh treh železarnah za 2,5 odstotka večja in za en odstotek večja kot povprečni mesečni načrt.

Blagovna proizvodnja je bila v februarju odstotek pod planirano količino in za tri odstotke nižja kot v istem mesecu lani. Ne moremo reči, da je februarška proizvodnja slaba in tudi ne, da je posledica nekih posebnih težav. Težave pa seveda že nastajajo, ker naročila ne pritekajo tako kot bi želeli, kar se več ali manj pojavlja že v vseh treh železarnah.

Predelovalci so izdelali februarja skoraj prav toliko kot v januarju, vendar sedem odstotkov več kot v istem mesecu lani. Čeprav še niso na nivoju letnega načrta, so rezultat izboljšali in v primerjavi z lanskim letom je uspeh prav dober. Proizvodni rezultati pa posamično močno odstopajo od načrtovanih količin, žal bolj v negativni smeri kot navzgor.

V eksterni realizaciji so železarne dosegle boljši rezultat kot v januarju. Pri predelovalcih je rezultat v primerjavi z januarjem slabši in tudi slabši kot je bil dosežen februarja lani. Skupno zaostajamo za načrtovano realizacijo, kar je seveda dosti neugodno. Mesečni načrt ta izvršili samo železarne Jesenice in Tovil Ljubljana.

Čez dober teden dni bomo delali pregled nad uspehom izvrševanja načrtovanih nalog v prvem četrtletju. Če gledamo in ocenjujemo samo proizvodne rezultate lahko trdimo, da je bil start v letošnje leto dober. Rezultati eksterne realizacije in drugi podatki poslovanja v prvih dveh mesecih pa so manj ugodni. Pregled poslovanja v prvem četrtletju bo dal jasnejšo sliko. Administrativni ukrepi za stabilizacijo v gospodarstvu, predvsem tisti, ki se nanašajo na zagotovitev plačil, se odražajo tudi v izostajanju specifikiranja okvirnih naročil, kar dela težave pri sestavljanju proizvodnih programov in zasedenosti kapacitet. Upajmo, da je to samo prehodna pojava.

Prejšnji mesec je bila objavljena prva ocena za svetovno proizvodnjo jekla in smo zapisali, da je znašala v letu 1975 vsega 652 milij. ton ali 8,2 odstotka manj kot leto poprej. Novejši podatki zahodnonemškega državnega statističnega urada v Düsseldorfu pa pravijo, da je bil lanski rezultat še slabši in da je znašala svetovna proizvodnja jekla samo 639,1 milij. ton ali 9,7 odstotkov manj kot leta 1974. Tudi sedanji podatek še ni dokončen, vendar se bistveno ne bo več menjal.

Prejšnji mesec je bil objavljen tudi podatek, ki spada med izjemne dosežke. Konec leta 1974 je pričel z delom eden največjih plavžev na svetu v Krivoj Rogu v ZSSR, ki ima koristno prostornino okoli 5.000 kub. metrov. Doslej se v obdobju uvažanja proizvodnje, kar zajema čas 14 ali 15 mesecev, proizvedli povprečno dnevno 9.000 ton surovega železa. Pričakujejo, da bo v prihodnjem obdobju redne proizvodnje povprečna dnevna proizvodnja 11.200 ton. V Jugoslaviji pa so vsi plavži za proizvodnjo belega surovega železa v preteklem letu proizvedli dnevno povprečno okoli 4.900 ton.

Milan Marolt

KAKO BOMO REŠEVALI ŽELEZNICO?

V zadnji številki Poročevalca (letnik II, številka 7) so objavljena delegatska vprašanja v zvezi s položajem na železnici ter odgovor nanje. Ta delegatska vprašanja je po sklepu zbora združenega dela občinske skupščine Jesenice postavila izvršnemu svetu skupščine SRS skupina delegatov, ki iz naše občine delegira delegate na zboro republiške skupščine. Ker so tudi naše samoupravne delovne skupine razpravljale o tej zadevi in jih gotovo zanimajo odgovori na različna vprašanja, smo se odločili, da ponatisnemo celoten odgovor.

Skupina delegatov za gospodarsko področje devetega okoliša (iz občine Jesenice) je postavila izvršnemu svetu naslednje delegatsko vprašanje:

1. Kaj misli izvršni svet ukreniti, da se v najkrajšem času pride do sistemskih rešitev ZG Ljubljana in v okviru skupnosti jugoslovanskih železnic?
2. V kakšnem roku lahko pričakujemo take ukrepe?
3. Kako izvršni svet gleda na dvojna merila na relaciji cesta-železnica z ozirom na izredno pomembno vprašanje stroškov infrastrukture. Ali lahko pričakujemo za obe prometni panogi enotna merila?
4. V kakšni fazi so medrepubliški dogovori v pogledu razreševanja problematike železnice?
5. Kaj misli izvršni svet ukreniti, da se težki tovori odpravijo s cest na železnico z ozirom na to, da je cestni prevoz dražji, da tovornjaki uničujejo ceste in da ima železnica dovolj kapacitet za prevoz? S takim ukrepom bi se prihranila izdatna sredstva in bi bil torej v cilju stabilizacijskih naporov vsega gospodarstva.

Pomočnica predsednika republiškega komiteja za promet in zveze Mara Fabjančič je posredovala naslednji odgovor:

»IS skupščine SRS in pristojni republiški organi, stalno spremljajo stanje in problematiko na področju prometa v SRS, zlasti pa problematiko železnice in železniškega prometa. Pri tem se IS skupščine SRS zaveda, da je SR Slovenija le del enotnega jugoslovanskega prometnega prostora, da predstavljajo slovenske železnice le del tehnološko povezanega in celovitega jugoslovanskega železniškega prometnega sistema, zato ni mogoče v SR Sloveniji ločeno in samostojno sprejemati celovito prometno politiko in ukrepe za njeno izvajanje.

IS se zaveda težavnega položaja na področju prometne infrastrukture in prometa nasploh ter se bo zavzemal za razrešitev omenjenih problemov. Pri reševanju teh pa se moramo zavedati občutljivosti problematike in možnosti negativnih učinkov, ki bi jih prinesli nekateri enostranski ukrepi, zlasti pa obstaja nevarnost prometne osamitve Slovenije.

Stanje in problematika železnice je predvsem v zadnjem letu predmet razprav na različnih nivojih. V tem času so zlasti intenzivne razprave v ZIS in v zveznem komiteju za promet in zveze. Zvezni izvršni svet je v januarju letos obravnaval »Analizo o stanju in ekonomskem položaju jugoslovanskih železnic« ter sklenil, da je v skladu z zaključki analize in resolucije o skupnih temeljnih ekonomskih in socialnega razvoja Jugoslavije v letu 1976 potrebno takoj pristopiti k celovitemu reševanju železnice in njihovega poslovanja. S tem namenom je bil v ZIS sestanek podpredsednikov IS socialističnih republik in avtonomnih pokrajin, kjer je bilo dogovorjeno, da bo posebna delovna grupa, sestavljena iz predstavnikov IS SR in avtonomnih pokrajin ter železniških delovnih organizacij, izdelala tako kratkoročne kot tudi dolgoročne predloge rešitev. V omenjeno delovno grupo je IS skupščine SRS imenoval predsednika republiškega komiteja za promet in zveze, predstavnik SIS za železniški in lufski promet in predstavnik ZG Ljubljana. Delovna grupa je že začela z delom.

IS skupščine SRS bo vztrajal, da delovna grupa in zvezni organi pripravijo ustrezne predloge v roku, ki ga določa zvezna resolucija, torej v prvem četrtletju letošnjega leta. V tem času mora biti pripravljen in sprejet tudi medrepubliški dogovor o reševanju problematike na železnici.

Pri reševanju kompleksne prometne politike, zlasti pa problematike slovenskih železnic, se bo IS zavzemal za takšne rešitve, ki bodo omogočile železnici, da bo v nadaljnjem razvoju kompleksnega prometa ostala najpomembnejši nosilec kopenskih prometnih storitev v blagovnem in potniškem prometu, predvsem pri transportih na daljšo relacijo in v tranzitu. Da bi v bodoče ustvarili boljše in racionalnejše učinke v prometu in gospodarstvu na sploh, je zlasti pomembno, da uredita svoje odnose železniški in cestni promet. Za doseg tega, menimo, da je najprimernejša oblika medsebojno dogovarjanje, zato moramo vložiti maksimalne napore za ustrezno samoupravno povezanost posameznih prometnih panog ter za ustanovitev poslovne skupnosti za promet in zveze v SRS.

Ob upoštevanju navedenega se bo IS skupščine SRS pri enotnem reševanju omenjene problematike zavzemal zlasti za čimbolj celovito razreševanje naslednjih vprašanj:

1. V okviru SFRJ je potrebno doseči enotno uresničevanje načel zvezne ustave glede organiziranja SIS v dejavnosti železniškega prometa. Pri tem je potrebno ustanoviti republiške SIS in pa zvezo SIS za železniški promet.
2. Pristojnosti v zvezi z določanjem cen je potrebno iz federacije prenesti v soddločanje na republike, oziroma SIS.
3. Iz cen železniških storitev je potrebno izločiti razvojno komponento. Sredstva za modernizacijo in razvoj železnice je potrebno zagotoviti iz drugih virov, zlasti s samoupravnim združevanjem v okviru SIS za železniški promet.
4. Z ustreznimi ekonomskimi in sistemskimi ukrepi je potrebno izenačiti udeležence v cestnem prometu z železnico glede pokrivanja stroškov infrastrukture, torej obremeniti cestni transport z adekvatnim delom stroškov za infrastrukturo kot jih ima železnica.
5. Izvršiti ustrezno delitev infrastrukturnih stroškov na blagovni in potniški promet.
6. Z ustrezno tarifno politiko v blagovnem prometu je potrebno zvišati cene toliko, da bodo pokrivala stroške enostavne reprodukcije.
7. V potniškem prometu postopno zviševal cene, da bi po treh letih pokrivala stroške enostavne reprodukcije. Za socialne tarife (dijaki, upokojenci) morajo kompenzacijo do višine normalne cene zagotoviti ustrezne SIS.
8. Dokler ne bodo ustvarjeni pogoji, da cene pokrivajo enostavno reprodukcijo, je železnici potrebno zagotoviti razliko v ceni z združevanjem sredstev v okviru SIS. Ne glede na obliko instrumentarja, bo ta moral biti postavljen tako, da bo zainteresiral delavce v TOZD železniškega prometa za večji obseg dela. To bi se lahko zagotovilo s tem, da se izdela sistem kritja po enoti mere, ki bi stimuliral delavce za večji obseg dela, ne pa kot doslej, ko se

razlika pokriva v celoti, čeprav pada obseg dela, produktivnost in zainteresiranost za boljše poslovanje.

9. Ponovno proučiti vprašanje nerentabilnosti nekaterih prog in povečanje prometa na teh, ter povečati učinkovitost komercialne akcije železničarjev, zlasti v neposrednem stiku s koristniki železniških storitev.

10. Železniško gospodarstvo mora prvenstveno vložiti maksimalne napore za učinkovitejšo gospodarjenje; zlasti z boljšo organizacijo dela, večjo produktivnostjo, boljšo racionalnostjo in podobno. Pri tem je pomembno, da železnica spremeni zastarelo miselnost in odnos do uporabnikov prevoznih storitev ter da se v prvi vrsti sama močnejše angažira v pridobivanju dodatnih količin blaga in potnikov.

Za ureditev odnosov med cestnim in železniškim transportom bo potrebno, bodisi z medsebojnimi dogovori, bodisi z ustreznimi ukrepi, sprejeti tudi nekatere rešitve:

- usposobiti železniška podjetja in organizirati kombinirane prevoze po sistemu »HUCKEPACK« za tranzitne cestne prevoze,
- omejiti razvijanje lastnega cestnega parka na železnici,
- omejiti transporte po cestah, zlasti nevarnih in masovnih tovorov,
- omejiti cestne transporte na daljših relacijah, ki so vzporedne železniškim zvezam, razen pri prevozu nujnih in hitro pokvarljivih transportov,
- povečati ceno pogonskemu gorivu, z namenom pospešenega vlaganja v cestno infrastrukturo, oziroma za delno zagotovitev sredstev za kompenzacijo železnici,
- (omejiti uvoz gospodarskih vozil in avtobusov, v kolikor se le ti proizvajajo v državi),
- omejiti nadaljnje širjenje kapacitet režijskega in privatnega voznega parka,
- povečati cestne takse za tuja tovorna vozila v Jugoslaviji, zlasti za vozila z večjo nosilnostjo. Cestna taksa mora predstavljati nadomestilo za večji del stroškov infrastrukture.

Glede na težino in obseg problematike se bomo zavzemali za čimprejšnje in celovitejšo reševanje, pri tem pa se bomo prvenstveno zavzemali za takšne rešitve, ki bodo zagotavljale usklajen in družbeno najbolj racionalen razvoj.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje

KDO JE UPRAVIČEN . . .

(Nadaljevanje s 1. strani)

- kadar znesek preživnine, pokojnine oziroma drugih dohodkov otroka ne presega 600 din mesečno,
 - kadar je eden od roditeljev neznanega bivališča.
- Pri ugotavljanju upravičenosti do otroškega dodatka se upošteva osebni dohodek iz delovnega razmerja izplačan v letu 1975 (december 1974 do vključno november 1975) in vsi dohodki, ki se obravnavajo kakor osebni dohodek, dohodek iz kmetijske dejavnosti se upošteva v štirinajstkratnem znesku katastrskega dohodka. Vsi dohodki, ki se štejejo v dohodkovni pogoj so naštet v pojasnilu na IZJAVI, prav tako so naštet tudi dohodki, ki se ne štejejo v dohodkovni pogoj.

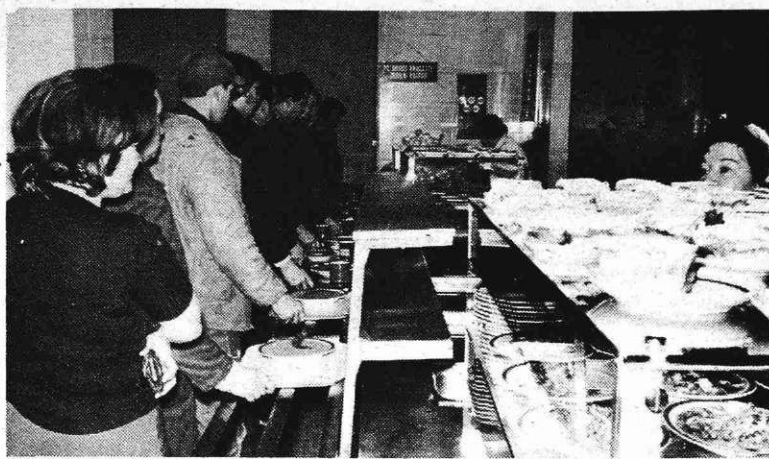
Navedeni sklepi so že v veljavi, uporabljali pa se bodo od 1. maja 1976 dalje. Od 1. maja dalje bodo organizacije združenega dela, tako

tudi železnica Jesenice, izplačevale otroški dodatek le tistim občanom, katerim bo s posebno odločbo ali obvestilom priznana pravica do otroškega dodatka v letu 1976.

Dosedanji upravičenci imajo v večini vse urejeno in čakajo le še na odločbo, vse one, ki menijo, da jim po objavljenih pogojih pripadajo otroški dodatki pa pozivamo, da preko obratnih personal, računovodstva osebnega dohodka in preko službe socialnega zavarovanja v Železnici, čimprej izpolnijo IZJAVE, če so že prejeli otroške dodatke, oziroma PRIGLASNICE, če tega doslej še niso prejeli.

Sodelavce opozarjamo, da kdor bo vložil izjavo oziroma priglasnico pred 1. majem, mu bo pravica tekla od 1. maja, sicer pa le od prvega v naslednjem mesecu po vložitvi.

Oddelek za socialno zavarovanje

Nova jedilnica za delavce valjarne Bela

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KC

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

Dežurna služba vzdrževanja v Železnici

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 29. 3.	KAVČIČ IVAN	ROTAR VINKO
TOREK – 30. 3.	POGAČAR KAREL	ARH JANEZ
SREDA – 31. 3.	DROLČ MARJAN	AŽMAN ZVONE
ČETRTEK – 1. 4.	PETERNEL JANEZ	ZIDAR JOŽE
PETEK – 2. 4.	RAVNIHAR PETER	SEKLOČA PETER
SOBOTA – 3. 4.	MARKEŽ VALENTIN	VEHAR JANEZ
NEDELJA – 4. 4.	JELOVČAN JOŽE	BENEDIČIĆ MITJA

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železnici je: 358

vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure

nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:

dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure

nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD-VET.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 29. marca do 3. aprila bodo delale naslednje obratne ambulante:

dopoldan: I. obratna ambulanta

popoldan: II. in IV. obratna ambulanta

V soboto, 3. aprila samo dopoldan IV. obratna ambulanta.

V sobni ambulanti:

dopoldan: II. zobna ambulanta

popoldan: I. zobna ambulanta

V soboto, 3. aprila samo dopoldan II. zobna ambulanta.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13., popoldan od 13. do 19.30. V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13.

PRENEHANJE OPRAVLJANJA MALIH USLUG

Vse delavce v temeljnih organizacijah združenega dela in delovni skupnosti Skupne službe obveščamo, da do 1. septembra letos ne bomo sprejemali več vlog za opravljanje malih uslug v strojnem vzdrževanju.

Ta ukrep je potreben zaradi velikega števila še nerealiziranih delovnih nalogov iz leta 1975 in povečanega obsega dela v tej dejavnosti. Zaradi velikega števila načrtovanih velikih in malih popravil v Železnici pa v naslednjih mesecih tovrstna dejavnost ni mogoča.

VODSTVO VZDRŽEVANJA

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu aprilu bodo praznovali 50 let svojega življenja naslednji sodelavci: Bruno KOPRIVEC, transport – 1. aprila, Helena KNEZ, splošni sektor – 13. aprila, Rudi JEREB, žičarna – 14. aprila, Janez PETERNEL, strojno vzdrževanje – 20. aprila, Jože SPRINGER, strojne delavnice – 28. aprila in Mato PANIČ, elektro jeklarna – 28. aprila.

VSEM SODELAVCEM ISKRENO ČESTITAMO!

ČESTITKA

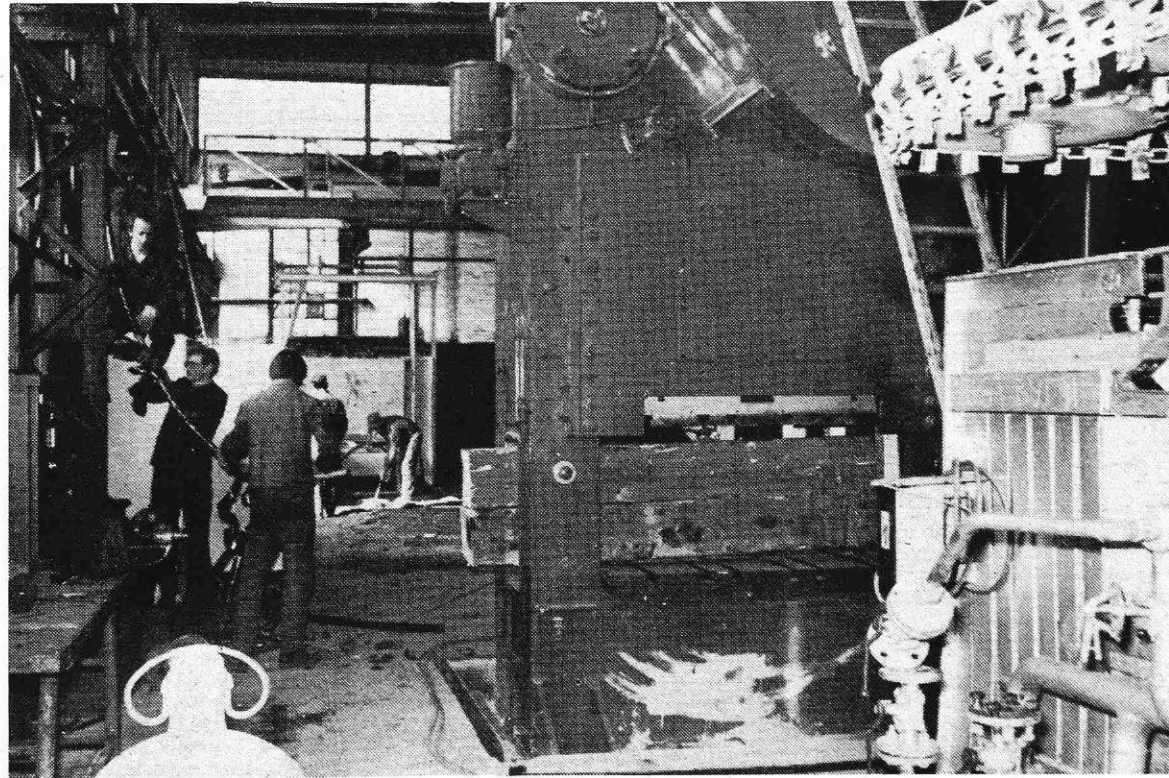
JANEZ ZURC, predavatelj na železarskem izobraževalnem centru, je 18. marca diplomiral na fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo ter si pridobil fakultetno izobrazbo in naslov diplomirani sociolog kadrovske organizacijske usmeritve.

Njegova diplomska naloga je nosila naslov: Metode sprejemanja v železnici Jesenice.

K njegovemu izrednemu uspehu, ki ga je dosegel z izobraževanjem ob delu, mu iskreno čestitajo

SODELAVCI
IZ ŽELEZARNE
IN ŽIC

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

Montaža linije za proizvodnjo diskov na Javorniku

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Vzdrževanje, energija in transport

24. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Zadnje dni februarja je predsednik DS TOZD VET Anton Pintar sklical 24. sejo, na kateri so obravnavali poročilo o izvajanju sklepov 23. seje. Ugotovili so, da so bili vsi sklepi realizirani, razlaga in zaostali odgovori na vprašanja članov DS iz 23. seje in prejšnjih sej, bodo članom posredovani neposredno pred 25. sejo DS. Na seji so sprejeli zaključni račun ŽJ in TOZD VET za leto 1975 z vsemi sklepi, ki jih je predlagal odbor za gospodarstvo. DS je sprejel tudi program ključnih nalog za doseg družbenega plana ŽJ za leto 1976, ki mu jih je posredoval odbor za gospodarstvo ter v zvezi s tem za uspešnejše izvajanje programa še zahteval:

- hitrejšo organiziranje razkladanja surovin (v ta namen se pristopi k predelavi prekučnice (razlagalne) naprave v Hrenovici;
- organizirati boljše povezanost med nabavo, transportom in obratom prejemnikom materialov, zaradi hitrejšega in racionalnejšega razkladanja (odprava mrtvih časov, čakanje, itd.);
- posvetiti večjo pozornost odajanju del tujim firmam in redno zasledovati opravljanje njihovih del.

Nadalje je DS sprejel spremembe normativ v obratu gradbeno vzdrževanje in predlagano reorganizacijo obrata RTA. Spremembe naj bi veljale od 1. 3. 1976 dalje. V zvezi gospodarjenja z amortizacijskimi sredstvi je DS sprejel:

- program oblikovanja in porabe amortizacije v letu 1976 in sredstev investicijskega vzdrževanja ter v ta namen odobril ustrezen delež sredstev TOZD VET,
- program združevanja sredstev TOZD VET v letu 1976 ter prenos v letu 1975 združenih sredstev za projekte, ki se nadaljujejo v letu 1976. DS je soglašal, da se za realizacijo teh projektov najemajo ustrezni krediti.
- Nadalje je DS na predlog odbora za gospodarstvo odobril sredstva iz AZ za nabavo transformatorja 8 MVA, avtomatska vrata za strugarno valjev in za osebni avto. Potrdil je tudi programe AZ iz leta 1975, ki se nadaljujejo v letu 1976, odobril je združevanje sredstev investicijskega vzdrževanja za manjša popravila v oddelkih skupnih služb ter odobril združevanje sredstev za skupne službe za zamenjavo delovnih sredstev v GEZ in dokončanje del v obratni ambulanti ŽJ.

V nadaljevanju je sprejel predlog pokrivanja sedanjih vrednosti likvidiranih osnovnih sredstev, samoupravni sporazum o proizvodnji, dobavi in potrošnji toplotne energije med ŽJ, samoupravo stanovanjsko skupnostjo Jesenice in birojem za urbanizem in stanovanjsko poslovanje Jesenice in pooblastil glavnega direktorja, da ga podpiše.

DS je sprejel tudi ugotovljene sklepe za sporazume, ki so bili z večino glasov sprejeti na javnih razpravah na sestankih SDS in sicer:

- sporazum o nadomestilih v letu 1975 izpadlih transportnih

dohodkov v TOZD ŽG-ŽTP Ljubljana

- sporazum o združevanju sredstev za financiranje razvoja železnice v letih 1976–1980

– sporazum o združevanju sredstev za financiranje izgradnje infrastrukture luke Koper v letih od 1976 do 1980

- sporazum o zagotavljanju sredstev za pokritje primanjkljaja iz prometa z električno energijo.

Po obravnavi družbenega dogovora o družbeni samozaščiti v občini Jesenice je DS za podpisnika imenoval Alojza Kalana.

Pritožbo na sklep odbora za kadre, ki se nanaša na premetitev s vrtni odbor s priporočilom, da jo v skladu z veljavnimi načeli kadrovske politike ugodno reši.

Na prošnjo DPD Svoboda TONE ČUFAR, odseka za ročna dela Jesenice je DS sprejel pokroviteljstvo nad razstavo ŠOPEK ROZ ZA 8. MAREC in odobril izdelavo 40 okvirjev in 30 m letvic.

NZ

36. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik odbora za gospodarstvo TOZD VET Bogomir Svetina je 26. februarja sklical 36. sejo odbora in v obratno predlagal: zaključni račun za TOZD VET in ŽJ za leto 1975, proizvodne rezultate TOZD VET v januarju 1976, reorganizacijo obrata RTA in program ključnih nalog za doseg družbenega plana v ŽJ.

Ob pregledu poslovnega poročila Železarne in TOZD VET je odbor ugotovil, da je bilo poslovno leto 1975 uspešno in je predlagal DS TOZD VET, da poslovno poročilo ŽJ in TOZD VET potrdi in sprejme v zvezi s tem predlagane sklepe.

Pri pregledu proizvodnih nalog za januar je odbor ugotovil, da so vse tri dejavnosti TOZD VET (vzdrževanje, energija in transport) v redu opravile svoje naloge in da je Železarna v januarju izpolnila družbeni plan.

V zvezi s predlogom reorganizacije obrata RTA je odbor na osnovi razprave na sestanku SDS v obratu RTA predlagal DS TOZD VET, da predloži program reorganizacije potrdi.

Odbor je sprejel sklep, da podpira predloženi predlog ključnih nalog za izpolnjevanje družbenega plana v letu 1976 in s tem v zvezi sprejel vseh osem ciljev, ki so mu bili predloženi in sicer:

1. V letu 1976 je potrebno z izjemnim pristopom varčevati z razpoložljivim koledarskim časom za efektivno obratovanje proizvodnih naprav. Zato se kot cilj postavlja ome-

jitev vzdrževalnih zastojev po obratih. Normativ za leto 1975 velja tudi za leto 1976.

2. Ker je proizvodnja in popravilo rezervnih delov in konstrukcij v domačih delavnicah za okrog 30 odstotkov cenejša kot pa usluge ali izdelava rezervnih delov v zunanjih podjetjih, pomeni večji delež doma izdelanih in popravljenih rezervnih delov in konstrukcij prihranek na vzdrževalnih stroških. Zato se postavi cilj, da se v letu 1976 za tri odstotke dvigne količina proizvodnje v konstrukcijski delavnici in strugarni.

3. Delež stroškov vzdrževanja v lastni ceni jekla mora ostati na ravni leta 1975, to je 9,66 odstotkov.

4. Znižati specifično porabo maziv za en odstotek na 1 kg maziva na tono blagovne proizvodnje (v letu 1975 1.986 kg/t).

5. Znižati specifične porabe elektro energije in goriv za dva odstotka. Ta cilj se zasleduje po temeljnih organizacijah združenega dela.

6. Delež stroškov transporta v lastni ceni proizvodnje jekla mora ostati na ravni leta 1975, to je 2,30 odstotkov.

7. Stojnine za prekomerno zadrževanje železniških voz v podjetju so predvsem rezultat slabe organizacije dela. Za leto 1976 se določa mesečni maksimum za plačilo stojnine v iznosu 70.000,00 din ali letno skupaj 840.000,00 din. Ta cilj se po vplivnih deležih zasleduje po temeljnih organizacijah združenega dela.

8. Dosledno upoštevanje tehnološko predpisanih tracke-timov pri prevozu šaržev iz jeklarn v valjarne.

Pod razno je odbor obravnaval nekaj predlogov za izvedbo projektov po programu amortizacijskih zamenjav ter sprejel sklep, da predlaga DS TOZD VET, da zaradi nujnih potreb po izvedbi predlaganih projektov odobri zahtevana finančna sredstva.

NZ

TOZD TALILNICE

V obratu martinarna je imela sestanek samoupravna delovna skupina staro železo 2, ki je obravnavala vprašanja naštetih v uvodu in delovno disciplino.

TOZD VALJARNE

Samoupravna delovna skupina vodstvo TOZD Valjarn je obravnavala vprašanja navedena v uvodu.

V obratu adjustaža štekel Javornik sta imeli sestanek samoupravni delovni skupini: adjustaža štekel 3 in pocinkovalnica adjustaže štekel.

Samoupravni delovni skupini sta obravnavali vprašanja navedena v uvodu.

TOZD HLADNA PREDELAVA

V obratu profilarna so imeli sestanek vse samoupravne delovne skupine, ki so obravnavale vprašanja naštetih v uvodu. Poleg tega pa so tudi obravnavale proizvodno poročilo za mesec februar in problematiko prodaje – naročil in finančno situacijo.

V elektrodnom obratu sta imeli sestanek samoupravni delovni skupini rezalnica 1 in oplaščevalnica 2, ki sta obravnavali vprašanja naštetih v uvodu in tudi mesečno poročilo in delovno disciplino.

V obratu žebljarna so imeli sestanek samoupravne delovne skupine obratovodstvo, žebljarna 2 in 3. Samoupravne delovne skupine so obravnavale vprašanja naštetih v uvodu. V samoupravni delovni skupini žebljarna 3 so tudi obravnavali obrat-

46. SEJA ODBORA ZA KADRE IN MEDSEBOJNA RAZMERJA

V petek, 19. marca je predsednik odbora za kadre in medsebojna razmerja TOZD VET Ignac Juran sklical 46. sejo odbora z običajnim dnevnim redom.

Pri pregledu sklepov zadnje seje so ugotovili, da so bili vsi realizirani, razen tistih, ki so dolgoročnejšega značaja.

Pri obravnavi predlogov obratovodij za premetitve, razporeditve in ukinitve odbitkov od osnovnih tarifnih postavk, je odbor sprejel naslednje:

strojno vzdrževanje	3	2	5
ETE	1	2	3
strojne delavnice	1	3	4
gradbeno vzdrž.	1	5	5
elektrovzdrževanje	1	1	2
RTA	1	1	2
transport	4	1	4
ene razporeditve odbor ni odobril			
vzdrževanje HV Bela	5	5	
Skupaj	8	13	9

Odbor je reševal tudi eno pritožbo po priporočilu DS TOZD VET, za določeno čas razporedil enega delavca vodstva TOZD VET na delovno mesto, reševal pet prošelj za premetitve, tri prošnje za pridobitev lastnosti delavca in tri za prekinitev lastnosti delavca TOZD VET. Ob koncu je odbor vzel na znanje tudi nekaj informacij, med drugim to, da bo v bodoče moral obravnavati tudi službena potovanja v tujino.

Ob sklepu so se dogovorili, da bodo na prihodnji seji obravnavali koriščenje dopustov v letošnjem letu.

NZ

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

TOZD Hladna predelava

30. SEJA ODBORA ZA KADRE IN MEDSEBOJNA RAZMERJA

V petek, 19. marca, je bila 30. redna seja odbora za kadre in medsebojna razmerja TOZD Hladna predelava. Predsednik odbora Rok Globočnik je za sejo predlagal: pregled sklepov prejšnje seje; poročilo o gibanju delovne sile za mesec februar; sprejem in obračun delavcev v februarju; premetitve in reševanje prošelj.

Pri pregledu sklepov prejšnje seje so člani odbora ugotovili, da so sklepi v večji meri izvršeni. Se nadalje ostanje v veljavi naslednji sklepi:

– premetitev Fikreta Ganića iz žičarne na plavž, ki bo izvedena, ko bo s premetitvijo soglašal tudi odbor za kadre TOZD Talilnice;

– premetitev Esada Mazića iz obrata vratni podboji v novo hladno valjarbo bo izvedena, ko bo s premetitvijo soglašal tudi odbor za kadre delovne skupnosti Skupne službe;

– predlog obratovodstva elektrodne obrata za napredovanje vodja proizvodnje iz 16. v 17. kategorijo odbor lahko potrdi, ker je nova organizacija obratovodstva že izvedena. Odbor je s predlaganim napredovanjem soglašal s tem, da velja od 1. 3. 1976 dalje;

– sklep o ponovnem sprejemu Husnija Celebića se spremeni v smislu odklonitve sprejema, glede na slabe delovne rezultate in slab odnos do dela. Možnost sprejema bi obstajala v drug obrat – profilarna, ki pa žal nima potreb po žerjavovodjih;

– v teku je reševanje premetitev Beretina iz žebljarne. Premeščen bo v DE DP na delovno mesto vratarja. V teku je tudi postopek uveljavljanja njegovih pravic.

Nato je odbor pregledal še gibanje delovne sile v februarju. Iz poročila je bilo razvidno, da je negativna razlika po normativu ostala ista kot v mesecu januarju, in sicer 9,2 %. Razlika po planu pa je pozitivna, in sicer za 0,5 %.

Stalež proizvodnih delavcev se je znižal, in sicer za dva delavca, kar

predstavlja povečanje negativne razlike za 0,2 %.

Z upoštevanjem, da dela v obratu vratni podboji le ena izmena so ugotovili, da je bilo po normativu v mesecu februarju zaposlenih pet delavcev več.

Primerjava staleža s planskimi številkami pa pokaže, da primanjkuje največ proizvodnih delavcev v obratu žičarna.

Lastnost delavca v združenem delu si je v mesecu februarju pridobilo osem delavcev, ki so bili razporejeni v naslednje obrate: Zelnik Bešić, Darko Močnik in Dragan Vučetić v hladno valjarbo, Stojmir Tasić in Husnija Turkušić v žičarno, Milorad Dubajić v profilarno in Zekerija Ahmetagić ter Josip Srnc v elektrodni obrat.

Lastnost delavca v združenem delu je v februarju prenehala 14 delavcem.

Odbor je obravnaval tudi premetitve, ki so jih predlagala obratovodstva žičarne, jeklovleka in elektrodne obrata ter jih v celoti potrdil. Le za Zorana Rozmana iz žičarne, ki želi premetitev v DS Skupne službe – oddelek za študij dela in časa SEOP, je odbor dal soglasje za premetitev s pripombo, da se le-ta lahko izvede, ko bo dal soglasje tudi odbor za kadre in medsebojna razmerja delovne skupnosti Skupne službe. Obravnavali so še dve prošnji za ponovni sprejem, od katerih so eno zavrnili, z drugo pa soglašali, vendar le v primeru, če bo kandidat ustrezal kriterijem delovnega mesta, za katerega je predviden.

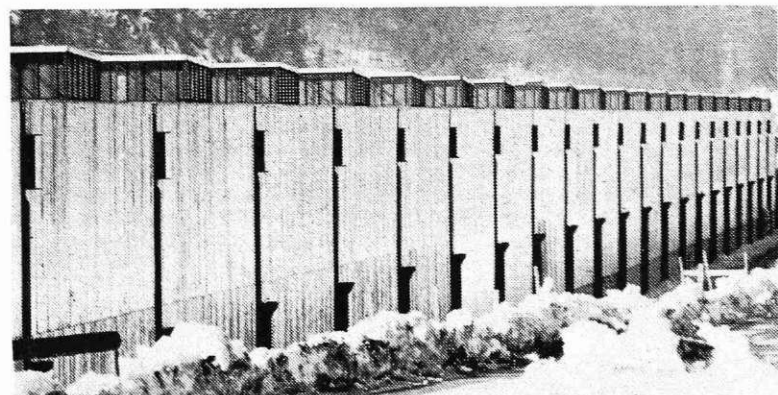
JS.

VABILO NA PREDAVANJE

V sredo, 31. marca bo ob 18. uri v spodnji sejni sobi v restavraciji Kazina na Jesenicah predaval MIROSLAV NIKOLIĆ o

DOLOČEVANJU NAJEKONOMIČNEJŠEGA ŠTEVILA PRITISKOV PRI HLADNEM VALJANJU

Vabi DRMIT Jesenice

Kaj se dogaja za zidovi nove hladne valjarne, boste lahko prebrali v naši prihodnji številki.

PREGLED SESTANKOV SDS

Samoupravne delovne skupine, ki so se sestale v prejšnjem tednu so obravnavale: predlog združevanja in delitve sklada skupne porabe, za leto 1976, samoupravni sporazum o družbeni samozaščiti in družbeni dogovor o razporejanju dohodka za leto 1976.

Samoupravne delovne skupine, ki so obravnavale samoupravni sporazum o družbeni samozaščiti niso imele predlogov in pripomb.

Na predlog združevanja in delitve sklada skupne porabe so imele nekatere samoupravne delovne skupine tudi pripombe in predloge. V samoupravni delovni skupini vodstvo TOZD Valjarn so predlagali, da bi namenili tudi sredstva za dograditev rekreacijskega centra na Kresu. V samoupravni delovni skupini obratovodstvo žebljarna in žebljarna 2 so člani predlagali, da bi se regres delil samo na člane kolektiva, katerim naj se poveča na 1.200 din in hkrati s tem naj se tudi poveča vrednost oonov za malico iz sedanjih 5 din na 10 din. V samoupravni delovni skupini mehanična delavnica OTK člani želijo posnilo, kakaj v predlogu pri delitvi sklada skupne porabe niso namensko določena tudi sredstva za financiranje krajevnih skupnosti v okviru občine Jesenice in kakaj so samo krajevnne skupnosti občine Radovljice in Tolmin. V samoupravni delovni skupini računovodstvo osebnega dohodka so predlagali, da naj osnova pri jubilejnih nagradah ostane ista to je 100 din. Za vsako leto zaposlitve se izplača 30 ali 40 din odvisno od razpoložljivega fonda.

Samoupravne delovne skupine, ki so razpravljale o družbenem dogovoru o razporejanju dohodka za leto 76 so imele nekatere pripombe. V samoupravnih delovnih skupinah obratovodstvo profilarne, profilarna 1 in predelava profilarne so člani menili, da se povišana stopnja od leta 1975 od 29,60 % na 30,49 % v letu 1976 mora kriti s povečanjem bruto osebnega dohodka in ne na račun neto osebnega dohodka. V samoupravni delovni skupini profilarna 3 so člani predlagali, da naj se vodi

kontrola in ob koncu leta naredi poročilo. V samoupravni delovni skupini oddelek za ekonomske analize in planiranje in oddelek za sisteme so člani postavili vprašanje, kakaj sploh sprejemamo in potrjujemo prispevno stopnjo, ki pa je bila že predpisana z zakonom. Pripombo so imeli tudi na račun delitve posameznih višin prispevkov na občinske in na vzajemne in skupne naloge. Mnenja so bili, da ostanje v občini veliko premalo sredstev.

no problematiko. Razpravljali so o kvaliteti izdelka in so menili, da lahko zaradi slabe kvalitete ostanje brez naročil. V samoupravni delovni skupini obratovodstvo in žebljarna 3 so tudi obravnavali reklamacijo in delovno disciplino. V bodoče se morajo bolj paziti, da ne bo reklamacij kljub zastarelemu in izrabljenemu strojnemu parku. Člani želijo, da bi nabavili nove stroje za izdelovanje žičnikov s katerimi bodo lahko izdelovali kvalitetne žičnike in izpolnjevali planske naloge.

TOZD VZDRŽEVANJE, ENERGIJA IN TRANSPORT

V obratu strojno vzdrževanje je imela sestanek samoupravna delovna skupina obratovodstvo, ki ni obravnavala vprašanja naštetih v uvodu temveč je izvolila delegata za ocenjevanje delovne uspešnosti.

V obratu gradbeno vzdrževanje je imela sestanek samoupravna delovna skupina mizarji, ki je obravnavala situacijo in pritožbe v delavnici mizarjev.

DELOVNA SKUPNOST SKUPNE SLUŽBE

V delovni skupnosti Skupne službe so imele sestanek samoupravne delovne skupine mehanična delavnica OTK, požarno varnostna služba, računovodstvo osebnega dohodka, oddelek za ekonomske analize in planiranje in oddelek za sisteme, oddelek za študij dela in časa ter oddelek splošne administracije. Vse samoupravne delovne skupine so obravnavale vprašanja naštetih v uvodu. V samoupravni delovni skupini požarno varnostna služba so tudi obravnavali ocenjevanje delovne uspešnosti, problem pomanjkanja poklicnih gasilcev in novi zakon o požarni varnosti. V samoupravni delovni skupini oddelek za študij dela in časa so tudi obravnavali zaključni račun za leto 1975. Napredovanje na delovnem mestu – osebna ocena.

Pregled sestankov samoupravnih delovnih skupin je narejen na osnovi zapisnikov, ki smo jih prejeli od samoupravnih delovnih skupin.

Pregled naredila: Vlasta Vidic

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje

ZAČETEK NI BIL LAHEK

Nova Jugoslavija se je rodila. Po štirih letih hudič bojov je odvrnila sebe krvave poboje. Z roko v roki s bratski narodi pričeli graditi novo domovino, ki je postala varen dom vsem državljanom, ne glede na narodnost. Z rastjo nove svobodne Jugoslavije pa so rasti tudi novi ljudje. Za tako Jugoslavijo, kot jo imamo danes, pa je bilo potrebno mnogo dela. Na pomoč je priskočila tudi mladina. Mladi širom Jugoslavije so odhajali v mladinske delovne brigade. Nekaj o takratnih prostovoljnih mladinskih delovnih brigadah mi je pripovedovala Helena Vidic stanujoča na Bregu pri Žirovnici. Delala je na treh velikih mladinskih delovnih akcijah: Brčko - Banovići, Samac - Sarajevo, Otočac - Bubnari. Prva tri poveljna leta, je vsako leto tri mesece pomagala pri graditvi železniških prog.

To so bila prva leta po osvoboditvi, je začela svojo pripoved. Domovina je bila porušena, primanjkovalo je hrane, industrija je bila še v povojih. Mladi pa tudi starejši smo po svojih močeh pomagali pri obnovi in izgradnji nove domovine. Pričele so se porajati prve mladinske delovne brigade. Veliko mladih je takrat odšlo v brigade, čeprav biti brigadir, takrat ni bilo lahko. Življenje v brigadi je bilo naporno, povezano s težkim delom saj nismo poznali mehanizacije. Naše orodje je bilo: kramp, lopata in samokolnica, toda bilo je toliko več delovne vneme in zanosa.

Brigade so bile takrat veliko močnejše kot danes. Za primer naj navedem, da je samo ena četa štela od 30 do 60 mladih. Približno 26 let pa je sestavljala brigado. Že to kaže, da so bili za vodenje take brigade potrebni dobri in družbenopolitično zreli kadri. Disciplinarna je bila stroga in nemalokrat se je zgodilo, da je kdo moral zapustiti brigado že zaradi majhnega prekrška. Delali smo od sedem do osem ur dnevno, prostovoljno pa včasih, kadar je bila potreba še več. Prosti čas smo porabili za prehrano, osebno higieno, politično in strokovno izobraževanje, za kulturno in športno življenje, urejanje taborišča in podobno. Na delovnih smo uvedli medčeta tekmovalnja. Ni potrebno poudariti,

da si je vaka četa posebej prizadevala, da osvoji prvo mesto. Rezultati takih tekmovalj so bili objavljeni vsakih 14 dni, seveda pa so dobili priznanja tudi posamezni brigadirji in bili proglašeni za udarnike.

Velikokrat smo prirejali brigadne mitinge. Čeprav je primanjkovalo časa za učenje, so naši mitingi izpadli dobro. Tu in tam nas je obiskal tudi potujoči kino, včasih pa so nastopili tudi različni poklicni umetniki.

Pogoji za življenje so bili težki, so se pa iz leta v leto izboljševali. Primanjkovalo je hrane, obleke, obutve. Ležali smo na slamni pod šotori, kasneje v barakah, velikokrat celo brez odej. Saj je prvo leto po osvoboditvi primanjkovalo vsega, razen dobre volje in velikega delovnega zanosa. Razen tega pa se je brigada iz dneva v dan srečevala z nevarnostmi, kot so tifus in druge nalezljive bolezni. Primanjkovalo je tudi

pitne vode. Veliko mlak in potokov okrog naselja je bilo okuženih. Tako, da si moral biti zelo previden pri uporabi vode. Poleg teh težav skozi katere se je prebijala brigada, pa je grozila še nevarnost s strani raznih ekstremnih skupin, ki so še vedno rovarile po našem ozemlju in poskušale uničevati sadove dela naših narodov. Prvo leto so nad nami noč in dan bedeli vojniki nove ljudske armade, da smo lahko nemoteno in brezskrbno delali.

Seveda so se pogoji in razmere iz leta v leto izboljševali, kljub temu pa bi težko primerjali takratne pogoje z izredno ugodnimi pogoji danes. Toda vse kar sem preživela v mladinskih delovnih brigadah, mi bo ostalo v trajnem spominu. Če bi morala ponovno prehoditi isto pot, ne bi pomišljala, je zaključila svojo pripoved.

Sam pa sem za trenutek pomislil na lastne vtise iz brigade. Veliko se je spremenilo do danes in veliko se še bo, toda mladinske delovne brigade so bile in bodo kovačnica mladih kadrov. Matjaž Stare

MLADI ŽELEZARJI O IZVAJANJU KADROVSKE POLITIKE

V ponedeljek, 22. marca, so člani predsedstva koordinacijskega sveta ZSMS železarne Jesenice razpravljali o problemski konferenci o izvaajanju kadrovske politike v Železnari, o pripravah na lokalno delovno akcijo ter o inovacijski dejavnosti med mladimi železarji.

Člani so se najprej dogovorili, da bodo 8. aprila izvedli problemsko sejo koordinacijskega sveta ZSMS o izvaajanju kadrovske politike v našem kolektivu. Na njej bi predvsem obširno spregovorili o kadrovanju zaposlenih, o tesnejšem povezovanju študentov s kolektivom in podobno. Člani predsedstva so se tudi dogovorili, da bi na tej konferenci mladi železarji spregovorili tudi o premakljivem delovnem času v Železnari in žavzeli stališča do takšnega delovnega sistema.

V drugi točki dnevnega reda so govorili o pripravah na lokalno mladinsko delovno akcijo v Železnari, ki bo organizirana v soboto, 3. aprila v počastitev dneva brigadirjev in 30. letnice mladinskih delovnih akcij. Nosila bo naslov »100 ton odpadnega železa«. Jeseniški mladinci bodo zbirali staro železo in sicer tako, da bodo čistili okolico železniških tirov. Člani so se zavzeli, da se v to akcijo vložijo polna mera resnosti in odgovornosti, ker bo le tako zagotovljena uspešnost akcije. Vodstvo koordinacijskega sveta bo pripravilo sestanek s predsedniki vseh osnovnih organizacij ZSMS na katerem bodo razdeljene naloge posameznikom za izvaajanje akcije. Udeleženci bodo razdeljeni v skupine, tako da bo delo potekalo bolj kontinuirano. Iz Železarne bo v akciji sodelovalo okrog dvajset mladincev, le toliko pa zato, ker je ta dan delovna sobota.

Ob sklepu ponedeljkove seje so spregovorili še o inovacijski dejavnosti med mladimi železarji. Bili so enotnega mnenja, da se mladi odločno premalo vključujejo v to področje dejavnosti. Da bi v prihodnje vzbudili večje zanimanje so razpisali natečaj za najboljšega mladinceva - novatorja.

J.

ORIENTACIJSKI POHOD GOJENCEV GORENJSKIH DOMOV

V soboto, 20. marca je bil v Kranju orientacijski pohod gojencev za prvenstvo gorenjskih domov. Na pohodu so sodelovale naslednje ekipe, oziroma domovi: dijaški dom Kranj, dijaški dom Bled, dijaški dom Škofja Loka in dom učencev ŽIC Jesenice.

Iz doma učencev ŽIC so pod vodstvom Frida Berdena sodelovali naslednji gojenci: Osman Krehmić, Senad Delić in Ilija Pejić.

Najprej je bilo v dijaškem domu Kranj testiranje vseh tekmovalcev, ki je zajemalo splošno poznavanje Gorenjske, prvo pomoč, znanje o planinstvu, itd. Zmagovalec orientacijskega pohoda je bila ekipa dijaškega doma Kranj, sledijo dom učencev ŽIC Jesenice, dijaški dom Škofja Loka in dijaški dom Bled.

J. Žerdin

TRADICIONALNO BRUCOVANJE

Klub jeseniških študentov vas vabi na tradicionalno brucovanje v petek, 26. marca ob 20. uri v zgornje prostore restavracije Kazina. Večer boste preživeli ob prijetni glasbi, spoznali pa boste tudi delček življenja naših študentov - zato nikar preveč ne oklevajte s svojim obiskom.

TURNIR V DOMU UČENCEV ŽIC

V domu učencev ŽIC je bil v soboto, 20. marca izveden namiznoteniški turnir, v katerem je sodelovalo 20 gojencev.

Zmagovalec turnirja je bil Mirko Kokol, sledijo Mato Jandrijević, Mirko Karanović, Dardo Ognjenović, Smail Fatkić, itd.

Kot nam je povedal predsednik komisije za šport Senad Kadić, bodo več podobnih tekmovalj izvedli v naslednjih mesecih. J. Žerdin

OBISK V LABORATORIJU ZA TOPLOTNO FIZIKO IN TEHNIKO INSTITUTA BORIS KIDRIČ V BEOGRADU

Obisk, ki je bil strokovno poučen in ga je organiziral pod vodstvom doc. dr. Miha Tomšiča in doc. Branka Gašperšiča, reaktorski oddelk na inštitutu Jožef Stefan v Ljubljani. Cilj obiska je bil okrepiti dosedanje stike in se seznaniti z delom strokovnjakov, ki v poznane reaktorju Vinča v Beogradu delajo na podobnih, če že ne enakih nalogah, kot njihovi kolegi v Ljubljani na reaktorju Podgorica. Tako so bile tudi teme zanimanja povsem sorodnega značaja in to: termoelektrika, prenos toplote in snovi (sušenje) in pnevmatski transport ter moderna elektronska instrumentacija.

Beograd nas je dočakal vlažen in zasnežen, da smo se sili sive brozge že v Ljubljani, po hitrem postopku s takšijem odpeljal na Vinčo, ki je iz mesta oddaljena kakih 20 km in leži v pokrajini katera spominja na igrivo razburkano morsk gladino. Polno rahlo napetih gričev in prijaznih dolin zasajenih s sadnim drevjem. V eni teh se skriva v idilično zasajenem parku inštitut. Ko smo šli peš skozi nasade ob zasneženih igriščih, nas je podoba bolj spominjala na zdravilišče ali počitniški dom, kot na najuspešnejši jugoslovanski inštitut. Tu nas uvodoma pozdravi predstojnik laboratorijev, ki smo jih imeli namen obiskati, prof. dr. P. Anastasijević, ki nas kratko seznani z zgodovino in sedanostjo inštituta, kjer pa sta Tomšič in Gašperšič že stara znanca. Tako zvedo, da je bil ustanovljen leta 1948, sam reaktorski oddelk pa nekaj let kasneje, leta 1953. Da je trenutno tu zaposlenih okrog 1.200 delavcev, od tega preko 400 raziskovalcev, združenih v 23 TOZD.

Sledil je ogled laboratorijev pod strokovnim mentorstvom posameznih strokovnjakov: Jovanović za termoelektriko, Maglič za raziskave karakteristik materiala, Oka za procesno tehniko in pnevmatski transport, Stefanović s področja vrenja in Anastasijević s področja nuklearne tehnike. Po vsem tem si tudi ustvarimo organizacijsko sliko razporeditev laboratorijev in raziskav, ki zgleda:

1. Klasična tehnika:
 - problem hlajenja reaktorja,
 - vrenje,
 - mejna plast;
2. Nuklearna tehnika:
 - izgradnja gorilnih elementov,
 - problem varnosti reaktorjev,
 - oprema reaktorja,
 - standardi in regulacije;
3. Drugi laboratoriji:
 - za elektronsko,
 - za sisteme in formatiko,
 - za materiale,
 - za zaščito pred žarčenjem,
 - za motorja in vozila.

V zadnjem času pa se angažirajo posebno na izboljšanje delovanja kotlov v termoelektrarnah (Obrenovac, Kosovo). Prav tako sodelujejo pri projektiranju jedrske elektrarne Krško z reaktorjem Podgorica. Proučujejo izboljšanje delovanja kotlov kurjenih z lignitom, itd. Od leta 1966 so v sodelovanju z inštitutom Jožef Stefan osvojili tudi izgradnjo gorilnih elementov, vendar je sama izdelava še preložena v čas, ko bo z minimalno proizvodnjo 100 ton na leto tudi rentabilna. To bo okrog leta 1981, ko bo v Srbiji stekla velika jedrska elektrarna.

Končno pa je prav, da navedemo tudi nekatere od raziskovalnih nalog:

- Ena od njih je problem vrenja, kot naključnega pojava, ki je velikega pomena v reaktorski tehniki. Pri vrenju se namreč del toplotne energije pojavi kot tlačna nihanja (zvok), katerega kvaliteta je odvisna od cele vrste dejavnikov kot so: temperatura vode, vsebina mineralov oziroma nečistot v njej, tlaka, oblike posode, itd. Na tej podlagi bi pri reaktorjih hlajenih z vodo tudi lahko ugotavljali njihovo temperaturo in na podlagi zvoka dobili tako potrebne informacije. Raziskave na tem področju so priznane kot najkvalitetnejše na svetu. Tu smo imeli priložnost videti tudi celotno merilno progo zelo zanimive idejne rešitve s priključkom na kameri s 10.000 posnetki in 1.000.000 posnetki v sekundi. Z njima smajajo nastajanje, rast in plahnenje mehurčkov na gredni površini.

- Laboratorij, v katerem proučujejo probleme dvofaznih tokov. Tok tekočine, ki ga moti tok plina. Njuno kvaliteto ugotavljajo med drugim tudi s termoelementi debeline nekaj mikronov (tisočink milimetra). Tok v cevi spreminjajo z različnimi

Pripravljenost je vedno
boljša kakor
golo pričakovanje...

Tito

RADIOLOŠKA, KEMIJSKA IN BIOLOŠKA DEKONTAMINACIJA

S toplim zrakom in vročo paro razkužujemo enake vrste oblačil. Po istem principu delamo tudi s sušilnimi stroji. Na 1 kv. m površine stropa obesimo ca 25 kg oblačil.

Razkuževanje z amoniakovo paro je najbolj učinkovito, če so oblačila okužena z vojnimistrupi.

Med vozili-cisternami so za razkuževanje primerni vagoni-cisterne, avtomobilske cisterne za prevoz goriva, mleka in podobno. Seveda vse z manjšimi preureditvami.

INDUSTRIJSKA TEHNIČNA SREDSTVA

V industriji poznamo cele tehnične sisteme in tehnična sredstva, ki so primerna v danem trenutku za razkuževanje. Ti sistemi se uporabljajo za sušenje, za ventilacijo s filtri, za barvanje ipd.

S pravilno kombinacijo teh sredstev ter sistemov in z racionalno uporabo je mogoče opraviti popolno RBK razkuževanje. Ker ima vsaka TOZD kopalnice za svoje delavce, bodo mnoge TOZD brez večjih materialnih vlaganj zagotovile kompletno razkuževanje.

Tehnična sredstva za ogrevanje sestavljajo v glavnem sistemi za ogrevanje s toplo vodo ali paro (parni kotli, cevovodi in grelna telesa) kot tudi aparati oziroma agregati, ki proizvajajo vroč zrak bodisi za neposredno ali posredno ogrevanje prostorov. Poleg teh se čedalje pogosteje uporabljajo peči na nafto.

Tehnična sredstva za sušenje imajo TOZD različnih industrijskih panog, kot so sušilnice žita, sadje in zelenjave v živilski industriji, sušilnice za les, vezane plošče v lesni industriji, naprave za sušenje volne, bombaža v tekstilni industriji, sušilnice v kemijski in farmacevtski industriji. Vse te sušilnice so primerne za sušenje ustreznih materialov, razlikujejo se med seboj po konstrukciji in zmogljivosti. Skupen element pa so vir toplote, ventilator in celica za sušenje. Med ventilacijska tehnična sredstva s filtrom spadajo v glavnem elektrostatični odvjalci pare, mokri odvjalci prahu in sesalci prahu. Uporabimo jih samo za radiološko razkuževanje.

Elektrostatični odvjalnike pare in mokre odvjalnike prahu je mogoče uporabiti za radiološko razkuževanje zraka v prostorih. Učinek je 98 %. Edina adaptacija teh sredstev pred uporabo bi bila v kompletiranju s primerno embalažo za zbiranje radioaktivnega prahu oziroma usedline (vreče ali vrečke iz gumiranega ali impregniranega platna, posode iz plastične snovi).

Tehnična sredstva za barvanje je mogoče uspešno uporabiti za razkuževanje površin in objektov. Za razkuževanje večjih površin se uspešno uporabijo stroji za vlažno in suho peskanje. Za vlažno peskanje se ponavadi uporablja silikatni pesek z različno granulacijo.

KMETIJSKA TEHNIČNA SREDSTVA

V to skupino spadajo stroji za trosenje umetnih gnojil, različne vrste ročnih in motornih škroplilnic in amortizerjev, naprave za zapraševanje rastlin, naprave za umetni dež ter naprave in orodja za obdelavo zemlje in kosilnice. Ta sredstva se uporabljajo za kemijsko in biološko razkuževanje zemljišča, za radiološko razkuževanje rastlin in kmetijskih proizvodov.

Ker je v kmetijskih centrih dovolj raznovrstnih kmetijskih tehničnih sredstev, jih bo mogoče uspešno uporabiti za popolno razkuževanje ljudi, živine, tehničnih sredstev, objektov in zemljišča, hrane ter rastlin. Če upoštevamo, da bodo v vsaki jedrski vojni, urbanizirana naselja in industrijski centri pretrpeli večja rušenja ima razkuževanje v kmetijskih središčih še poseben pomen.

Stroj za trosenje umetnih gnojil je mogoče brez adaptacije uspešno uporabiti za kemijsko in biološko razkuževanje zemljišča s praškastimi snovmi z aktivnim klorovim apnom. Stroji za trosenje, ki so montirani na traktor (n. pr. FERGUSON), so skoraj popolnoma enaki z napravami vdelanimi v specialna vozila za razkuževanje zemljišča s suhim praškom.

Ročne in motorne škroplilnice in atomizerji se brez preureditve uporabljajo za kemijsko in biološko razkuževanje tehničnih sredstev in zemljišča z raztopinami. Nahrbtni škroplilnice med katere sodijo vse vrste sadjarskih in vinogradniških škroplilnic se uporabljajo za razkuževanje orodja in drobnih tehničnih sredstev. Te škroplilnice se bodo v glavnem uporabljale za razkuževanje v kmetijskih gospodinjstvih.

pogoji (nenadno spremenjenim presekom, tlakom temperaturo) in ugotavljajo nastale reakcije.

- Sušilnico za sušenje koruze, ki so jo izdelali in na kateri raziskujejo za potrebe poljedelstva za CER iz Čačka. Njena osnovna konstrukcija je na nivoju, ki bi jo zmogel tudi naš diplomant. Specifičnost je, da delajo na njej teste izključno za sušenje koruze, v vročem zraku. V ta namen imajo izdelan poseben mini laboratorij, v katerem rišejo ustrezne sorbijske izoterme (zrak potuje skozi ovlaženo sol prečno s tokom vode).

- Specialna pnevmatska naprava za praznjenje vagonov (sipek material), ki deluje na osnovi razlike tlakov. Na eni strani tlak tlači material v odvodno cev, hrakti pa je isti tlak speljan tudi v samo odvodno cev, kjer na podlagi ejektorja črpa maso iz vagona.

- Dvoploščna naprava za merjenje toplotnih prevodnosti gradbenih materialov. Sendvič izvedbe. Z gredno ploščo na sredini, z dvema merjenim ploščama na vsaki strani in z dvema hladilnima ploščama na obeh merjenih. Toplotni tok, ki potuje od gredne preko preizkušanca na zunanjo hladilno ploščo ni potem problem ugotoviti.

- Naprava za merjenje prevodnosti sipkih materialov. Njeno delovanje je v osnovi podobno predhodni.

- Merjenje absorpcije toplote s pomočjo laserskih žarkov, ki jih usmerijo v preizkušane in ugotavljajo njihovo prednost.

- Natačno merjenje temperature za jugoslovanski zavod za mere in uteži pripravljajo prav tu. Temperature in merilne standarde z napravami za reproduciranje fizikalnih točk na mednarodni temperaturni skali: trojne točke vode, tališče kositra in zlata. Temperature merijo z natančnostjo 10⁻⁴ (K).

Po prijazni pogostitvi smo zapuščali laboratorije obogateni z idejnimi rešitvami nekaterih problemov s spoznanjem, da je to resnično največji inštitut v Jugoslaviji. Inštitut, ki je bil sprva osnovan v okviru danes opuščene jugoslovanske nuklearne programa in se je v zadnjih letih presušeril v aplikativno znanost. Ta preusmeritev pa očitno ni minila brez kvalitativnih posledic, tako je nastopil določen zastoj v njegovi dejavnosti. Slaba stran je nedvomno tudi nepovezanost z univerzo v Beogradu, ki bi mu morala pomeniti neusahljiv vir mladih moči.

Miha Skumavc

PRED PETNAJSTIMI LETI

DIATI OD LETA 1969 DO DANES

V prejšnjem nadaljevanju sem opisal delovanje društva do leta 1969, ostane mi še zadnje obdobje do danes, to je obdobje, ko je veljal četrti pravilnik, ki je urejal odnose avtor-Železarna. Ta pravilnik je bil vsebinsko najbolj izpopolnjen, delno pa je bila popravljena tudi odškodninska lestvica, toda še daleč ne tako, kot je to predvideval tipski osnutek pravilnika. Prepričani pa smo bili, da bo novi pravilnik spodbudil dejavnost avtorjev tehničnih izboljšav. Toda bistvenih premikov nismo zabeležili. Na pobudo društva je sektor za ekonomiko objavil v obratih seznam tehničnih problemov z namenom, da bi začeli posamezni avtorji ali posamezne skupine avtorjev aktivno reševati ozka grla v tehnologiji. Skupno je bilo nakazanih kar 249 nerešenih tehničnih problemov. Po vsej verjetnosti je bil to prvi primer v našem gospodarstvu. Društvo je izdelalo tudi predlog kartoteke tehničnih problemov.

Novemu pravilniku so sledili še trije organizacijski predpisi, s katerimi so bili urejeni posamezni postopki. Med pomembnejše vsekakor sodi organizacijski predpis pod naslovom: Proces od ideje do realizacije izumov, tehničnih izboljšav in koristnih predlogov. Toda kljub povečani naporom nismo mogli pospešiti dejavnosti avtorjev tehničnih izboljšav. Morda so bili še vedno pod vtisom starega pravilnika, ali pa so še vedno držale besede, ki jih je zapisal leta 1968 predsednik društva Niko Bernard v poročilu, v katerem je ocenjeval delo na področju inovacij v Železarni: Na zaostajanje te dejavnosti vpliva še posebej miselnost, po kateri naj bi bilo izumiteljstvo, predvsem pa tehnične izboljšave, državljanska dolžnost, ki spada v delovno obveznost. Negiranje priznane odškodnine ali nagrade, avtorja popolnoma izloči od nagrajevanja po delu. To pomeni tudi eksploatacijo človeka po človeku, ali družbe do človeka. Istoveten rezultat izumov in tehničnih izboljšav s pojmom ljudske imovine, pomeni tudi brezplačno izkoriščanje stvaritve tujega intelektualnega dela. Zaradi takšnega stanja lahko sposoben kader razdelimo v tri grupe. Prva grupa uvaja tehnične izboljšave, ne uveljavlja pa pravice do odškodnine, ker smatra za delovno dolžnost. Druga, številčno najmočnejša grupa, ne izvaja tehničnih izboljšav in opravlja samo redno delo. Tretja grupa, po številu zelo majhna, uveljavlja tehnične izboljšave in izume, pri tem pa se spoprijetja z neštetimi problemi ki jih dolete.

Brez dvoma je na samo dejavnost tehničnih inovacij vplival tudi organizacijski pristop k reševanju predlogov tehničnih izboljšav. V Železarni smo imeli takrat sedem komisij za reševanje realiziranih predlogov tehničnih izboljšav. Te komisije pa so imele omejene možnosti,

saj so lahko samostojno odločale le o tistih odškodninah, ki niso presegle 1.000 dinarjev, vse ostale pa je reševal odbor pri delavskem svetu Železarne. V tem odboru je bil tudi zastopnik avtorjev, vendar brez pravice glasovanja, običajno je bil to predsednik društva. Tudi Železarna je imela svojega zastopnika, ki je imel pravico glasovanja razen tega pa je imel zelo omejen vpliv na člane odbora in je s svojo pretirano skrbjo za Železarno, skušal vedno zmanjšati vrednost predloga tehnične izboljšave. Zato smo večkrat posamezne predloge reševali tudi po trikrat, ker so se avtorji pritožili. Tak postopek pri reševanju res ni bil spodbuden za večji razmah te dejavnosti.

Upravni odbor društva je te probleme večkrat obravnaval na svojih sejah. Že v maju leta 1971 je dal predlog, da se odškodninska lestvica poveča. V zvezi z določilom v pravilniku, ki pravi, da imajo avtorji tehničnih izboljšav prednost pri napredovanju, je odbor postavil zahtevo, da se v Železarni začne voditi kartoteka avtorjev in predložiti osnutek kartoteke. Na zahtevo društva je bila izdelana kartoteka od leta 1965 dalje, lestvica pa se ni popravila.

V letu 1971 se je začel v Železarni pripravljati predlog pravilnika o Pantzovem skladu oziroma nagradi. Društvo se je v te priprave vključilo zelo intenzivno, še toliko bolj, ker je društvo dalo v letu 1966 pobudo za ustanovitev tega sklada v Železarni.

Vse bolj se je pokazalo, da delovanje društva posameznim v Železarni ni bilo po volji. Neupoštevanje pobud in predlogov društva je destimulativno vplivalo na delo upravnega odbora. Videli smo okrepitev našega dela v večjem vključevanju avtorjev v društvo. Že v letu 1970 smo poslali vsem aktivnim avtorjem tehničnih izboljšav pismo z željo, da se vključijo v članstvo. Sodelovali smo na vseh posvetih tako v republiki, kakor v zvezi. Organizirali smo več ekskurzij, eno in dvodnevni po domovini in v tujino.

Seveda pa pri tem nismo zanemarjali delo pri izboljšanju situacije v Železarni. Aktivno smo se vključili v izvajanje ustavnih določil pri organiziranju samoupravnih odnosov in tako dosegli, da je bila v vsaki TOZD organizirana komisija, ki dokončno odloča o vseh realiziranih tehničnih izboljšavah, ki so bile izvedene v TOZD po načelu, da ne more nihče o tem odločiti izven TOZD. Vse tehnične izboljšave, ki pa se nanašajo na več TOZD pa naj rešuje odbor pri delavskem svetu Železarne. Tak način dela in novi pravilnik, oziroma samoupravni sporazum, sta vsekakor pospešila aktivnost na področju tehničnih inovacij.

Svoj zapis o delu društva sklepam z željo, da bi vsi člani delali aktivno na področju tehničnih inovacij in pri realizaciji sklepov, ki so bili sprejeti na izrednem občnem zboru društva

leta 1975. Doseženi rezultati v letih 1974 in 1975 kažejo, da naša prizadevanja niso bila zaman. Seveda je k temu uspehu doprinesla svoj del tudi boljša ažurnost na referatu. Novo organiziran oddelek za industrijsko lastnino in bolj aktivno delo članov društva v posameznih komisijah pa morata doseženo aktivnost še stopnjevati. V letu 1976 bi morali doseči najmanj sto realiziranih predlogov tehničnih inovacij. Višina prihrankov v letu 1975 pa nam kaže, da se to izplača, saj so inovatorji prihranili več kot desetino celotnega ostanka dohodka, od tega pa so dobili samo 2,6 odstotka. To le potrjuje, da je denar naložen v tehnične inovacije, najbolj ekonomično naložen in da so aktivni inovatorji, delavci Železarne oziroma posamezniki TOZD, ki dajejo več, kot je njihova dolžnost.

Stane Torkar

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

STROJNO VZDRŽEVANJE

Izvršnemu odboru osnovne organizacije sindikata je bila na seji 17. marca posredovana kratka informacija o novi organiziranosti v Železarni. Soglašali so s predlogom za podelitev srebrnega znaka slovenskih sindikatov štirim sodelavcem iz strojnega vzdrževanja.

V nadaljevanju seje so obravnavali dva predloga za organizacijo izletov. Najprej nameravajo organizirati izlet na Vogel, v aprilu pa še izlet v Ljubljano z ogledom drsalne revije. Organizacijo obeh izletov so zapuili referentu za oddihe in izlete ter referentu za kulturno prosvetno dejavnost. Kritično so obravnavali tudi letošnje praznovanje dneva žena. Med drugim je bilo rečeno da v Železarni glede tega nismo enotni in se zavzemajo zato, da bi v bodoče praznovanje organizirali v okviru možnosti izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata strojnega vzdrževanja.

Beseda je tekla tudi o nagradah sodelavcem, ki se udeležujejo na športnem in rekreacijskem področju. Ugotavljajo namreč, da v nekaterih drugih obratih tekmovalci dobivajo več denarja, zadevo pa naj bi uredili tako, da bodo v enakem razmerju z ostalimi člani sindikata v Železarni, ker bo v nasprotnem primeru tekmovanja teže organizirati.

KADROVSKI SEKTOR

Dvanajsta seja osnovne organizacije sindikata je bila 15. marca. Za podelitev srebrnega znaka sindikatov niso imeli predlogov. Podpredsednik je navzoče seznanil z letošnjim praznovanjem dneva žena in povedal, da običajnih proslav nismo organizirali, pač pa je sindikalna organizacija Železarne nakazala

100.000 dinarjev za nabavo dveh rentgenskih aparatov za zgodnje odkrivanje raka.

Namesto Brede Ipavec, so za referenta za socialna vprašanja imenovali Anico Fabjan. Trem sodelavcem, ki dalj časa bolujejo so odobrili denarno pomoč, nato pa so bili seznanjeni s porabljenimi sredstvi za organizacijo piknika, ki je bil 4. marca na Zatrniku.

Sodelavci s kadrovskega sektorja so dosegli odlično drugo mesto na medobratnem tekmovanju odbojkarjev. Že na prvi seji sindikalnega odbora kadrovskega sektorja, leta 1974, so bila odobrena sredstva za športno dejavnost. Tokrat so odobrili povišanje sredstev udeležencem tekmovanj na območju Jesenic od 15 do 20 dinarjev, na tekmovanjih izven Jesenic od 20 do 30 din ter za izlete in piknike v organizaciji sindikalnega odbora od 30 na 40 dinarjev na posameznega udeleženca.

RAZŠIRJENA SEJA DRUŽBENOPOLITIČNIH ORGANIZACIJ ŽELEZARNE

Koordinacijski odbor družbenopolitičnih organizacij železarne Jesenice, je za sredo, 24. marca, sklical razširjeno sejo članov izvršnega odbora sindikata, komiteja ZK Železarne in predsedstva ZSMS Železarne. Razen vodstev teh organizacij so bili vabljeni na včerajšnjo sejo tudi predsedniki sindikata iz TOZD, predstavniki osnovnih organizacij sindikata ter sekretarji osnovnih organizacij ZKS. V razpravi je bil nov način poslovanja ter konkretne naloge v Železarni.

Kot je bilo predvideno, je o teh nalogah obširneje govoril direktor računsko finančnega sektorja Mitja Medvešek. Kot nam je povedal

predsednik konference osnovnih organizacij sindikata v Železarni Štefan Šterbič, je bil namen včerajšnje razširjene seje, predvsem v tem, da bo o problematiki, zlasti pa o nalogah, ki jih bo treba opraviti ter dosledno izvajati po 1. 4. 1976 seznanjen tudi širši krog naših sodelavcev, zlasti pa člani vodstev družbenopolitičnih organizacij Železarne.

Železarski globus

LIBIJA

V tej arabski državi nameravajo zgraditi v prihodnjih desetih letih novo integralno železarno v katero bodo postopno investirali okoli milijardo dolarjev finančnih sredstev. Železarna bo pričela obratovati z letno proizvodnjo milijon ton surovega jekla, ki jo bodo kasneje postopno dvignili na pet milijonov ton.

NOVA ZELANDIJA

Novozelandska vlada bo porabila 400 milij. dolarjev za novo integralno železarno. Njena letna proizvodnja zmogljivost bo 700.000 ton surovega jekla. Tako bodo zdaj lahko novozelandske železarne lahko pokrile 75 % celotnih potreb surovega jekla v tej državi.

JAPONSKA

Ob koncu preteklega leta je pričel obratovati v japonski železarni Kimitsu, ki pripada železarski družbi Nippon Steel Co. nov plavž. Ima koristno prostornino 4930 kub. metrov, premer talnilnika 19 m, 38 pihalnic in dnevno proizvaja 11.000 ton grodlja. Stirje kaverperji bodo omogočili obratovanje s temperaturo zraka 1300 stopinj Celzija.

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

ŽELEZARNA V DUNKERQUE

Na skrajnem severu francoske atlantske obale leži nedaleč od belgijske meje mesto Dunkerque. V drugi svetovni vojni je bilo to mesto znano po dramatičnem umiku britanskih čet iz poražene Francije leta 1940. Danes pa obratuje v bližini tega mesta moderna integralna železarna. Ta je največja v Franciji in med največjimi v Evropi. Zato bo kratak opis njenih najvažnejših obratov nedvomno zanimiv.

Železarna je bila projektirana in tudi zgrajena v treh fazah. Z izgradnjo prve faze so pričeli leta 1959. V drugi fazi so izdelali prvi šarž v jeklarni s kisikovimi konvertorji leta 1962. Tretja in zadnja faza je bila zaključena leta 1973. Njena končna letna proizvodna zmogljivost je osem milij. ton surovega jekla. Računajo, da bodo to število dosegli leta 1977.

Pristanišče

Železovo rudo in premog za koksiranje dovažajo ladje z nosilnostjo med 32.000 in 120.000 ton. Pristaniška obala je dolga 1.450 m in je razdeljena na več delov za razkladanje železove rude in premoga ter nakladanje gotovih izdelkov. Za razkladanje ladij imajo tri žerjave z zmogljivostjo 3000 t/h. Skladišče za železovo rudo in premog lahko sprejme skupno 9,9 milij. ton teh materialov. Železovo rudo kupujejo v Južni Ameriki, Afriki, Avstraliji, Španiji, Švedski in Kanadi. Premog za koksiranje pa ZDA, Poljski, Zvezni republiki Nemčiji in Avstraliji.

Koksarna

Za doseganje predvidene letne proizvodnje surovega jekla osem milij. ton bo potrebno tri milijone ton koka (2,3 milij. ton lastne proizvodnje in 700.000 ton nabavljenega drugod). To proizvodnjo bodo lahko dosegli s koksarno, ki ima pet baterij in 214 peči ter naprave za proizvodnjo stranskih proizvodov kot so katan, naftalin, amoniak in drugi. Proizvedeni koksarniški plin uporabljajo v celoti za potrebe železarne. Leta 1974 je ta koksarna proizvedla 1.666 milij. ton koka.

Naprave za sintranje

Na proizvodnjo sintra imajo tri naprave. Prva je bila zgrajena leta 1962, ima 140 kvadratnih metrov sesalne površine in letno proizvodnjo 450 ton. Drugo so zgradili leta 1967 s sesalno površino 160 kvadratnih metrov in dnevno proizvodnjo 5.000 ton. Tretja je najsoodnejša in je bila zgrajena leta 1971. Ima

sesalno površino 400 kvadratnih metrov in dnevno proizvodnjo 12.000 ton. Seupna letna proizvodna zmogljivost vseh treh naprav za sintranje je sedem milijonov ton (leta 1974 je bila dosežena proizvodnja 6.562 milij. ton).

Plavž

V Železarni obratujejo štiri plavži. Njihove osnovne tehnične značilnosti so razvidne iz spodnje tabele:

Plavž št.	pričetek obratovanja (leto)	premer talnilnika (m)	koristna prostornina kub. m.	temp. zraka stop C	dnevna proizvodnja (ton)
1 in 2	1963	9,5	1650	1100	3000 (vsak)
3	1968	10,5	1850	1300	4000
4	1973	14,2	3765	1350	10000

Plavž št. štiri spada med največje na svetu. Vsak izmed plavžev je opremljen z avtomatično kontrolo procesa, vendar ga je možno voditi tudi ročno. Leta 1974 so proizvedli 3.944 milij. ton grodlja.

LD jeklarni

LD jeklarna št. 1, ki je bila zgrajena leta 1962 ima tri 160 tonske konvertorje, tri mešalce za grodžel z zmogljivostjo 1800 ton vsak in napravo za odžvepljanje grodlja. Del svoje proizvodnje odlijejo v kokile in bloke, ki so težki med 14 in 32 ton. V tej jeklarni obratuje tudi naprava za kontinuirno vlivanje slabov z ukrivljeno kokilo in dvema žilama. Odliiva slabe široke 1.000 do 2.000 mm, debele 200 do 250 mm s hitrostjo 0,3 do 2 m/min. Njena največja letna zmogljivost proizvodnje je sedem milijonov ton.

V LD jeklarni št. 2, zgrajeni leta 1972 obratujejo trije 220 tonski konvertorji in dva mešalca za grodžel z zmogljivostjo 2.300 ton vsak. Ta jeklarna odliiva jeklo v trizilno napravo za kontinuirno vlivanje z letno zmogljivostjo tri milijone ton. Ta proizvaja slabe široke 1.000 do 1.650 mm, debele 200 do 250 mm in hitrostjo 0,5 do 1,8 m/min.

Valjarna slabov

Globinske peči za ogrevanje blokov imajo 28 komor z zmogljivostjo 160 ton vsaka. Kot gorivo uporabljajo mešanico kak-

sarniškega in plavžnega zraka. Reverzirni slabing duo, zgrajen leta 1962, lahko valja brame težke do 32 ton v slabe debele 100 do 500 mm, široke 790 do 1.900 mm in dolge 9.200 mm. Valja s premerom 1.143 mm, poganjata ga dva motorja z močjo 6.000 KM vsak. Hidravlične škarje za rezanje slabov delajo s pritiskom 1.700 ton. Letna proizvodna zmogljivost te valjarne je 3,5 milij. ton.

Valjarna debele pločevine

Za ogrevanje slabov pred valjanjem ima ta valjarna dve potisni peči. Prva je široka sedem in dolga 27 metrov, s tremi ogrevalnimi conami in zmogljivostjo 110 t/h. Druga je široka 7,8 in dolga 32 metrov ter ima pet ogrevalnih con in zmogljivost 180 t/h. Reverzirno kvarto valjarniško ogrodje je eno izmed največjih na svetu za proizvodnjo debele pločevine. Delovna valja imata premer 1.016 mm in oporna 1.830 mm. Dva pogonska motorja imata vsak po 6.000 KM moči. Za odstranjevanje okujine pri valjanju, uporabljajo napravo s pritiskom vode 130 atm. Izvaljana pločevina je lahko debela 4,76 do 200 mm, široka do štiri in dolga do 30 metrov. Valjanje je možno avtomatično ali ročno. V prihodnjih dveh do treh letih nameravajo zgraditi v tej valjarni še eno valjarniško ogrodje in vzporedno s tem tudi še eno napravo za kontinuirno vlivanje. Tako bo narasla letna proizvodnja te valjarne na okoli 1,5 milij. ton.

Topla valjarna trakov

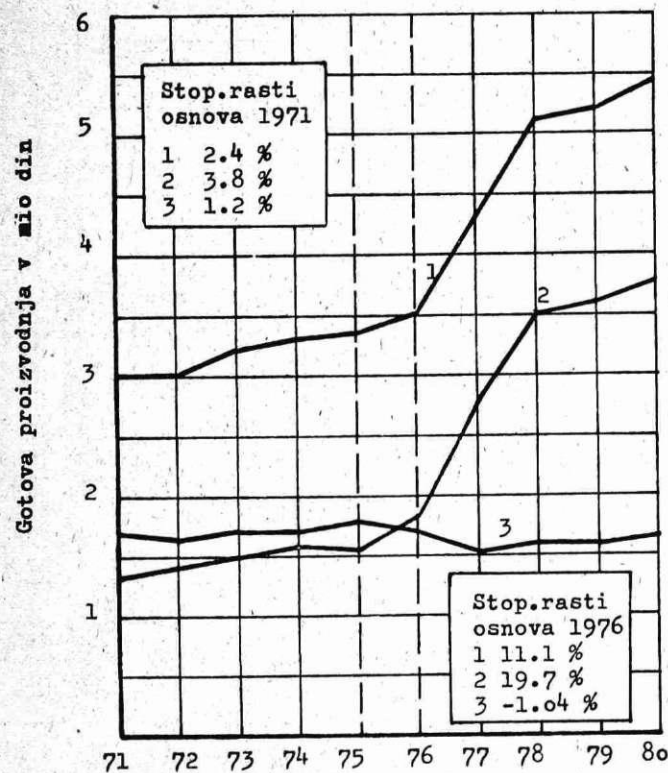
Ta valjarna je pričela obratovati leta 1963. Za ogrevanje slabov so na razpolago tri potisne peči (10 x 32 m) s proizvodno zmogljivostjo 250 t/h vsaka in s petimi ogrevalnimi conami. Ogrevajo lahko slabe dolge devet metrov, debele 155 do 254 mm in težke od deset do 32 ton. Kontinuirna valjarniška proga lahko izvalja trakove široke 750 do 1.930 mm, debele 1,5 do 12,7 mm in težke največ do 30 ton. Njena letna proizvodna zmogljivost je štiri milij. ton trakov. Leta 1974 je proizvedla 2,6 milij. ton.

Avtomatizacija

V tej železarni uporabljajo maksimalno možno avtomatizacijo proizvodnih postopkov. V ta namen imajo dva elektronska računalnika. Prvi kontrolira in vodi posamezne proizvodne postopke, medtem ko drugega uporabljajo za namene prodaje, administracije in podobno.

GOTOVA PROIZVODNJA VREDNOSTNO v mio din

- 1 gotova proizvodnja
- 2 delež hladne predelave
- 3 delež tople predelave

PORABA SUROVIN IN MATERIALA

	1976	1977	1978	1979	1980
Koks za plavže	109.500	132.300	136.500	136.500	136.500
Koks za aglomerat	24.100	27.500	28.350	28.350	28.350
Železova ruda	291.200	331.100	339.900	340.400	341.300
Belo sur. žel. — nabav.	76.600	49.300	47.500	46.500	58.300
Fe ostružki za plavže	15.000	17.100	17.700	17.700	17.700
Staro žel. — nabav.	165.750	169.470	171.400	172.450	230.650
Staro žel. — last. odp.	165.380	166.440	166.100	165.950	192.520
Legure	10.782	16.364	22.237	23.021	24.763
Slabi	26.310	65.300	86.100	130.400	82.200
Profil	2.580	3.400	4.700	3.900	3.300
Valjana žica	3.200				9.400
Vlečena žica	2.040				
Toplovaljani trakovi	19.000	30.000	35.000	12.000	
Gredice			20.000		
Premog	4.700	5.000	5.000	5.000	5.000
Kurilno olje	1.700	1.700	1.700	1.700	1.700
Mazut	116.500	118.800	120.800	123.800	113.800
Butan — propan	8.800	20.000	20.000	20.000	20.000
Elektr. ener. v MWh	278.000	295.000	325.000	332.000	382.000

STRUKTURA ZAPOSLENIH

Stopnja profila	V letu 1976 štev. %	V letu 1980 štev. %	Indeks 1980/75
Ozki profil 1	896 13.9	480 7.2	54
Ozki profil 2	1.110 17.2	910 13.5	82
Ozki profil 3	1.844 28.6	1.710 25.5	93
S poklicno šolo	1.735 26.9	2.400 35.8	138
S srednjo šolo	638 9.9	800 11.9	125
Z višjo šolo	105 1.6	220 3.3	209
Z visoko šolo	120 1.9	190 2.8	158
SKUPAJ	6.448	6.710	

GIBANJE PORABE IN VIROV SREDSTEV

	1976	1977	1978	1979	1980	Skupaj
VIRI SREDSTEV	1.073.860	804.282	933.013	941.083	759.632	4.511.870
Amortizacija	325.859	437.066	481.150	517.265	561.110	2.322.450
Poslovni sklad — prosti del	29.064	25.553	73.095	75.029	87.378	290.119
Odobr. krediti za HV II						
— za osnovna sred.	298.083	16.600				314.683
— za obratna sred.		175.800				175.800
Predvideni komercialni krediti	45.000	92.800	81.100	178.000	40.000	436.900
Predvideni bančni krediti			240.000	150.000	40.000	430.000
Sovlaganje	25.331					25.331
Prodaja osn. sr., vrnjeni depoziti, posojila	5.750	14.750	14.900	14.750	15.050	65.200
Povečanje kratkoroč. kred.-komerc.	4.061	31.713	42.768	6.039	16.094	110.675
Prenos AZ iz prejš. leta	340.712					340.712
PORABA SREDSTEV	968.608	899.360	931.523	941.950	754.808	4.496.249
Odplačila kreditov	63.827	184.383	214.041	269.538	336.690	1.068.479
Investicije v HV II	384.170	16.600				400.770
Invest. v ostala osn. sred.	240.630	399.600	423.000	598.800	311.100	1.973.130
Povečanje obratnih sredstev	109.380	258.799	254.178	24.870	72.085	719.312
Povečanje avansov dob.	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	100.000
Ostale obveznosti (energetika, provizija, interkalar. obr.)	150.601	19.978	20.304	28.742	14.933	234.558
Razlika — letna	105.252	-95.078	1.490	867	4.824	15.621
Razlika — kumulativna	105.252	10.174	11.664	10.797	15.621	

BILANCA STANJA POSLOVNIH SREDSTEV

	1975	1976	1977	1978	1979	1980
AKTIVA	4.370.543	4.982.055	5.191.552	5.488.025	5.648.132	5.529.633
Osnovna sredstva	2.190.164	2.445.605	2.383.239	2.283.439	2.323.474	2.031.664
Plasmaji iz poslov. sredst.	261.097	321.023	361.191	421.745	493.137	557.260
Zaloge	1.087.855	1.097.097	1.243.533	1.394.142	1.400.283	1.439.722
Poslovne terjatve — kupci	485.426	650.696	791.033	924.653	943.059	982.984
Avansi dobaviteljem	143.619	160.000	180.000	200.000	220.000	240.000
Ostala poslovna sredstva	202.382	307.634	232.556	264.046	268.179	278.003
PASIVA	4.370.543	4.982.055	4.191.552	5.488.025	5.648.132	5.529.633
Poslovni sklad	2.568.000	2.632.751	2.693.244	2.821.489	2.953.918	3.105.536
Dolgoročni krediti	1.070.168	1.349.379	1.450.196	1.557.255	1.615.717	1.359.027
Kratkoročni krediti	342.799	327.227	378.142	424.862	431.428	447.435
Poslovne obveznosti	241.793	316.628	364.602	414.653	434.330	461.609
Ostali viri	147.783	356.070	305.368	269.766	212.739	156.026

SREDNJEROČNI PROGRAM RAZVOJA ŽELEZARNE JESENICE ZA OBDOBJE 1976—1980

Program razvoja Železarnice Jesenice za obdobje 1976—1980, ki ga bodo samoupravni organi po TOZD in DS SS obravnavali in sprejemali v mesecu aprilu, upošteva vse bistvene pripombe, ki so bile dane na zborih delavcev v preteklem letu. Prvotni predlog iz meseca maja 1975 je ravno zaradi upoštevanja pripomb in zaradi uskladitve programa na nivoju slovenskih in jugoslovanskih železarn doživel nekatere spremembe, ki se odražajo predvsem v časovnih premikih dokončanja posameznih investicij. Te spremembe pa v ničemer ne spreminjajo osnovnih ciljev razvojne usmeritve Železarnice do leta 1980.

Razvoj črne metalurgije v Jugoslaviji v obdobju 1976—80 bo urejeval družbeni dogovor na nivoju federacije predvsem iz razloga, ker bo črna metalurgija v tem obdobju priznana kot prioriteta panoga.

Družbeni dogovor o razvoju črne metalurgije mora biti v osnutku predložen skupščini SFRJ do 1. aprila 1976. Vsled tega je nujno, da naš program razvoja do leta 1980 potrdimo in da nam bo ta osnova v naših prizadevanjih vključiti se z njim v celoti v program razvoja jugoslovanske črne metalurgije, ki ga bo okvirno določal panoški družbeni dogovor.

TEMELJNI CILJI RAZVOJNE POLITIKE ŽELEZARNE JESENICE V OBDOBJU 1976—1980 SO NASLEDNJI:

— Uveljavljanje socialističnega samoupravljanja kot bistvene predpostavke za uresničitev ciljev in nalog izhajajočih iz razvojne politike, kar zahteva nadaljno utrjevanje ustavne vloge delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela ter delegatskih odnosov in delegatskega sistema.

— Ustvariti pogoje za stabilnejše gospodarjenje, kar bomo dosegli s predvidenim povečanjem proizvodnje, ob spremembi strukture, ter istočasno večji udeležbi storilnosti pri oblikovanju družbenega proizvoda.

— Usmeriti napore za dokončanje izgradnje hladne valjarne Bela v letošnjem letu in prirediti s pripravami za izgradnjo nove elektro jeklarne, ki naj bi nam v letu 1980 omogočila proizvodnjo 600.000 ton surovega jekla in preko 500.000 ton gotovih izdelkov za prodajo.

— Povečati proizvodnjo izdelkov hladne predelave kot so: elektrode, vlečena žica, vlečeno jeklo in hladno valjana pločevina na osnovi predvidenih vlaganj v nove proizvodne zmogljivosti.

— Voditi tako proizvodno in prodajno politiko, ki nam bo zagotavljala doseganja planiranega ostanka dohodka ob predvideni stopnji rasti.

— Izvozno politiko prilagoditi možnostim, ki jih bomo imeli glede izvoza na tuja tržišča. Se nadalje razvijati metalurško menjava v cilju preskrbe Železarnice s tistimi surovinami, ki so na domačem trgu deficitarni.

— Organizacijo proizvodnje in poslovanja posodobiti predvsem z uvajanjem novih informacijskih sistemov, z vodenjem s pomočjo delovnih ciljev in z uvajanjem najnovejših dosežkov s področja organizacije proizvodnje in sistema vodenja v Železarni.

— Kot nosilec razvoja na področju industrije v občini Jesenice bo osnovna skrb Železarnice dosegla integracijsko povezanost s kovinsko predelovalnim kompleksom z namenom, da se doseže večja stopnja finalizacije izdelkov 114 in 117 panoge, ki jih bo Železarna proizvajala.

— Politika zaposlovanja naj bo v tem obdobju prilagojena razvojnemu programu. Cilj naj bi bil, ne preseči v letu 1980 število zaposlenih 6.700, kar nam zagotavlja letno stopnjo rasti zaposlovanja med 1.1—1.3 % kar je daleč pod republiško stopnjo rasti (ocena 2.5 %).

— Investicijska vlaganja bodo usmerjena v smeri izboljšanja delovnih pogojev in povečanja storilnosti. Na ta način bo mogoče postopno ukiniti težka delovna mesta in do leta 1980 popolnoma ukiniti nočno delo žena.

— Varstvu okolja posvetiti vso skrb. Politika investiranja v nove tehnološke procese in naprave mora zagotoviti varstvo okolja tako, da se bodo odpravili sedanji izvori onesnaževanja zemlje, vode in zraka, ter da se izgradnjo ne bodo odpirali novi izvori.

— Zagotoviti pospešeno gradnjo stanovanj in pripadajočih objektov družbenega standarda. Z usmerjeno družbeno, individualno in solidarnostno gradnjo naj bi pridobili v tem obdobju 700 novih stanovanj.

— Raziskovalno delo na področju tehnologije uvajanja novih proizvodov kot tudi znanstveno raziskovalnega dela mora prispevati k izboljšanju obstoječe tehnologije proizvodnje, uvajanju novih postopkov v tehnologiji izdelave in predelave jekla in izpolnitev kvalitnega programa.

— Politiko štipendiranja, strokovnega in dopolnilnega izobraževanja voditi tako, da bo prilagojena predvidenim strukturnim spremembam.

— Voditi tako politiko nagrajevanja, ki bo stimulativno vplivala na porast proizvodnje in storilnosti ob istočasnem upoštevanju socialnih elementov.

— Predvidevanja izhajajoča iz predloženega plana razvoja za obdobje 1976—1980 se odražajo v naslednjih globalnih razvojnih usmeritvah in razmerjih:

STOPNJE RASTI V %	Republika ¹⁾	Železarna
Družbeni proizvod	7,4	12,0
Industrijska proizvodnja	—	4,5—5 ²⁾
Zaposlenost	2,5	maks. 1,3
Storilnost	4,5—5	4—4,5 ³⁾
Izvoz	10,9	15,0

Opombe:

1) Globalni okvirji in možnosti razvoja SRS v letih 1976—1980.

2) Stopnja rasti računana na gotovo proizvodnjo.

3) Stopnja rasti storilnosti računana iz gotove proizvodnje na število zaposlenih. Računana iz dohodka na zaposlenega pa znaša med 7—8 %.

— Razvoj Železarnice je usklajen. Dohodek bo predvidoma naraščal, predvsem po začetku proizvodnje hladne valjarne. Realni osebni dohodki rastejo, prav tako tudi prispevki družbi oziroma samoupravnim interesnim skupnostim. Za razširjeno reprodukcijo je namenjen vse večji delež, prav tako tudi za skupno porabo. Pretežni del razvoja temelji na predvidenih investicijah. Le manjši del potrebnih sredstev za investicije v osnovna sredstva in povečanje obratnih sredstev pokrivajo krediti. Že odobreni in predvideni bančni, komercialni krediti predstavljajo le dobro četrtino vseh virov sredstev. Ob visoki amortizaciji in ostanku dohodka je kljub močni investicijski dejavnosti predviden vsekozi pozitiven tok virov in porabe sredstev, ki pa vseeno zahteva stalno borbo za likvidnost poslovanja.

— Zaradi razmeroma visoke amortizacije vrednost osnovnih sredstev upada, medtem ko ob nespremenjenih koeficientih obračanja rastejo zaloge in terjatve. Poslovni sklad, ki kot posledica prejšnje zadolženosti ob začetku petletnega razdobja (kreditni za HV) predstavlja manj kot polovico virov, ob koncu razdobja pride na normalno višino.

— To so le nekateri povzetki iz plana, ki kažejo, da bo Železarna z izpolnjevanjem plana lahko uspešno gospodarila v prihodnjem razdobju.

INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA

Karakteristika investicijskih vlaganj v obdobju do leta 1980 je predvsem v smeri povečanja proizvodnje surovega jekla, kvaliteta premika k izdelavi večvrednih vrst jekla ter k povečanju in razširitvi asortimenta hladno predelanih izdelkov. Vse investicije naj bi zagotovile večjo gospodarnost izdelave in s tem večjo rentabilnost poslovanja. Celotna predračunska vrednost vlaganj v osnovna sredstva za to obdobje je predvidena v višini 2.374 mio din.

Tako je v sektorju izdelave jekla predvideno povečanje proizvodnje surovega jekla na 600.000 ton letno s tem, da bi se razmerje med proizvodnjo SM in EL jekla, premaknilo v korist slednjega, kar bi dosegli z investiranjem v vakuumsko napravo s metalurgijo in poncvi ter izgradnjo nove 120-tonske elektro-obločne peči.

Investicija v kontinuirno vlivanje gredic bi na eni strani pomenila izboljšanje izplena surove jeklo-gredice, na drugi strani pa bi se s tem sprostila kapaciteta valjanja v bloming valjarni.

Izboljšanje kvalitete surovega jekla ter sigurnost izdelave sarž bi dosegli z investicijami v vakuumsko napravo in induktivni mešalec LEKTROMELT obločne peči. Boljšo gospodarnost proizvodnje elektro jekla bi pomenila nabava procesnega računalnika za vodenje proizvodnega procesa. Dodatne investicije predvidevajo še ureditev gospodarstva žlindre in izboljšanje pogojev dela (odpraševanje, mehanizacija).

V tem obdobju je predvidena tudi ustavitve obratovanja šamotarne skladno z razširitvijo proizvodnih kapacitet elektrodnega obrata. Proizvodne zmogljivosti toplih valjarn v tem obdobju ne bi povečali z novimi tehnološkimi agregati, ampak bi investicije bile usmerjene predvsem v dodatne naprave.

Ze v letu 1975 pričeta investicija v tretjo žilo valjarne bi omogočila ustavljanje zastarelih valjarn profilov na Javorniku ter preskrbe jeklovleka s primernim vložkom.

Dodatne investicije so predvidene še v nabavo brusilnih strojev za čiščenje slabov (nerjavna jekla) ter modernizacijo naprav na toplih in hladnem navijalcu valjarne štekel.

S ciljem, da bi dosegli čim večje plemenitenje toplo valjanega jekla, je predvideno vlaganje investicijskih sredstev tako v razširitev sedanjih kapacitet, kakor tudi proizvodnje novih izdelkov.

Leta 1976 bo pričela z obratovanjem nova hladna valjarna s proizvodnjo hladno valjanih trakov v količini 115.000 ton ter kvalitetnim programom nerjavne in elektro pločevine.

Žičarna bo povečala obseg proizvodnje za nabavo novih agregatov za patentirano žico, žico za avtomatsko varjenje ter žico za predelavo doma in prodajo predelovalcem žice v okviru SZ.

Profilarna povečuje proizvodnjo hladno oblikovanih profilov iz tople in hladno valjanih trakov z nabavo linij za oblikovanje ter razširja adjustažne kapacitete s čiščenjem in lakiranjem izdelkov.

Zaradi povečanja proizvodnih zmogljivosti je nujno rekonstruirati strojne ter ostale centralne delavnice — z razširitvijo prostorov ter nabavo novih strojev in naprav za pravočasno in kvalitetno izdelavo rezervnih delov.

Investicija v 25 MW električno parno centralo in v omrežje zemeljskega plina, tako primarnega kakor tudi sekundarnega, bi zagotovila Železarni večjo sigurnost v preskrbi z energetskimi mediji in preprečevanju izpadov in škode v proizvodnji v obdobjih pomanjkanja energije.

Dodatne investicije so predvidene za drobne vsakoletne manjše zamenjave proizvodnih in pomožnih naprav kot posledica nepredvidenih okvar ter za izgradnjo naprav, ki naj preprečijo onesčiščenje okolja tako v obratih kot bližnje okolice.

Za sanacijo oziroma odpravo sedanjih virov onesnaževanja zemlje, vode in zraka so v investicijskem programu predvidena potrebna sredstva. Pri vseh novih investicijskih vlaganjih predvidenih v tem srednjeročnem obdobju pa so v investicijskih zneskih že zajeta potrebna sredstva za zagotovitev zdravega okolja.

Kakor je določeno že v temeljnih ciljih razvojne politike za obdobje 1976–1980, so investicijska vlaganja usmerjena v prvih letih predvsem v preusmeritev proizvodnje v večjo stopnjo predelave jekla in kvaliteto, kar naj po eni strani zagotovi boljše preskrbo kovinsko predelovalne industrije in vojne industrije s kvalitetnim materialom in s tem zmanjša odvisnost od uvoza. Na drugi strani pa znotraj organizacije združenega dela odpravi ozka grla in težko fizično delo kakor tudi omogoči zaokrožitev proizvodnih zmogljivosti v pločevinskem in žičnem delu.

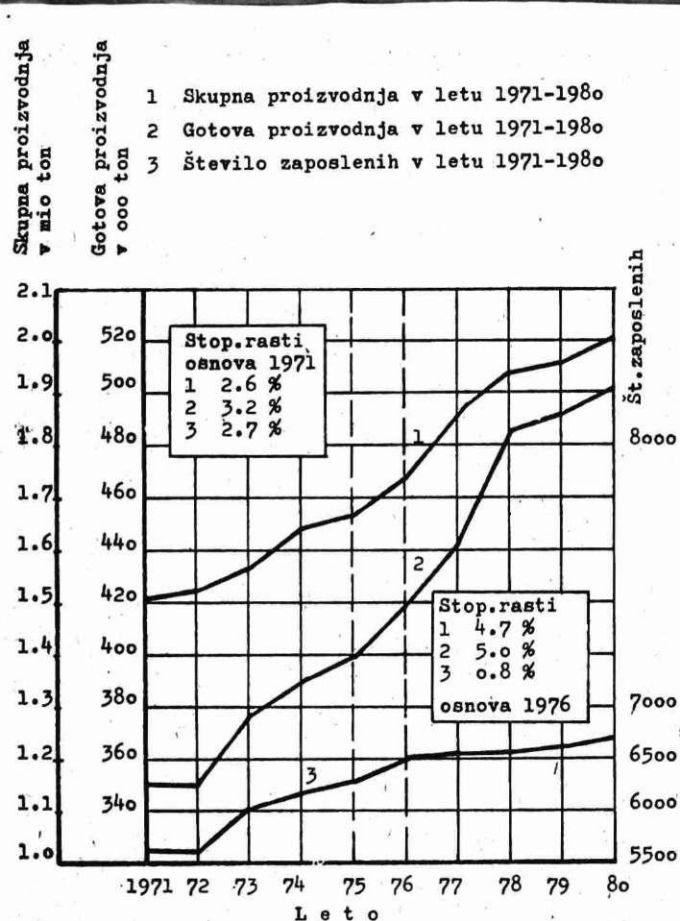
Proti koncu srednjeročnega razdobja so predvidena investicijska vlaganja v povečanje zmogljivosti jeklarne s čemer bi dosegli v izdelavi surovega jekla večjo produktivnost in rentabilnost proizvodnje, nadaljni premik v proizvodnjo kvalitetnejših jekel in osamosvojitve od nabave jeklenih polizdelkov za nadaljnjo predelavo.

OBLIKOVANJE IN DELITEV DOHODKA

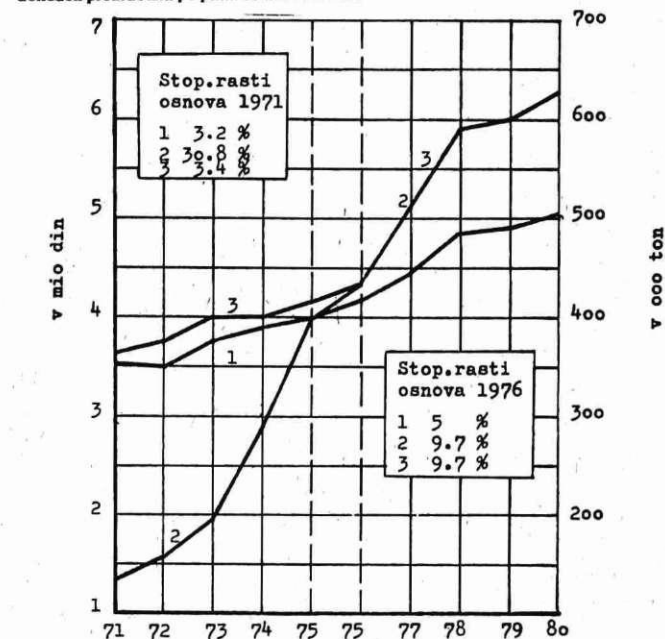
	1976	1977	1978	1979	1980
Zunanja realizacija	3.578.830	4.350.879	5.085.589	5.186.824	5.406.409
Ostala realizacija	765.182	788.739	812.268	815.997	885.033
CELOTNI DOHODEK	4.344.012	5.139.618	5.897.857	6.002.821	6.291.442
Materialni stroški	3.268.390	3.813.628	4.386.930	4.390.939	4.554.210
Amortizacija	325.859	437.066	481.150	517.265	561.110
DOHODEK	749.763	888.724	1.029.777	1.094.617	1.176.122
Pogodbene obveznosti	77.000	175.505	190.177	209.917	222.821
Zakonske obveznosti	87.772	92.300	118.739	125.247	135.605
Osební dohodek	468.745	500.162	527.670	557.632	592.356
OSTANEK DOHODKA	116.246	120.767	193.191	201.821	225.340
Obvezna posojila	32.187	33.440	53.500	55.900	62.440
Rezervni sklad	14.995	17.774	20.596	21.892	23.522
Sklad skupne porabe	40.000	44.000	46.000	49.000	52.000
Poslovni sklad	29.064	25.553	73.095	75.029	87.378

REALIZACIJA OSNOVNE DEJAVNOSTI

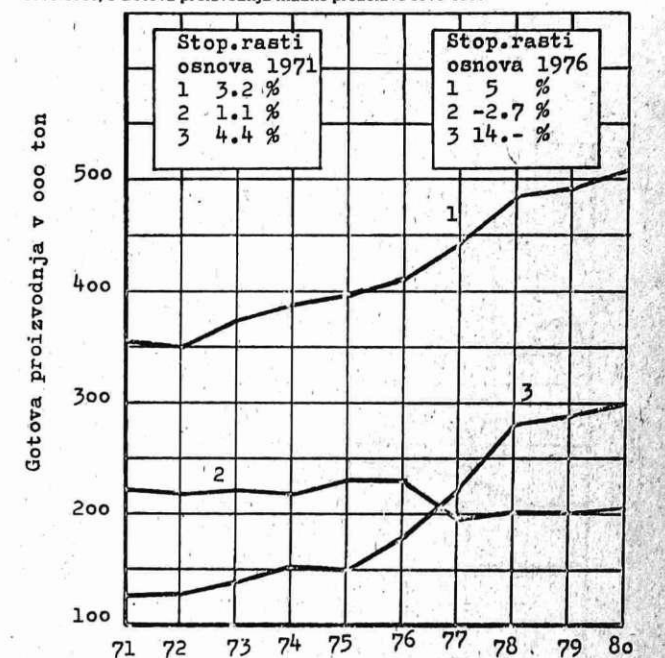
	1976		1977		1978		1979		1980	
	Količ. vt	Vredn. v 1000 din	Količ. vt	Vredn. v 1000 din	Količ. vt	Vredn. v 1000 din	Količ. vt	Vredn. v 1000 din	Količ. vt	Vredn. v 1000 din
Livarna	740	12.521	700	11.844	700	11.844	700	11.844	700	11.844
Šamotarna	2.100	4.175								
Bluming	11.600	73.973	8.780	55.990	9.760	62.240	9.740	62.112	11.730	74.802
Stekel	82.060	695.541	64.900	553.077	69.900	595.688	74.900	638.298	79.900	680.907
Valjarna žice	37.060	214.701	24.380	148.035	25.150	152.711	25.050	152.104	25.350	153.925
Valj. deb. ploč.	94.000	737.994	93.900	784.158	93.900	784.159	88.850	741.986	88.850	741.986
Hladna valj. I	27.450	277.355	26.870	271.494	26.050	263.209	22.250	224.814	17.250	174.311
Hladna valj. II	21.000	199.248	95.000	1.145.700	115.000	1.669.455	115.000	1.698.205	115.000	1.707.520
Žičarna	49.000	469.420	51.980	534.146	53.970	554.596	55.470	570.065	59.660	613.126
Profilarna	25.120	196.438	25.380	203.547	26.780	214.776	31.180	250.064	33.680	270.114
— diski	520	11.875	600	13.702	600	13.702	700	15.987	700	15.987
Podbojarna	1.600	41.654	2.000	52.068	2.500	65.085	3.000	78.102	5.000	130.170
Jeklovlek	21.930	288.884	15.920	214.187	19.910	268.267	21.910	295.938	23.910	322.952
Elektrodni obrat	17.230	245.166	17.220	245.023	24.210	348.551	24.910	358.629	29.910	430.614
Želbljarna	12.990	113.364	13.290	115.982	13.480	117.640	13.980	122.004	13.980	122.004
SKUPAJ	404.400	3.582.309	440.920	4.348.953	481.910	5.121.923	487.640	5.220.152	505.620	5.450.262

1 Gotova proizvodnja v 000 ton, 2 Dejanski celotni dohodek v mio din, 3 Celotni dohodek predračuna po plan. cenah v mio din

1 Gotova proizvodnja v letih 1971-1980, 2 Gotova proizvodnja tople predelave 1971-1980, 3 Gotova proizvodnja hladne predelave 1971-1980

IZVOZ IN METALURŠKA MENJAVA

	1976		1977		1978		1979		1980	
	Količ. vt	Izvozna vrednost v 1000 din	Količ. vt	Izvozna vrednost v 1000 din	Količ. vt	Izvozna vrednost v 1000 din	Količ. vt	Izvozna vrednost v 1000 din	Količ. vt	Izvozna vrednost v 1000 din
IZVOZ										
Stekel	2.000	14.656	2.000	18.180	2.000	18.180	2.000	18.180	2.000	18.180
Valj. deb. ploč.	5.800	22.860	5.000	27.120	5.000	27.120	5.000	27.120	5.000	27.120
Hladna valj. I	200	1.180								
Hladna valj. II			3.000	49.881	10.800	211.324	10.800	211.324	12.000	226.104
Valjarna žice	800	3.389	1.000	4.416	1.000	4.416	1.500	6.624	1.500	6.624
Profilarna	1.500	5.628	3.700	19.425	3.700	19.425	4.000	21.000	4.000	21.000
Podbojarna			1.000	20.827	1.000	20.827	1.000	20.827	1.500	31.241
Žičarna			1.500	15.656	1.500	15.656	2.500	26.099	2.500	26.099
Jeklovlek	200	3.249	200	2.599	200	2.599	500	6.497	1.000	12.994
Elektrodni	200	1.751	200	1.696	200	1.696	200	1.696	200	1.696
Želbljarna	7.200	43.373	7.200	50.688	7.200	50.688	7.500	52.800	7.500	52.800
SKUPAJ IZVOZ	17.100	96.086	24.800	210.488	32.600	371.931	35.000	392.161	37.200	423.852
METALURŠKA MENJAVA										
Stekel	50	486								
Valj. deb. ploč.	5.000	20.230	8.000	40.912	8.000	40.912	8.000	40.912	8.000	40.912
Hladna valj. II			1.500	24.941	2.500	32.628	2.500	32.628	5.000	65.315
Jeklovlek	1.650	10.634	1.800	17.489	2.000	19.432	2.000	19.432	2.000	19.432
Elektrodni	8.400	68.023	8.500	66.700	8.500	66.700	9.000	70.623	9.000	70.623
SKUPAJ MET. MENJ.	15.100	99.373	19.800	150.042	21.000	159.672	21.500	163.595	24.000	196.282
SKUPAJ IZVOZ plus METALURŠKA MENJ.	32.200	195.459	44.600	360.530	53.600	531.603	56.500	555.756	61.200	620.134

SKUPNA IN GOTOVA PROIZVODNJA

	1976		1977		1978		1979		1980	
	Skupna	Gotova	Skupna	Gotova	Skupna	Gotova	Skupna	Gotova	Skupna	Gotova
Plavž	153.000		175.000		180.000		180.000		180.000	
El jeklarina	185.000		190.000		195.000		200.000		280.000	
SM jeklarina	330.000		330.000		325.000		320.000		320.000	
Livarna	1.860	1.860	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Šamotarna	14.200	14.200								
Bluming	450.550	11.800	468.100	9.000	469.800	10.000	449.300	10.000	462.500	12.000
Stekel	154.030	82.160	204.500	65.000	228.500	70.000	256.300	75.000	273.600	80.000
Valjarna žice	118.200	37.160	110.000	24.500	130.000	25.300	135.000	25.200	135.000	25.500
Valjarna prof.	31.310	100	9.000							
Valj. debele ploč.	95.000	95.000	95.000	95.000	95.000	95.000	90.000	90.000	90.000	90.000
Hladna valj. I	30.000	27.550	30.000	27.000	30.000	26.200	27.000	22.400	25.000	17.400
Hladna valj. II	21.000	21.000	95.000	95.000	115.000	115.000	115.000	115.000	115.000	115.000
Žičarna	68.000	49.190	73.000	52.200	76.000	54.200	78.500	55.700	84.000	59.900
Profilarna	27.200	25.220	28.000	25.500	30.000	26.900	35.000	31.300	40.000	33.800
Diski	520	520	600	600	600	600	700	700	700	700
Podbojarna	1.600	1.600	2.000	2.000	2.500	2.500	3.000	3.000	5.000	5.000
Jeklovlek	22.000	22.000	16.000	16.000	20.000	20.000	22.000	22.000	24.000	24.000
Elektrodni obrat	17.300	17.300	17.300	17.300	24.300	24.300	25.000	25.000	30.000	30.000
Želbljarna	13.000	13.000	13.300	13.300	13.500	13.500	14.000	14.000	14.000	14.000
SKUPAJ	1.733.770	419.660	1.858.800	444.400	1.937.200	485.500	1.952.800	491.300	2.080.800	509.300

KADRI, KADROVSKA DEJAVNOST IN PROBLEMATIKA V LETU 1975

(Nadaljevanje s 1. strani)

tri manj od plana in DS Skupne službe — 1.254 ali 151 več, kakor je znašal plan za leto 1975.

V lanskem letu je v Železarni pridobilo lastnost delavca 885 delavcev, izgubilo pa 775. Odstotek vse fluktuacije je bil 12,4, čiste fluktuacije, če odštejemo upokojene, umrle, vpoklicane sodelavce v JLA in podobno, pa le 6,8 odstotka. V primerjavi z letom nazaj je bila čista fluktuacija za 1,1 odstotka manjša.

Starostno je bilo v letu 1975 upokojenih 62 delavcev ali sedem več kot leto poprej, invalidsko je bilo upokojenih 29 ali štirje več, vpoklicanih v JLA je bilo 206 ali 26 več kot leto poprej, umrlo je 16 sodelavcev ali 14 manj kot leto 1974, delovna pogodba je pretekla 37 delavcem ali desetim več kot leto dni nazaj, po lastni odpovedi je odšlo 69 delavcev ali devet manj kot leto 1974, izključenih na osnovi izjave je bilo 353 ali 53 manj kot pred letom, disciplinsko pa so bili opušteni trije delavci ali še enkrat manj kot leto 1974.

SKUPNA ODSOTNOST ZA 1,24 ODSOTKA VEČJA KOT LETA 1974

Skupna odsotnost je v Železarni v letu 1975 porasla na 17,52 odstotka in je za 1,24 odstotka večja kot je bila v letu 1974. Najbolj pomembno je na to povečanje vplivala bolniška odsotnost, saj se je v primerjavi z letom dni nazaj, povečala za 0,79 odstotka, medtem ko je bilo povečanje zaradi dopustov in ostalih izostankov z dela 0,27 odstotka.

Razpredelnica v poročilu nam kaže, da se je odsotnost zaradi rednih letnih dopustov povečala od 9,05 % v letu 1974 na 9,38 % v letu 1975. Izredno plačani dopusti so znašali 0,67 % in so za 0,07 % nižji kot leto poprej, odsotnost z dela zaradi orožnih vaj je znašala 0,10 % in je za 0,02 % večja kot leto 1974, za 0,01 % so se zmanjšale odsotnosti zaradi poziva oblasti v primerjavi z letom 1974 in znašajo 0,03 %, za 0,01 % pa so se povečali ostali izostanki, ki v letu 1975 predstavljajo 0,20 %. Skupno predstavlja tovrstna odsotnost v letu 1975 10,53 odstotka.

Pri bolniški odsotnosti se je najbolj vidno povečala odsotnost zaradi bolovanja do 30 dni, in sicer za 0,71 % v primerjavi z letom dni nazaj in znaša 3,83 %. Za 0,39 odstotka se je v lanskem letu v primerjavi z letom 1974 povečala tudi bolovanje nad 30 dni, ki znaša 2,60 %, medtem ko je odsotnost zaradi porodniškega dopusta ostala na istem nivoju in znaša 0,36 %. Zaradi skrajšanega delovnega časa se je v primerjavi z letom nazaj odsotnost zmanjšala za 0,13 % in je v lanskem letu znašala 0,20 %. Skupaj je bolniška odsotnost znašala v letu 1975 6,99 odstotka.

Bolj nazorno kot odstotki nam odsotnost zaradi bolezni, nezgod in nege pokaže število primerov in število izpadlih dni. V letu 1975 je bilo v Železarni zabeleženih 11.779 primerov, ali 2.240 več kot leto 1974, zaradi česar je bilo izgubljenih 116.682 dni ali 17.070 dni več kakor leto dni poprej. To nam pokaže, da je v preteklem letu hitreje naraslo število primerov obolenj, saj je njihovo povečanje v primerjavi z letom 1974 kar za 23 %, medtem ko se je število dni povečalo le za 17 odstotkov. Ta razlika dovoljuje domnevo, da je v porastu število takih delavcev, ki iščejo opravičilo za odsotnost z dela le za dan, ko so bili pri zdravniku, zato bi bil zelo zanimiv prikaz, na katere dneve v tednu pade največ takih primerov.

Pregled primerov in dni bolniške odsotnosti nam namreč v poročilu pokaže, da je bilo v lanskem letu največ primerov in dni odsotnosti v mesecu januarju, po številu dni odsotnosti sledijo: junij, april, marec, avgust, maj, oktober, julij, februar, september, november in december, v katerem je bilo zabeleženih najmanj dni odsotnosti. Zanimivo je tudi, da iz 1.553 primerov in 11.649 dni odsotnosti v januarju, v februarju pade število primerov na 958 in število dni na 9.433, ali da z 937 primerov in 8.914 dni odsotnosti v decembru 1974, v januarju 1975 poraste število primerov kar na 1.553, število dni odsotnosti pa kar na 11.649. Seveda je ob vseh teh pojavih težko dajati kakršnokoli mnenje, vendar pa so primeri tako izraziti, da zahtevajo dodatnih obdelav in komentarjev.

IZOBRAŽEVANJE

V letu 1975 so bile v Železarni 1.103 izobraževalne akcije — seminarji, tečaji, simpoziji — katerih se je udeležilo 340 delavcev. V okviru železarskega izobraževalnega centra pa je bilo za potrebe Železarne 46 tečajev, seminarjev in preizkusov znanja s 1.912 udeleženci, 53 uvajalnih seminarjev s 1.185 udeleženci in

754 izpitov na delovnih mestih ter 18 analiz za delovna mesta. Preko ŽIC je bila v Železarno organizirana 301 ekskurzija s 7.308 udeleženci.

V lanskem letu je bilo sprejetih 68 novih študentov, osmim pa je bila štipendija obnovljena, tako da je število dijakov in študentov na srednjih, višjih in visokih šolah, ki jih štipendira Železarna — 187. V šolskem letu 1974/1975 je diplomiralo 21 študentov, osipa pa je bilo 20.

Za študij ob delu je bilo v lanskem letu sprejetih 135 novih študentov, tako da je skupno število študentov za študij ob delu — 297. V šolskem letu 1974/1975 je diplomiralo 24 študentov, študij pa je prekinilo 19 študentov.

V Železarni je bila na novo organizirana delovodska strojna in metalurška šola, ki jo obiskuje 61 naših delavcev ter metalurški oddelek fakultete za naravoslovje in tehnologijo, katerega obiskuje 18 delavcev.

ZDRAVSTVENO VARSTVO — PREVENTIVA

Delavci na dispanzerju za medicino dela so vzporedno z odsekom za fiziologijo dela kadrovske službe (fiziološko testiranje) v letu 1975 pregledali 3.039 delavcev, in sicer 1.045 oseb ali 34 % za sprejem v službo in 1.994 oseb ali 66 % v okviru periodičnih, zakonsko predpisanih zdravniških preventivnih pregledov. Primerjava z letom 1974 nam pokaže, da je bilo v lanskem letu 347 manj preventivnih pregledov, od tega 55 prvih pregledov ob sprejemu in 292 manj periodičnih pregledov. Iz poročila je razvidno, da je bilo v letu 1975 periodično pregledanih 1.888 delavcev zaposlenih v proizvodnji, ali 95 %, medtem ko je bilo leto poprej teh delavcev pregledanih le 82 % ali 1.875, ker je bilo pregledano večje število delavcev iz delovne skupnosti Skupne službe (1974 — 411, 1975 — 106). Izraženo v številkah torej ne pomeni bistvenega povečanja, saj je bilo v lanskem letu v primerjavi z letom dni nazaj, pregledanih le 13 delavcev več iz proizvodnje. Iz TOZD Talilnice je bilo v letu 1975 periodično pregledanih 669 (1974 — 107), TOZD Valjarne 172 (1974 — 136), TOZD Hladna predelava 89 (1974 — 312), TOZD VET 958 (1974 — 1.320) in delovna skupnost Skupne službe 106 (1974 — 411).

Železarna je za vse te preglede plačala dispanzerju za medicino dela pri zdravstvenem domu Jesenice skupaj 917.486,20 din, ali 301,90 dinarjev za pregledanega delavca.

V lanskem letu so zdravniški dispanzerji za medicino dela, skupaj z višjima medicinskima sestrama porabili 112 ur za ogled delovnih mest zdravstveno ogroženih delavcev, za kar je Železarna plačala 4.858,95 dinarjev.

V ambulantni zdravstvenega doma Jesenice za preglede delavcev, ki delajo v živilski stroki, je bilo v lanskem letu pregledanih 111 naših delavcev oziroma delavk, ki imajo opravka z živilji, za kar je Železarna morala plačati 19.798,15 dinarjev, ali 178,36 din na pregledanega člana.

Na ginekološkem pregledu je bilo v marcu, aprilu in maju 1975 pregledanih 678 sodelavk, kar pomeni 53 % v odnosu na 1.285 zaposlenih na dan 21. 12. 1974. Taki pregledi so organizirani vsako drugo leto, kljub temu, da precej zaposlenih žena v Železarni redno hodi na ginekološke preglede v dispanzer za žene pri zdravstvenem domu Jesenice. Za te ginekološke preglede je Železarna plačala 96.087,80 dinarjev, ali na pregledano ženo 141,73 dinarje. Poročilo o teh pregledih še ni izdelano, ker ga obratna ambulanta še ni prejela od ginekologov.

Zaradi velikega navala pacientov, zobozdravstvena ordinacija, ki deluje v okviru obratne ambulante, ni zmogla opraviti vsega dela v rednem delovnem času, zato sta oba terapevta v dogovoru s kadrovsko službo delala tudi v nadurnem delu. Za to-

vrstno opravljeno delo je Železarna plačala 66.191,30 dinarjev.

Kakor že nekaj let doslej, je bilo tudi v lanskem letu sporazumno z zdravniki obratne ambulante, zdravstvenega doma Jesenice in skupnostjo zdravstvenega zavarovanja, organizirano preventivno zaščitno cepjenje proti gripi. Cepjenja se je v prvi in ponovljeni akciji udeležilo nekaj čez 42 % vseh zaposlenih.

V lanskeletni, septembrski krvodajalski akciji v občini je skupaj sodelovalo 1.636 oseb, med njimi 936 naših sodelavcev, ali 57,2 % od vseh prostovoljnih krvodajalcev.

Poleg vsakodnevnih kontrolnih obhodov po sanitarnih prostorih, je oddelek za socialno zdravstvo in varstvo po svojih strokovnih delavcih bedel nad kvaliteto toplega obroka in malic, nad kvaliteto pitne vode ter meril ekološke pogoje dela.

V novembru lanskega leta je bila izvršena tudi generalna zimska deratizacija vseh delovnih prostorov, delovnih, skladišč in notranjih ter zunanjih objektov Železarne. Za to je Železarna pooblaščenemu zavodu plačala 34.625,00 dinarjev.

V ŽELEZARNI ZAPOSLENIH 446 DELAVCEV Z ZMANJŠANO DELOVNO SPOSOBNOSTJO

Po stanju 31. decembra 1975 je bilo v Železarni zaposlenih skupaj 446 delavcev z zmanjšano delovno sposobnostjo, in sicer: 334 invalidov III. kategorije, 20 invalidov II. kategorije, 16 vojaških vojni invalidov, štirje mirnodobski invalidi, 72 oseb pa ima ocenjeno in priznano stopnjo telesne okvare.

V lanskem letu je invalidska komisija obravnavala in ocenila 84 zavarovancev, od tega 37 kot nov primer in 47 kot ponovni primer. Iz TOZD Talilnice je bilo upokojenih pet delavcev, z invalidnostjo III. kategorije je bilo ocenjenih 13 sodelavcev. Iz TOZD Valjarne so bili upokojeni štirje delavci, osem pa je bilo ocenjenih za invalida III. kategorije. Iz TOZD Hladna predelava je bilo upokojenih 12 delavcev, 11 pa je bilo ocenjenih z invalidnostjo III. kategorije. Iz TOZD VET so bili upokojeni trije delavci, dvanajst primerov oziroma delavcev pa je bilo ocenjenih z invalidnostjo tretje kategorije. Iz delovne skupnosti Skupne službe je bilo upokojenih deset delavcev, trije pa so bili ocenjeni za invalide tretje kategorije, razen tega pa je bila trem delavcem dodeljena invalidnost druge kategorije, kar ni bil v lanskem letu primer v nobeni temeljni organizaciji združenega dela.

Med vzroki bolezni, ki so zavarovance najpogostejše privedle do invalidnosti pri invalidnosti tretje kategorije so na prvem mestu bolezni kosti, mišic in sklepov (10), drugo mesto zavzemajo nesreče pri delu (8), v glavnem pa so ponovni primeri. Tretje mesto zavzemajo bolezni respiratornega sistema (4), bolezni srca, prebavnega sistema, bolezni čutnih sistemov in nevrotične motnje (3) se uvrščajo na četrto mesto. Sledijo pa obolenja, ki se redkeje pojavljajo.

Pri invalidnosti prve kategorije so kot vzroki na prvem mestu ravno tako bolezni kosti, mišic in sklepov (11), obolenje srca in ožilja (9) zavzemajo drugo mesto, že na tretje mesto so se povzpele duševne motnje (5), sledijo nesreče izven dela (3) in bolezni respiratornega sistema (2), za tem pa so obolenja, ki nastopajo manj pogosto.

V skupnem številu invalidov se kot vzrok na prvo mesto uvrščajo prav tako bolezni kosti, mišic in sklepov (21), drugo mesto zavzemajo bolezni srca in ožilja (12), sledijo nesreče pri delu (10), na četrtem mestu so duševne motnje (8), sledijo bolezni respiratornega sistema (6) in nesreče izven dela (4), kot zadnje pa so bolezni, ki se redkeje pojavljajo.

POŠKODBE PRI DELU V PORASTU

V letu 1975 je bilo pri delu zabeleženih 456 poškodb, ali 7,11 % v odnosu na povprečno število zaposlenih.

Nov samski dom na Savi pod streho

ORGANIZACIJA UDRUŽENOG RADA
TVORNICA ELEKTRODA I FEROLEGURA
ŠIBENIK

povodom 75. obljetnice TEF-a

Šibenik, 20. rujna 1975.

Predsjednik
Radničkog savjeta:

[Signature]

To je 89 poškodb več kot leto poprej, ko so poškodbe pri delu predstavljale 5,90 % v odnosu na povprečno število zaposlenih. Zaradi poškodb je bilo izgubljenih 10.138 dni, ali povprečno 22,2 dni na eno poškodbo, v letu 1974 pa je bilo 8.443 izgubljenih dni ali povprečno 22,9 dni na eno poškodbo. Tudi na poti na delo oziroma z dela je bilo lani deset poškodb več kot leto poprej, in sicer 53, zaradi česar smo izgubili 1.178 delovnih dni, leto poprej pa 1.161 dni.

Največ poškodb pri delu je bilo v lanskem letu v TOZD Hladna predelava, in sicer 118 z 2.621 izpadlimi delovnimi dnevi, medtem ko so imeli leta 1974 14 poškodb manj in 728 manj izgubljenih delovnih dni.

V TOZD Vzdrževanje, energija in transport so imeli lani 117 poškodb ali 21 več kot leto poprej, izgubili pa so 2.602 delovna dneva, ali 554 dni več kot leto 1974.

Dvanajst poškodb več so v lanskem letu imeli tudi v TOZD Talilnice, in sicer 99 z 2.395 izpadlimi delovnimi dnevi, ali 98 dni več kot leto 1974.

V TOZD Valjarne pa so lani v primerjavi z letom dni nazaj imeli 20 poškodb več in 196 več izpadlih delovnih dni. Zabeleženih je bilo 88 poškodb in 2.142 izpadlih delovnih dni.

Tudi v delovni skupnosti Skupne službe so v letu 1975 imeli 22 poškodb več kot leto 1974, in sicer 34 s 378 izpadlimi delovnimi dnevi, ali 119 dni več kot leto dni poprej.

Poškodb na poti na delo oziroma z dela so imeli v TOZD Hladna predelava 17 z 205 izpadlimi dnevi (1974 — 5 poškodb in 63 izpadlih dni); v TOZD VET 14 s 480 izpadlimi dnevi (1974 — 15 — 280 dni); v delovni skupnosti Skupne službe 11 in 344 izpadlih dni (1974 — 6 in 473 dni); v TOZD Valjarne sedem in 103 izpadlih dni (1974 — 9 in 212 dni) in v TOZD Talilnice štiri s 46 dnevi (1974 — 8 in 133 dni).

Po 15-letnem upadanju poškodb pri delu so v letu 1975 poškodbe porasle s 5,9 % v letu 1974 na 7,1 %. Razveseljivo pa je, da je bilo lansko leto drugo leto po osvoboditvi brez smrtnih nesreč. Tudi hujših poškodb, ki po končanem zdravljenju zmanjšajo delovno sposobnost, je bilo v preteklem letu manj kot prejšnjega leta.

Vzroki za nastale poškodbe so v posameznih obratih skoraj enake, najbolj pogoste pa so:

- samovoljen oziroma nepravilen način dela;
- nevaren način dela;
- neprimerno obnašanje med delom;
- pomanjkljiv sporazum med sodelavci pri skupinskem delu (jeklar-na);
- pomanjkljiva organizacija dela v skupini.

STANOVANJSKA PROBLEMATIKA

V lanskem letu je bilo zaključeno točkovanje vlog za dodelitev stanovanj, vloženih v letu 1974, kakor tudi vlog iz prejšnjih vlog, ki so ostale nerešene. Pri točkovanju je bil upoštevan nov sistem točkovanja.

Izdelan je bil tudi predlog splošne, vrstnega reda prosilcev stanovanj za leto 1975, ki je bil objavljen tudi v našem glasilu.

V letu 1975 je bilo 180 upravičenec razdeljeno 6.620.000 din gradbenih posojil, in sicer:

	prosilcev	%
TOZD Talilnice	12	6,7
TOZD Valjarne	14	7,8
TOZD Hl. predelava	41	22,8
TOZD VET	62	34,4
DS Skupne službe	45	25,4
Upokojenci	6	3,3
SKUPAJ	180	100,0

Lansko leto je bilo vloženih 297 vlog za dodelitev ali zamenjavo stanovanja. Tako je bilo 31. decembra 1975 na službo vloženih 874 vlog, in sicer:

- iz leta 1972 — 119
- iz leta 1973 — 161
- iz leta 1974 — 218
- iz leta 1975 — 297

Ostale vloge pa so bile vložene v prejšnjih letih.

V letu 1975 je bilo rešenih 114 prosilcev, 57 vlog pa je bilo odloženih, ker so bili prosilci obračunani, dobili gradbeno posojilo, ali so si na drug način rešili svoje stanovanjsko vprašanje.

V lanskem letu je bilo odkupljenih samo 14 stanovanj, s kombinacijami in solidarnostnimi stanovanji pa je bilo rešenih veliko več prošenj. Z izgradnjo stanovanj smo v zaostanku in stanovanja, ki so bila v celoti plačana v letu 1975, bodo vseljiva spomladi letos, in sicer 100 stanovanj. Lansko leto sta bili porušeni dve stanovanjski stavbi na Fužinski cesti, s preselitvijo pa so bile sanirane nemožne stanovanjske razmere v lesenih barakah v Soteski. Zaključena pa je bila tudi adaptacija samskega doma na Plavžu.

Železarski globus

ALŽIRIJA

Železarska družba SNS (Société Nationale de Siderurgie) je naročila pri zahodnonemškem podjetju Demag A. G. za svojo železarno El-Hadjar v bližini mesta Aneba napravo za kontinuirno vlivanje slabov. Njena letna proizvodnja znašala 400.000 ton. Surovo jeklo bodo izdelali po postopku direktne redukcije železove rude. Železarna bo imela električne obločne peči, napravo za kontinuirno vlivanje blumov, valjarne palicaste jekla in žice.

EKVADOR

Nova železarna, ki jo gradijo v tej srednjeameriški državi, bo pričela proizvodnjo leta 1980. Do leta 1985 naj bi letna proizvodnja znašala 400.000 ton. Surovo jeklo bodo izdelali po postopku direktne redukcije železove rude. Železarna bo imela električne obločne peči, napravo za kontinuirno vlivanje blumov, valjarne palicaste jekla in žice.

DAN PLAČILA ZA GESTAPOVSKEGA AGENTA

Posebno še v tisti situaciji spomladi leta 1943.

Seveda so bili še drugi razlogi, ki so narokovali tak ukrep. Eden med njimi je bil prav gotovo ta, da je bilo treba sopražniku dokazati, da smo še tu in da težave, v katerih smo bili, prav v ničemer niso omajale naše doslednosti in naših ciljev. Takrat in sploh ves čas narodnoosvobodilne borbe ni bilo nikakršnega popuščanja sovražniku, kar dandanes ni vedno tako.

Edino vodilo nam je bilo v končnih posledicah in doslednosti tisti znameniti klasični rek: »Zob za zob in glavo za glavo!«

Stiplošek je bil oborožen in doma bi ga bilo zelo težko dobiti. Posebno ponoči, ker bi gotovo streljal, sedež gestapa pa je bil v sosednjem hotelu Jelovica. Prav zaradi tega so se na tem območju posebno ponoči začele močne policijske patrulje.

Obveščevalna poizvedovanja niso dala nobenih ugodnejših informacij. Treba je bilo najti najzanesljivejšo in najvarnejšo pot za izvršitev akcije. Dozoreval je načrt, da se Stiploška likvidira med predvajanjem filma. Tveganje za tistega, ki bi akcijo izvajal, je bilo zaradi bližine gozda (blejski grad, Bled) neprimerno manjše, pa tudi pristop h kinu ni bil problematičen. Obveščevalne informacije so gotovile, da je veliko okno majhne kabine zaradi vročine vedno odprto. Bilo je odločeno.

Tisto noč od sobote na nedeljo sta se Boštjan in Tomaž prebila na območje blejskega gradu. Nedeljsko jutro je bilo lepo in po ta na gradu so se napolnila s sprehajalci.

Partizana sta se preoblekla v nemške policijske uniforme in skrila nahrbtnik s partizanskimi uniformami. Sonce se je kot vedno v takem napetem vzdušju leno vlečlo čez nebo. Imela sta tudi nekaj sestankov z našimi ljudmi.

Dan sta prebila pod skalo nad župniščem, kamor jima je tudi eden od aktivistov prinesel hrano.

Ko se je dan prevesil v noč, sta se spustila k župnišču in čez vrt k cerkvi in kinu. Ljudje so se zbirali k zadnji predstavi, ki se je začela verjetno ob 19.30.

Vse je potekalo normalno. Pred kinom je bilo zmeraj manj ljudi, le nekaj vojakov si je ogledovalo reklamo za film. Naša »policaja« sta si jih skrbno ogledala, predtem zaradi tega, če so imeli kakšno orožje. Vendar razen bajonetov drugega orožja niso imeli. Šla sta še za cerkveni zid, vendar tudi tam ni bilo nič nevarnega. Kratek sprehod proti gostilni Zrimec je prav tako potrdil, da nihče ničesar ne sluti. Medtem se je predstava v kinu začela.

Partizana sta šla pod okno operaterske kabine. Okno je bilo, kot sta pričakovala, na stečaj odprto. Kino-projektorji so brneli. Luč v kabini je bila ugasnjena, videl se je samo odsev reflektorja v kinoprojektorju. Zdaj! Odvila sta varovalke na »kra-

guječankah« in v naslednjih trenutkih sta zleteli dve nasekani ročni granati v kabino. Čez nekaj sekund so sledile eksplozije. Hiša se je stresla od močnih detonacij in šipe so na sosednjih hišah zatrepetale. Luči so ugasnile. Nastopil je odločilni trenutek. Treba se je bilo umakniti. Tomaž in Boštjan sta z orožjem pripravljenim na strel odšla iz kabine proti cesti, ki vodi do cerkve. Nič nevarnega ni bilo! Slišala sta samo topotajoče korake bežečih vojakov, ki so si ogledovali filmske reklame in so jih prestrašile eksplozije ročnih granat. Tudi sama sta smuknila mimo cerkve na farovski vrt in se znašla v varnem zavetju gozda. Akcija je bila uspešno izvršena! Za gestapovskega sodelavca Alojza Stiploška pa je prišel »dan plačila«, ki mu ga je napovedoval letak na njegovih vratih že julija 1941.

Ljudje, ki so bili tisti večer v kinu, so opisovali dogodek takole: »Že, ko je eksplodirala prva granata, je

ugasnila luč. Hiša je pri vsaki eksploziji posebej zatrepetala. Eksplozije so pošodotale tudi steno, ki je ločila kabino od dvorane, tako da je letel omet in delci opeke po ljudeh v dvorani.

Nihče ni vedel, za kaj pravzaprav gre, toda slutiti so, da se je zgodilo nekaj hudo neprijetnega. V dvorani je nastalo vpije in vreščanje. Ljudje so se prilepili k tlorisu v paničnem prikačevanju, da se bo zgodilo še kaj hujšega. Prvi so se ovedli pripadniki policije in drugih varnostnih sil, ki so ukazali, da nihče ne sme zapustiti svojega mesta. Tisti, ki so bili oboroženi, so nekajkrat ustrelili proti vratom, ki vodijo v kino dvorano. Tako so ostali toliko časa, da je prišla policija. Potem so vsakega posebej popisali in zaslišali. Hoteli so vedeti vse mogoče stvari. Tako se je ta predstava tudi za gledalce dokaj neprijetno končala in marsikoga je za vselej minilo veselje, da bi še kdaj šel v kino.

Ko smo že pri kinu, naj povem še epilog. Nemci so kino kmalu obnovili in privlekli nove projektorje, vendar je bil obisk predstav v obnovljenem kinu prav mizeren. Zato so Nemci, ki so v svojih nadutih filmih videli močno propagandno sredstvo, otrokom v šoli delili karte (brezplačno) za starše, ki so potem včasih morali na predstavo.

Pripis: S to akcijo je bila povezana tudi likvidacija belogardističnega oficirja, ki je zahajal v Berlotovo hišo v naselju Grad. Ko bom preveril in uskladił podatke, bom tudi to dodatno opisal.

TOMAŽ ISKRA

16

KROKODILOV PA NI VEČ

Hydrocentrala ima dvanajst turbin, ne dela se s polno kapaciteto, trenutno pa daje milijardo kWh letno. Prednost same zaježitve Nila je v tem, da reko lahko regulirajo in preprečujejo poplave, slabost pa je ta, ker se tu zadržujejo velike količine rudniških snovi, ki so bila naravno gnojilo za vsa egipčanska polja.

Ves teritorij je pod vojaško upravo in že na starem jezuru, kjer so hidrocentralo postavili še Angleži leta 1902, je zapaziti dvoecne flake.

Na otok Fileje smo odpluli z motornimi čolni. Malo pred tem nam je starec kar iz čolna ponujal veliko ribo. Bil je podoben Kristusu, ki je s petimi ribami nahranil pet tisoč ljudi.

Otok Fileje vzdržujejo umetno na Nilu. Plove na nekakšni jekleni konstrukciji, iz središča pa preč-pavajo vodo. In upravičeno, kajti z velikimi pristaniškimi žerjavci in ostalo opremo rešujejo ogromne reli-eje Ramresa II. in šest metrov visoko skulpturo Ozirisa.

Ko smo zapuščali otok Fileje in ta predel Assuana, kjer Egipčani z velikimi optimizmi upajo na močno razvit turistični kraj in zelenje okrog jezera, ki se bo pa moralo še pet let polniti, da bodo stroji v centrali delali s polno kapaciteto smo došli, da Assuan v resnici za Egipčane veliko pomeni.

Prosto popoldne smo izkoristili za kopanje v Nilu, v bližini Slonovih otokov. Nil ni bil ravno vroč, vendar sila prijeten, vroč je bil pa pesek. Tako peklenski je bil, da nisi mogel pet minut zdržati na njem. Držal

sem se bolj vode in se potapljaj, da bi pogledal za kakšnim krokodilom, potem sem se pa le spomnil, da jih ni več v tem delu Nila, sicer tudi nas ne bi bilo več.

Zvečer smo še utegnili pokukati na bazar. Bazar v Assuanu je dolga, dolga ulica, na njem pa dobiš vse: od drobnih posrebnih sponk za kravate, do nagačenih krokodilov in slonovih oklov, ki pa niso ravno poceni.

Skoraj bi me prelomil smeh, ko sem videl na enem vogalu makaronarja, ki je imel peč postavljeno sredi ulice in v njo vlival moko v spiralo, z drugega vogala pa ga je vsa prestrašena gledala na gnoju privezana koja in mu negotovo pokimavala s svojo belo bradico.

Iz lagodnega hlajenja z limonado pod palmami nas je prepolil »korovdara«, ki nas je z nesramno usiljivostjo že pol ure gnjavil: »Original, prima, good...« Koravde je imel obešene povsod: po vratu, rokah, ramah. Teh trgovcev in barantačev smo bili vsi že do grla siti. Najbolj čvrsto se je držal Francelj: trgovca je gledal »skozi« kot da ga ni. Od nekega trgovca pa sem le nekaj kupil. To je bil majhen nagačen krokodilek. Trgovec je zatrjeval, da je še včeraj kolovratil ob Nilu. No, tokrat me je trgovec dobro nagatil.

DOLINA KRALJEV

V Luxorju smo se iz železniške postaje do hotela pripejajali kar s kočijami.

(se nadaljuje)

Potem je použil kruh in se spet prepustil premišljevanju. Bolečine niso popuščale, temveč so se oglašale vedno huje. Če so jima prinesli hrano je to moralo nekaj pomeniti. Nemara bo vsak hip kdo moral spet pred zališevalce?

S kotičkom očesa je po nekem nagibu opazoval Filipa, če bo pokazal znamenje življenja, željo po pijači ali kruhu, a ta se ni premaknil. Tudi stokal ni več, le včasih je globoko vzdihnil. Aleša je v temi prevzel kratek dremavec.

Ali ni zaškrtnal ključ? Prebudil se je in tedaj so se vrata ropotaje odprla, da se je začudil, kako jih je tisti, ki je prinesel hrano, mogel tako tiho odkleniti. Zdaj sta oba pričakovala, katerega izmed njiju bodo poklicali. Bilo je očitno, da se bo začelo novo zasliševanje. Morda pa bodo odgnali oba hkrati in so ju zato zaprli skupaj. V vratih sta se pokazala dva močna policista in prvi je tedaj globoko zarenčal:

— Aleš Kralj!

Ob svojem imenu se je Aleš nehote stresel, kakor bi ne bil pripravljen. Obrnil se je k Filipu, ki je z rokama skušal dajati nekakšno znamenja, potem pa se je ob steni postavil pokonci. Meglilo se mu je od bolečin, a dokler je stal ob zidu in se opiral obenj, je še šlo. Ko se je prestopil proti vratom, je hodil kakor pijanec. Policistoma se je zdelo prepočasi, kajti stopila sta k njemu in ga prijala pod pazduho. Preden so prestopili prag, je še enkrat pogledal Filipa in mu narahlo pokimal. Potem se je med močnima policistoma zgubil na hodniku.

Policista sta ga morala trdno držati, da je premagal dva hodnika in stopnice, ki so ju vezale.

Znašel se je v bolniški sobi. Torej — ne bo še konec zasliševanj! Postaren zdravnik mu je z občutkom naklonjenosti namazal ranjene prste na nogah in jih povil s čistimi obvezami. Tu so najbrž obvezali tudi Filipa, je pomislil. Samega pa z zdravnikom niso pustili; stražarja sta čakala, da je bilo vse opravljeno, potem so se odpravili naprej. Zdaj je hodil nekoliko laže, kajti bolečine so popustile in mazilo na ranah je delovalo blažljivo.

Ko sta ga policista potisnila skozi druga vrata, je spoznal, da se je znašel v istem prostoru, kakor pri prvem zaslišanju. Novo mučenje! Zato so ga tako obvezali. A zdaj jih bo izzival, da ga bodo morali pokončati! Če ne, ne bo nikoli konca! Zdaj ga niso pustili samega. Takoj sta se poleg včerajšnjih pokazali v sobi še dva oficirja, očitno visoka, kajti Werner je bil z njima zelo prijazen.

Spet se bo začelo, se je pripravljaj Aleš in v mislih že sprejemal nove bolečine.

To jutro pa je potekalo drugače, kakor prejšnje. Vsi so bili nerazumljivo prizanesljivi, skoraj nekako spoštljivi. Z Wernerjem vred so se vsi vedli tako, kakor da se prejšnjega dne ni zgodilo z njim nič omembe vrednega. Aleš se je komaj sproti vživljal v spremenjeni način zasliševanja. Zato je samo čakal, kdaj se bo ta prijaznost sprevrgla v besnost.

IVAN JAN

43

MRTVI NE LAŽEJO

Spraševal ga je Werner, vendar sta tudi druga dva sem in tja hotela vedeti kako posebnost. Aleš je po večini molčal, le če so hoteli vedeti ali ostaja pri istem kot prvič, je pritrdil. To jutro so vpletali vmes tudi Filipovo ime in še nekaj novih, vendar se ni dal ujeti.

Zato je samo čakal, kdaj se bo sprožilo, kdaj bo Wernerjev prijazen obraz spremenil poteze. Vendar pa tega Aleš ni dočakal. Pogovor je minil brez nasilja in oficirji so bili z njim ves čas prijazni. Pričakoval je še kaj drugega in kako lažljivo obžalovanje, toda obersturmführer o njunem prvem srečanju ni znil nobene.

Med velikodušnim govorjenjem gestapovcev je to srečanje hitro minilo, čeravno Alešu ni povzročalo nič manjše napetosti kakor včerajšnje. Potem je Werner z očetovsko prigovarjajočim glasom rekel:

— Tako, pa končajmo. Vendar o vsem tem še dobro premislite, če nam boste hoteli povedati kaj novega, samo sporočite. Morda boste pa le napisali kaj pametnega!

Aleš je zdaj še bolj začuden molčal in spremljal vsak gib stražarjev, ki sta ga spet postavila na noge in na Wernerjev gib odpeljala iz sobe.

— Da ne pozabim, jih je tik pred vrati ustavil Werner, — če boste hoteli govoriti, trikrat potrkajte na vrata!

Ali se meša njim ali sem znorel jaz. Včeraj tako mesarjenje, danes se pa kar cede od prijaznosti. Kar pozabim naj vse skupaj. In spet vi? Čuden veter? Oni pa, kakor da se jih vse skupaj nič ne tiče, je urejal misli, ko sta ga stražarja vodila nazaj v celico. Morda se mi bo s Filipom posvetilo kaj novega. Ta sprememba ne more biti naključna.

Vrata so se zaprla in šele zdaj, ko sta ga stražarja prizanesljivo spustila, se je spomnil, da sta bila včeraj precej drugačna. pogledal je v kot in se že hotel spustiti k Filipu, ko je opazil, da ta zdaj ni tako obvezan kot poprej.

— Kaj se je vendar zgodilo s teboj?

V celici je bilo na pol temačno. Aleš je pogledal bolje.

— Sem mislil, da bom spet sam. Ali misliš tistega, ki je bil tu pred menoj, je zaslišal tuj, razločen glas, ki je bil globlji od Filipovega. Kaj se godi? Sama presenečenja? je začuden pogledal Aleš in rekel:

Sedaj je naše delo težje. Esesovci so bolj čuječi, obenem pa zaskrbljeni, ker se bliža fronta iz vzhoda. Sovjeti uspešno napredujejo. Nekaj se je zataknilo v nepogrešljivem nemškem stroju.

ATENTAT NA TRINOGA

Enaindvajsetega julija 1944 ilegalna organizacija razširi med interniranci novico, da so prejšnji dan napravili atentat na Hitlerja. Esesovci o tem molče, toda po njihovih obrazih je videti, kako porazno je ta novica vplivala nanje. Tega nočejo pokazati, pa tudi tega ne, da je fronta že na samih vratih Lublina. Topovsko grmenje slišimo že nekaj dni. Ponoči se nam dozdeva, da je že v neposredni bližini.

»V Lublinu se bomo srečali s svobodo«, prešinja nekatere radost. »Ali pa nas čaka smrt« — se z druge strani plazi strah v nas.

»Vse vas bomo prej pobili in še prej boste lastnoročno očistili naše grehe« — se spominjamo napovedi dachauskega komandanta Hössa.

Zjutraj je običajni apel. Gremo na delo. Sredi dopoldneva se moramo pod udarci bičev nemudoma vrniti v taborišče. V neposredni bližini se bijejo boji.

TRI TISOČ LET STARA VOLJA — VOLJA DO ŽIVLJENJA, JE BILA MOČNEJŠA OD SMRTI

Meglen dopoldan je — dvaindvajsetega julija 1944. Je za-dušljivo soparno. Delavnice in barake so prazne. Upravne stavbe prav tako. Na noge nas je spravil nenaden apel. Pet tisoč internirancev nas je postrojenih in zastraženih z esesovci. Vsi vemo — Sovjeti so blizu. Kaj bo z nami? Strojnice so naperjene v nas — v množico v progastih cunjah. Ali nas nameravajo prestreliti?

Nenadoma prihiti esesovski kurir h komandantu Gehbauerju. Vidimo kako ob novici komandant prebledi. Šepet med esesovci pobarva z bledico tudi te. Postanejo nervozni, nemira ne morejo skriti. Nekaj se je zgodilo. Lublin je že celo uro odrezan od nemškega zaledja.

(se nadaljuje)

26

SIMON REŠEK

NI VAŽNO KAJ ČLOVEK IZGUBI, VAŽNO JE TO KAR MU OSTANE...

Heflingi, kakor pravijo jetnikom, delajo vestno. Popravljajo nakradene stroje in vse, kar so gestapovci naropali za Nemčijo pri pomorjenih Židih in Poljaki. Ko esesovci pregledajo v odprtih zabojih skrbno zavite in zložene dragocene aparate, zlatnino, prstane, izravnane zlate zobe, obleke in verižice — ne opazijo nobene spremembe, niti ne slutijo, da bo od vsega tega le bore malo prišlo nepoškodovano v Nemčijo. Za to poskrbita po nalogu ilegalne organizacije Karl in Jože, pomaga pa jima tudi Wolf. Karl vse skrbno zapiše, preden zabijejo zaboj, razbijeta dragocenosti, kar pa ne moreta razbiti, polijeta s kislino. Doslej jim komanda taborišča še ni prišla na sled, čeprav je esesovec, ki kontrolira skladišče ves pasji.

Tu v Majdaneku je s časopisi težje. Novice zvemo v delavnici od poljskih civilistov. Nekega dne pa najde Wolf med zaplenjenimi predmeti baterijski radijski sprejemnik na slušalke. Ta postane last ilegalne organizacije. Naprej ga poslušajo v skladišču. Tam postaja nevarno in ga pretihotapijo v baraku. V baraki je varneje. Tu so pogradi v tri nadstropja. Zica pod

stropom ni nič sumljiva. Nihče, razen redkih, ki to vedo, ne posumi, da je antena. Ponoči poslušamo s slušalkami poročila. Tako smo sproti seznanjeni z novicami.

Pogrešamo le orožje, ki smo ga imeli v Dachau, skritega v kanalu pod kopalnico. Ilegalna organizacija pripravlja pobeg prvih jetnikov. Pod barako, žicami in lipami kopljejo rov v smeri proti pokopališču. Nekega majskega dne pobegnejo lag-erski kapo, dva Poljaka in dva Rusa.

Naslednji dan lagerführer Gehbauer besni. Besni, a vseeno misli, da je beg pripravljala le petorica. Poljak, civilist v delavnici sporoči, da so ubežniki srečno prispeli do partizanov. Partizani naj bi zvečer napadli taborišče in ga osvobodili.

Člani ilegalne organizacije smo v pričakovanju. Zvečer se partizani približajo taborišču, toda esesovci jih ostro odbijejo.

Gehbauer osumi poljske civiliste, ki delajo v delavnici. Razen enega nihče ne ve o naših zvezah z odporniškim gibanjem v Lublinu. Nekdo med civilisti v paniki po naključju pokaže na kurirja, to je na našo poljsko zvezo. Gestapo aretira poljskega tovariša. Toda Poljak je molčal. Šel je s skrivnostjo v smrt.

O DAVKU OD SKUPNEGA DOHODKA OBČANOV

Zelo pogost predmet razprave v vsakodnevni pogovori je tudi odmera davka od skupnega dohodka občanov, oziroma neobdavčeni del dohodka. Se zlasti kaj rada steče beseda o tem, da je skoraj v vsaki izmed jugoslovanskih republik neobdavčeni del dohodka občanov različen in da je skoraj povsod višji kot v Sloveniji.

Podobno vprašanje je bilo pred nedavnim postavljenom tudi v republiški skupščini. In ker je bilo postavljeno vprašanje, je bil razumljivo posredovan tudi odgovor. Iz njega posnemamo, da je v teku medrepubliške dogovarjanje o osnovah sistema davkov. V okviru bodočega medrepubliškega dogovora naj bi se izoblikoval koncept prihodnje sistemske ureditve davka od skupnega dohodka občanov.

V odgovoru pa je bil poudarek na tem, da je medrepubliško dogovarjanje lahko le osnova sistema in splošne politike. Ob tem, ko ima zdaj Slovenija najmanjši del osebnega dohodka, ki ne zapade obdavčenju, pa ima najvišje olajšave med vsemi republikami. Ob taki ureditvi je doseženi instrumentarij v Sloveniji ugodnejše deloval pri obdavčevanju družin z več nepreskrbljenimi družinskimi člani, mnogo strožji pa je do samskih zavezancev, oziroma do zavezancev, brez vzdrževanih družinskih članov. In če so takšne razlike stvar načrtne republiške davčne politike, posebno še v odnosu do družine, ne smejo biti predmet medrepubliškega usklajevanja. Zatorej je iz podanega odgovora moč razbrati, da bodo usklajene le osnove, na katerih pa naj bi tudi v bodoče vsaka republika ali avtonomna pokrajina vodila svojo davčno politiko.

NEZNATNO REGRESIRANJE STANARIN

V letu 1975 je 35 proslilcev vložilo pri stanovanjski skupnosti Jesenice vloge za delno nadomestitev stanarine. Doslej je upravniki odbor skupnosti odobril desetim proslilec delno nadomestitev stanarine, ki jo plačujejo za bivanje v družbenih najemnih stanovanjih. Tako je znašala nadomestitev stanarine 16. občanom, ki so imeli do tega pravico po veljavni pravilniku, manj kot 20.000,00 dinarjev, za letošni pa predvidevajo, da bo znašala le nekaj nad 20.000,00 dinarjev, seveda v primeru, da bodo osebni dohodki narasčali v enakem razmerju, kot se bodo med letom povečale stanarine.

NADALJNJE MOŽNOSTI ZA ZAPOSLOVANJE ŽENA

Vsa zadnja leta poteka zaposlovanje žena v Jugoslaviji nekoliko hitreje od splošne stopnje zaposlovanja. Tako je bilo vse pretečeno obdobje tudi v jeseniški občini. V vsej Jugoslaviji je znašal delež žensk v skupnem številu zaposlenih konec lanskega leta 34,5 odstotka, kar je le za odstotek manj kot v jeseniški občini, čeravno se je v občini Jesenice zelo hitro povečal od 28 odstotkov na skoraj 36.

V osnutku družbenega načrta Jugoslavije je ugotovljeno, da se ženske vse bolj zanimajo za zaposlitev zunaj svojega gospodinjstva in nedvomno drži ta ugotovitev tudi za jeseniške razmere. Zato je ženska delovna sila brez dvoma še dokaj

velik rezervoar potencialne delovne moči. Računati je na najmanj tisoč žena, ki bodo iskale zaposlitev v bližnji bodočnosti. Zato je nedvomno odločitev organizacije združenega dela ISKRA, tovarne finomehanike iz Kranja, da bo na Blejski Dobravi v prihodnjem obdobju podvojila svoje zmogljivosti ena takšnih, ki prispevajo k izpolnjevanju v načrtovanih osnovah postavljenih nalog srednjeročnega plana občine Jesenice do leta 1980.

PO PRVEM APRILU ZARES

Na nov način finančnega poslovanja, ki bo uveden s prvim aprilom, se morajo razen organizacij združenega dela pripraviti tudi samoupravne interesne ter krajevne skupnosti, družbenopolitične organizacije, društva in drugi. Zveza sindikatov Slovenije je že izdala navodila občinskim svetom zveze sindikatov, ti pa so jih posredovali sindikalnim podružnicam, o tem, kako naj bi potekalo finančno poslovanje sindikalnih organizacij po prvem aprilu.

Iz tega navodila je razvidno, da sindikalne organizacije praviloma ne bi smele uporabljati menic za zavarovanje plačil. Prav tako sindikalne organizacije ne bi smele podpisovati garancij. Vse račune bodo morale sindikalne organizacije poravnati najkasneje v desetih dneh. Vsem tistim poslovnim partnerjem in dobaviteljem, ki bodo to zahtevali, pa bodo morale organizacije podpisati izjavo, s katero bodo zagotovile vnaprej poravnavo vsakega računa v zakonitem roku.

RAZVOJNI NAČRT VIATORJA V ŠPANOVEM VRHU

Pri VIATORJU ugotavljajo, da je bilo dosedanje izgrajevanje smučarskih predelov v Španovem vrhu načrtno. Zato se ogrevajo za takojšnjo izdelavo prostorskega načrta in programa, ki bi opredelil tako zimsko kakor tudi letne oblike turizma ter zajel širše območje. Program naj bi opredelil Španov vrh kot območje nedeljskega turizma in kot rekreacijsko območje za Jesenice – vsaj takšno je izhodišče delavcev Viatorja pred izdelavo prostorskega zasnov. Istočasno ugotavljajo pri Viatorju, da bo mogoče realizirati vse potrebne gradnje, med katere štejejo smučarske proge in smučarske vlečnice, trim steze, sprehajališča ter igrišča za letni turizem, le z združevanjem sredstev vseh zainteresiranih organizacij združenega dela v konzorcialni obliki. Pri Viatorju pa poudarjajo tudi, da terja to območje zimskošportnega in letnega turizma tudi ustrezno prometno ureditev.

DA BI BIL ČLOVEK MANJKRAT ŽRTEV PROMETA ...

V okvirnem programu prometno preventivne in propagandne akcije VARSTVO ČLOVEKA V PROMETU 1975–1976 priporočajo organizatorji vrsto varovalnih elementov tudi za ostale udeležence prometa, ne le za pešce. Poleg obveznih elementov, s katerimi mora biti opremljeno kolo, priporočajo kolesarjem rdečo lučko na zadnjem blatniku, nalepko iz svetlobne folije poleg odbojnega stekla, ali belo obarvan del zadnjega blatnika z odsevno barvo in svetlobno odsevne trakove na levi strani kolesa.

Da bi bil kolesar bolj viden, pa priporočajo oblačilo svetlejšje barve ali dežni plašč, pelerino ali vetrovko ru-

mene ali rumeno-oranžne barve, ter svetlobno odsevni narokavnik na levem rokavu.

Vprezna vozila naj bi bila opremljena s svetlobnimi odsevnimi trakovi in nalepkami na robovih vozila, spredaj in zadaj. Priporočljiva je kombinacija bele in rdeče barve. Razen tega pa so priporočljivi tudi svetlobno odsevni trakovi na komatu in vprežnih vezeh. Mopedisti in motoristi naj bi se zavarovali z obleko tako kot kolesarji, razen tega pa naj bi obvezno uporabljali čelado rumene ali rumeno-oranžne barve. Priporočljiva je tudi rumena ali rumeno-oranžna barva vozila ter svetlobno odsevni trakovi in nalepka na levi strani vozila in na zadnjem blatniku.

Tudi voznikom osebnih avtomobilov se priporoča svetla barva vozila. Tovornjaki naj bi imeli rumene ali rumeno-oranžne ponjave ter oblepljene robove vozila z odbojnimi nalepkami zlasti na levi strani. Kadar stojijo na cesti in voznik odstranjuje okvaro, naj bi imel zaščitno oblačilo rumeno oranžne barve ali vsaj odsevni pas ali narokavnik.

Priporočenih elementov za zavarovanje ter večjo vidnost vozil in ljudi je vse več v proizvodnji in prodaji, zato jih udeležencem v prometu ne bo težko nabaviti. Njihova cena pa v primerjavi s težjo poškodbo ali smrtjo ni primerljiva.

NARČTI RAZISKOVALNE SKUPNOSTI

V osnutku družbenega načrta za leto 1976 so opredeljene tudi naloge samoupravnih interesnih skupnosti. Za raziskovalno skupnost je rečeno, naj bi zanjo pomenilo leto 1976 zlasti leto organizacije in mobilizacije. Razen tega pa naj bi skupnost v letošnjem letu opravila raziskovalne naloge s področja urejanja okolja, razvoja industrije, kmetijstva in gozdarstva, prostorskega in regionalnega načrtovanja ter še zlasti s področja raziskovanja možnih materialnih in kadrovskih virov.

POTROŠNIŠKI KREDITI

Resolucija o razvoju za letošnje leto ne predvideva kreditiranja nakupa trajnih potrošnih dobrin in tudi po določilih osnutka samoupravnega sporazuma bank o selektivnem kreditiranju ni predvidena delitev posojil občanom za industrijske izdelke trajne vrednosti. To praktično pomeni, da letos ni zakonske spodbude za dajanje potrošniških kreditov za nakup trajnih potrošnih dobrin.

Vendarle pa v posameznih republikah in tako je tudi v Sloveniji, proučujejo možnost, da bi v republiških sporazumih, ki bodo usmerjali selektivno kreditiranje, pripravili pogoje za delitev teh posojil. Zato je pričakovati, da bodo poslovne banke našle možnost za dajanje kreditov. Se bolj kot banke pa so zainteresirani proizvajalci, da pridejo ob pomoči potrošniških posojil njihovi proizvodi na trg. Tako obstoja vprašanje ali bodo občani lahko dobili kredit v enaki višini kot lansko leto ali pa bodo nemara zneski znižani in kdaj ga bodo lahko dobili.

O DELU GOBARSKE DRUŽINE JESENICE

Pred kratkim je bil občni zbor gobarske družine Jesenice. Na njem so med drugim razpravljali tudi o delu od maja 1974 do srede decembra preteklega leta. Gobarska družina Jesenice obstaja že šesto leto. Da bi seznanila člane z manj znanimi gobami, je gobarska družina organizirala dve razstavi. Na razstavi leta 1974 so razstavili 85 vrst gob, lani pa že 152 vrst. Organizirali so tudi dvojne predavanja za svoje člane. Prvega predavanja se je udeležilo čez 150 ljudi.

V poročilu o delu so med drugim tudi omenili, da v tem obdobju na območju kjer deluje gobarska družina Jesenice, ni bilo smrtnih primerov zaradi zastrupitve z gobami. Člani družine dajejo večkrat tudi individualne nasvete gobarjem. Ko so razpravljali o delu v prihodnje, so poudarili, da se bodo morali bolj povezati z mladino v skupnih akcijah za ohranitev naše okolice. Kazalo pa bo tudi v povezavi z osnovnimi šolami organizirati predavanja, da bi mlade seznanili z vrstami gob in vsem tistim, kar jih zanima s tem v zvezi. Povezali pa naj bi se tudi s taborniki in planinci glede skupne akcije za očiščevanje gozdov.

Na 46. seji izvršnega sveta OS, 17. marca so obravnavali predloge odloka o proračunu občine za 1976. leto, plan komunalne izgradnje ter realizacijo plana komunalnih del za 1975. leto, plan gospodarskega razvoja občine za 1976. leto, predloge družbenega dogovora o kadrovski politiki, o spremembah in dopolnitvah odloka o komunalnih taksah, odloka o razširitvi obveznosti plačevanja samoprispevka na območju občine, o mejah med krajevnimi skupnostmi, predlog družbenega dogovora o financiranju LRP Triglav, predlog k soglasju za pogojno odobrene investicije za LIP Bled in Inženiring Bled, informacijo družbenega pravobranilca samoupravljanja v zvezi z nepravilnostmi izvajanja samoupravljanja v OZD Grad Bled, zazidalne načrte Blato-Ukanc in Goreljek ter več prošelj za finančno pomoč.

Po temeljitih, več kot dvomesečnih pripravah komite po sklepu 11. seje OK ZK sklicuje v četrtek, 25. marca v avli osnovne šole v Radovljici problematiko konferenco o vprašanjih prostorskega načrtovanja, stanovanjske gradnje in gradnje počitniških hišic. Razen članov OK ZK so vabljeni vsi sekretarji OO in svetov ZK, predsedniki KK SZDL, svetov KS, izvršnega sveta in zborov občinske skupščine, predstavniki skupnosti za varstvo okolja, stanovanjske, gozdarske kmetijske skupnosti, predstavniki komunalnih podjetij, zavoda za urbanizem, predstavniki republiških organov ZK, SZDL, delovna skupina za pripravo konferenčnega gradiva in novinarji.

V sodelovanju z OK SZDL je občinsko sodišče v ponedeljek, 15. 3. organiziralo razpravo o delovnih osnutkih zakona o rednih sodiščih, o samoupravnih sodiščih, o javnem tožilstvu in o javnem pravobranilstvu. Na razpravi so sodelovali predstavniki občinskih DPO, občinske skupščine, sodniki občinskega sodišča, javni tožilec in družbeni pravobranilec samoupravljanja.

Koordinacijski odbor za spremljanje in uresničevanje ustave pri OK SZDL je na seji, 15. 3. razpravljal o novih zakonih o zagotavljanju plačil v medsebojnem prometu in pripravil predlog za nadaljno akcijo in ukrepe, obravnave in izvajanje zakonov. Nove zakone sta pojasnjevala predstavnika SDK in Ljubljanske banke – enote Radovljica.

Občinski odbor ZRVS je imenoval delovno skupino, ki je pod predstvom Draga Rozmana na prvi seji, 17. 3. začela pripravljati gradivo za izdelavo vzorca pravil za KO ZRVS, občinski odbor in organe ZRVS. Pravila bodo dali v razpravo v vse KO, ki jih bodo potrdili na svojih občnih zbiorih.

Na 17. seji koordinacijskega odbora za skupno porabo pri IS SO, 16. 3. so potrdili končne stopnje prispevkov za občinske SIS po predlogi zavoda za plan SRS. Potrjene so stopnje posebej za I. tromesečje in posebej za obdobje od aprila do decembra 1976. Ugotovljeni presežki in primanjkljaji se bodo računali v letošnje prispevne stopnje, o katerih bodo seznanjene tudi vse TOZD in KS s posebno publikacijo.

Na Pokljuki se je, 19. 3. sestel iniciativni odbor pod vodstvom Franca Jernejca-Milčeta za pripravo smučarskega tekmovanja, ki bo odšel vsako leto v spomin na padle borce tretjega bataljona Prešernove brigade pod imenom Memorial zmage mrtvega bataljona. Dogovorili so se o ureditvi smučarskega centra, kjer bodo potekala tekmovanja v množičnih tekih in skokih. V akciji bo sodelovalo TD Pokljuka in OO ZSMS Alpetour-hoteli Pokjuka.

Na 3. seji KK SZDL Zasip 11. 3. so pozitivno ocenili dejavnost SZDL in njeno vključevanje v akcije KS v minulem obdobju. Občani so se množično udeleževali vseh akcij in prireditve, zelo dobro pa je bilo tudi sodelovanje z društvi in organizacijami. Na seji so zahtevali končno ureditev vaške trgovine, večjo izbiro živil in drugega blaga ter ustreznosti delovni čas. V bodoče bodo seje IO KK SZDL redno vsak mesec zaradi usklajevanja političnih in drugih akcij v vasi.

Na zboru občanov KS Lesce, 9. 3. so sklenili, da bodo v srednjeročnem obdobju do 1980. leta asfaltirali vse ceste na svojem območju. Za ta dela bodo rabili 10.800.000 din. 18 % denarja bodo zbrali s samoprispevki občanov, zato bodo v aprilu razpisali referendum. TD Lesce bo prispevalo 5.000.000 din, 18 % bodo zbrali v OZD po samoupravnem sporazumu, ostanek 14 % pa iz lastnih virov KS Lesce.

Na predlog KS Brezje bodo letos zvišali pristojbine za parkiranje osebnih avtomobilov od 3 na 4 din, za dostavna vozila od 4 na 5 din in za avtobuse od 10 na 15 din. Sredstva od parkirnin bodo porabili za vzdrževanje parkirišč in za obnovitvena dela doma družbenih organizacij.

Na referendumu, 14. 3. so se volilci vasi Ribno in Bodešče odločili za samoprispevek, ki ga bodo namenili za asfaltiranje cest v obeh naseljih. Od 418 je za samoprispevek glasovalo 328 ali 78 % volilnih upravičencev. S samoprispevkom bodo v dveh letih zbrali predvidoma okoli 510.000 din.

Lani je v radovljiški občini prejelo študentsko 620, letos pa že 650 študentov, predvsem srednješolcev in učencev poklicnih šol. Študentske so dobivali v glavnem iz solidarnostnih sredstev, zelo malo pa je kadrovskih štendi. Spričo tega so se delegati podpisnikov samoupravnega sporazuma o štipendiranju izrekli za spremembo sporazuma, da bi tako zagotovili več sredstev za štipendiranje kadrov v gospodarstvu.

Gasilsko društvo Mlino na Bledu je od 9. 3. organiziralo strokovni tečaj za izprašane gasilce, ki ga obiskuje od 12 do 15 članov. Pouk je trikrat tedensko po štiri ure, v nedeljah pa praktične vaje. Ob zaključku tečaja sredi aprila bodo slušatelji opravili izpite. Tečaj vodi poveljnik Franc Žerovec, predavatelji pa so častniki iz občinske gasilske zveze.

Na predlog kulturne skupnosti Slovenije bodo spričo razvite dramske dejavnosti v okviru kulturne akcije, v kulturni skupnosti Radovljica ustanovili vzorčno temeljno skupnost za gledališko dejavnost, kot jo določa zakon o kulturnih skupnostih. V ta namen so že imenovali 12 članski iniciativni odbor predstavnikov dramskih skupin, ZKPO in družbeno političnih organizacij v občini.

Na občnem zboru DPD Svoboda Gorje so v nedeljo, 14. 3., spregovorili o težavah, ki jih imajo pri obnovi doma ter o aktivnosti folklorne skupine, ki že dalj časa miruje zaradi pomanjkanja pisalcev in vadiatelja. Sklenili so ponovno oživiti njeno dejavnost. Izvolili so nov izvršni odbor in predlagali, da bi obnovitvena dela na domu sofinancirala tudi KS Gorje.

Delavska univerza Radovljica je v sredo, 17. 3. zvečer po daljšem času spet priredila potopisno predavanje. O svojih doživetjih na popotovanju po Nepalu, kjer sta bila kot člana himalajske odprave, sta ob prikazovanju barvnih diapozitivov pripovedovala domačina Matjaž Černe in Janez Pretnar.

Na občinskem sindikalnem prvenstvu v veleslalomu, ki je bilo hkrati tudi mladinsko prvenstvo, v soboto, 13. 3. je sodelovalo 452 članov sindikata iz 71 osnovnih organizacij ter 57 mladih iz 12 osnovnih organizacij ZSMS. Tekmovalo je tudi 121 žensk. Pri moških je bila najboljša ekipa Elana, pred GG Bled in Verigo Lesce. Pri ženskah pa Sukno Zapuže, pred Elanom Begunje in Iskra Lipnica. Skupni zmagovalci so ekipa Elana, pri mladinkah Lidija Markovič iz KT Podnart, pri mladincih pa Damijan Hafner iz OO ZSMS Kropa.

Na Javorniku pod Klancem gradijo novo proizvodno halo za podjetje Gorenjska oblačila Kranj. Prilčno poslopje bo dolgo 66, široko pa 28 metrov.

FINANČNI NAČRT OBČINSKIH ZDRAVSTVENIH SKUPNOSTI IN RZS KRANJ ZA LETO 1976

OBLIKOVANJE DOHODKOV ZA LETO 1976

Dohodki v okviru regije so planirani v skladu z družbenim dogovorom o razporejanju dohodka v letu 1976 za skupno porabo v SRS. Osnova za planiranje dohodkov za tekoče leto je obrazložena v 11. čl. omenjenega družbenega dogovora in pomeni:

— da je bil za prispevek družbenega sektorja upoštevan družbeni dogovor za leto 1975 vključno izvenbilančna sredstva po četrtim odstavku 7. člena družbenega dogovora SRS iz leta 1975 povečan za prenos iz splošne v skupno porabo ter zmanjšan za sredstva, ki so potrebna za financiranje skrajšanega delovnega časa porodnic;

— za druge prispevke iz družbenega sektorja je upoštevana kot osnova ocena za leto 1975;

— za zasebni sektor in kmetijstvo so bili osnova plana ocenjeni dohodki za leto 1975, ki so manjši od realiziranih.

Predmet družbenega dogovora v letu 1976 so prispevki iz družbenega in zasebnega sektorja, ki jim je osnova bruto OD, drugi prispevki in dohodki iz družbenega sektorja in prispevek iz kmetijstva. Prispevek za zdravstveno varstvo upokoencev ni obravnavan v okviru družbenega dogovora. Osnova za omenjeni prispevek je bila realizacija za leto 1975.

Regija kot celota in občinske zdravstvene skupnosti se v globalu

in v vseh glavnih skupinah prispevkov ujemajo z razdelitvijo, ki so jo pripravili zdravstvena skupnost SRS in zavod SRS za planiranje kot prilogo k republiškemu družbenemu dogovoru. Manjše nepomembne razlike po občinah v okviru regije nastajajo le zaradi upoštevanja različnih občinskih bruto osebnih dohodkov za leto 1976, ki so osnova za prispevke. Pri planu je upoštevano, da se sredstva zberejo z enotno prispevno stopnjo ne glede na dejanske stroške po posameznih občinah in ne glede na različne bruto osebne dohodke po občinah. Prispevek za družbeni in zasebni sektor je bilo možno povečati le za 11,1 %. Podobno je povečan tudi prispevek iz kmetijstva.

Prispevek iz kmetijstva je razdeljen po občinah glede na razdelitev KD v letu 1975 oziroma glede na število gospodarstev v letu 1975.

Prispevek za zdravstveno varstvo upokoencev je povečan za 23 % glede na realizacijo leta 1975. Po občinah je razdeljen v skladu s strukturo tega prispevka, ki je veljala v letu 1975.

Celotna sredstva skupnosti se tako v letu 1976 povečujejo glede na dogovorjene dohodke v letu 1975, povečane za prenose iz splošne porabe in zmanjšane za prenos sredstev zvezi otroške skupnosti za 12,5 %, sredstva po družbenem dogovoru t. j. brez prispevka za upokoence, pa za 11,1 %.

Nizko planirani dohodki ob visoko realiziranih izdatkih v letu 1975 so v tekočem letu za zdravstvo slab start. Že v načrtu je treba upoštevati, da bo treba v okviru razpoložljivih sredstev kriti tudi del primanjkljaja iz lanskega leta. Ta dejstva so bila upoštevana pri planiranju izločitve.

Rezerva ni več planirana z odstotkom 1,5 % od celotnega dohodka, kar je potrebno za normalno financiranje, temveč z 1 %. Razlika 0,5 % je namenjena za pokrivanje primanjkljaja iz leta 1975.

Regijske investicije v zdravstvu so planirane v skladu z razdelilnikom o investiranju na Gorenjskem za tekoče leto in ob upoštevanju obveznosti do kliničnega centra Ljubljana v višini 5.000.000 din. Po občinah so izločitve za investicije razdeljene v skladu s predvidenim občinskim osebnim dohodkom.

Republiška solidarnost je upoštevana v enakem odstotku od bruto osebnih dohodkov kot leta 1975 in 1974, po občinah pa v skladu s planiranim občinskim bruto osebnim dohodkom.

Po odbitku izločitve od celotnega dohodka se dobi čisti dohodek. Ta znaša za leto 1976 466.599.000 din. Z njim se pokrivajo izdatki za zdravstveno varstvo, denarna nadomestila in drugi stroški. Omenjene tri vrste stroškov so bile realizirane v letu 1975 po odbitku skrajšanega delovnega časa porodnic v višini din 428.089.000, to pomeni, da je v tekočem letu za redno financiranje za 9 % več sredstev, kot je bilo porabljen v letu 1975. Precejšnji del primanjkljaja bo treba še dodatno pokriti iz predvidenih sredstev za zdravstveno varstvo za redni program.

OBLIKOVANJE IZDATKOV ZA LETO 1976

Izdatki se v letu 1976 povečujejo na sledeči način:

1. Drugi stroški po stopnji 11,1 % glede na program leta 1975, po veljavnih sporazumih in po dogovoru zdravstvenih skupnosti SRS glede financiranja zdravstvenega varstva študentov za tekoče leto. Glede na realizacijo leta 1975 se drugi stroški po planu v regiji povečujejo za 12,4 %. Delitev po občinah je po strukturi zavarovanih oseb, čistega dohodka in po strukturi povračil v letu 1975.

2. Denarne dajatve so planirane z upoštevanjem regijskega bolniškega in porodniškega staleža iz leta 1975 ob upoštevanju povečanja sklada neto osebnih dohodkov iz leta 1974 na 1975 za 30 %. Skupaj se denarne dajatve v letu 1976 povečujejo glede na realizacijo leta 1975 (brez skrajšanega delovnega časa) za 32,5 %. Nadomestila po občinah in za regijo so izračunana na sledeči način:

a) **Bolezni.** Pri vseh občinah je upoštevano lansko povprečje v regiji t. j. 1,7 % bolniških dni od vseh planiranih delovnih dni v občini. Za višino dnevnega nadomestila pa je upoštevano lansko povprečje dnevnega nadomestila v občini povečano za občinski indeks povečanja neto osebnih dohodkov iz leta 1974 na leto 1975. Zato prihaja do razlik med občinami kot do razlik v sami višini sredstev za nadomestilo.

b) **Nesreče pri delu.** Po občinah je upoštevan realizirani odstotek bolniških dni po občinah v letu 1974, ker je le treba upoštevati, da so pre-

cejšnje razlike glede varnosti pred nesrečami pri delu, ki izhajajo iz različnih gospodarskih struktur v posamezni občini. Dnevno nadomestilo je izračunano na enak način kot pri boleznih.

c) **Posmrtnine** so zaradi predvidenega zmanjšanja porasta po sporazumu o najmanjšem obsegu zdravstvenega varstva povečane v letu 1976 le za 10 %.

č) **Pogrebne** so za leto 1976 povečane za 3 % ob pričakovanju, da višina pogrebne v tekočem letu ne bo spremenjena.

3. Zdravstveno varstvo se v letu 1976 lahko poveča glede na realizacijo leta 1975 le približno 5 %.

Pri povečanju posameznih izdatkov za tekoče leto je upoštevano, da so se v letu 1976 nekatere oblike zdravstvenega varstva nenormalno povečale in tudi prioritete, ki jih narekuje letošnja ekonomska resolucija in srednjeročno planiranje za obdobje 1976—1980. Pri zdravilih je upoštevano, da se bodo povečala z indeksom 120. Drugi potni stroški so povečani z indeksom 117, orto-

pedski pripomočki pa z indeksom 115. Pri navedenih treh oblikah se najbolj pozna splošno gibanje cen, ki je neodvisno od sredstev namenjenih za zdravstvo. Vsi stroški zdravstvenega varstva po občinah so razdeljeni glede na planirano število zavarovanih oseb v letu 1976. Izjema so le reševalni prevozi in drugi potni stroški, ki so po občinah odvisni predvsem od relacij do zdravstvenih centrov. Pri teh je osnova za razlike lanska realizacija in lansko število prevoženih km.

Pri izračunu zavarovanih oseb po občinah so upoštevana predvidena občinska povečanja zaposlenosti kar pomeni, da bo v regiji za 2,8 % več zaposlenih kot leta 1975. Tudi za izračun upokoencev in kmetov ter njihovih družinskih članov so upoštevana gibanja, ki se kažejo v občinskih indeksih iz leta 1974 na 1975. V regiji je tako planirano, da bo v letu 1976 187.773 zavarovanih oseb (delavci, upokoenci, kmetje), kar je za 2,4 % več od leta 1975.

Izdatki so v celoti usklajeni z dohodki.

V BOJU PROTI RAKU

RAK NA ŽELODCU

Rak želodca je po svetu, pa tudi pri nas pogostno obolenje. V Sloveniji zabeležimo blizu 600 novih primerov na leto. To obolenje je pri nas na drugem mestu po pogostnosti med vsemi rakaviimi obolenji: pri ženskah za rakom na dojki, pri moških pa za rakom na pljučih.

KAJ VEMO O VZROČNOSTI

Vzroki za nastanek raka na želodcu niso znani. Zelo verjeten pa je vpliv prehrane in navad pri prehranjevanju. Podlaga za tako domnevo je zelo različna pogostnost te vrste raka v raznih deželah, ki se razločujejo med drugim tudi po vrsti prehrane prebivalcev. Zanimivi so podatki, da upada pogostnost raka na želodcu z naraščanjem življenjskega standarda — to pripisujemo spremenjenemu načinu prehranjevanja. Med škodljivimi vplivi, ki so verjetno pomembni za razvoj raka, navajajo tudi uživanje koncentriranih alkoholnih pijač, prekajenega mesa, ostrih začimb in kajenje. Tudi pomena dednosti ni smemo zanemariti. Pri sorodnikih ljudi, ki so obboleli za rakom na želodcu, se pojavlja to nevarno obolenje štirikrat pogostejše kot pri drugih ljudeh.

Na Japonskem, kjer je rak na želodcu najpogostnejši na svetu, so pri preučevanju življenjskih in prehranjevalnih navad opazili zanimivo zvezo med uživanjem začimb in močno soljeno hrano ter rakom na želodcu. Ugotovili so tudi, naj bi tudi vsakodnevno uživanje mleka bila nekakšna zaščita pred rakom na želodcu. V zadnjih letih so namreč opazili tudi na Japonskem upadanje pogostnosti te bolezni — začetek tega pojava sovpada s časom, ko si je mleko šele pričelo utirati svojo pot v vsakodnevni jedilnik Japoncev. Take podatke nam nudi statistika. Na videz nerazumljivo zvezo med začimbami, žganjem, kajenjem in možnostjo, da zbolimo za rakom na želodcu na eni strani ter mlekom in možnostjo, da se tej nevarni bolezni izognemo na drugi strani, pa si lahko razložimo takole: žganje in pretirano začinjena hrana povzročajo zaradi draženja lahko vnetje želodčne sluznice — to pa je že sprememba, ki velja za predkravko. V določenih primerih namreč lahko iz vnetno spremenjene in stanjšane sluznice vznikne rak. Med predkravko obolenja šetemo tudi izrastke želodčne sluznice — polipe ter čire na želodcu in pojave, ki jih spremlja zmanjšanje kisline v želodčnem soku. Pri ljudeh, ki imajo premalo kisline, je verjetnost, da bodo zboleli za rakom na želodcu, desetkrat večja kot sicer. Devetdeset odstotkov bolnikov ima takrat, ko postavimo diagnozo — rak na želodcu, znatno količino želodčne kisline. Pri vseh teh spremembah je začinjena hrana pomemben vzročni dejavnik.

ZNAMENJA BOLEZNI

Odvisna so od oblike raka na želodcu in mesta, kjer se je razvil. Znamena so zelo raznolika, številna in neznailna.

Enaka znamenja lahko dajajo tudi druga obolenja. Najznačilnejša je povezava raznih motenj, ki jih bomo našli, njihovo vztrajno ponavljanje ter naraščanje njihove jakosti. Zaradi preglednosti bomo razdelili znamenja v tri skupine:

1. splošna — znamenja — težko opredeljivo upadanje zdravja in življenjske moči, utrujenost, slabost, hujšanje, bledota, izguba apetita;

2. znamenja, ki so podobna bolezenski sliki pri čiru na želodcu — bolečine v žlički, v povezavi ali brez nje z obroki hrane ki se lahkočasno pomirijo po zdravljenju z dieto in s sredstvi zoper kislino;

3. neznailna bolezenska znamenja, ki kažejo na obolenost pre-

bavil, kot so npr. izguba apetita, včasih samo za nekatere jedi kot je npr. meso, občutek nejasnega tiščanja in napenjanja v žlički, občutek teže v želodcu, napenjanje, bljuvanje, »slaba prebava«, motnje v požiranju, slabost, bolečine pri srcu, črno blato. Vse prerači se ljudje ob takih znamenjih tolažijo, da so si pokvarili želodec s slabo hrano in odlašajo s pregledom pri zdravniku. Znamena raka na želodcu res niso znailna prav za to bolezen, vendar nam mora to, da težave dlje trajajo in da se celo stopnjujejo, vzbuditi sum, da gre za nevarno obolenje ter nas napotiti pravočasno na zdravniški pregled.

Zapominiti si moramo, da ne smemo nikoli sami zdraviti tako imenovane »slabe prebave« in želodčnih težav, če trajajo dalj kot kak teden. Posebno pri ljudeh, starejših od 40 let so taka znamenja kaj rada znanilci raka. Samo skrben zdravniški pregled, laboratorijske in rentgenske preiskave ter pregled notranjčine želodca s posebnim optičnim instrumentom nam lahko zanesljivo razjasni naravo težav.

ZDRAVLJENJE

Raka na želodcu lahko sedaj ozdravimo le s pravočasno operacijo. Da je operacija sploh tehnično izvedljiva, mora priti bolnik v roke kirurga takrat, ko je zlohotna rašča še omejena na želodec sam in še ni prišlo do vraščanja rakavega tkiva v sosednje organe ali velike žile. Pri operaciji skuša kirurg odstraniti oboleni del želodca z okolišnimi bezgavkami vred. Izkazalo se je, da je bistven dejavnik, ki odloča o možnosti bolnika, da bo preživel pet let po operaciji to, ali so bili v času operacije že prisotni zasevki rakavega tkiva v bezgavkah ob želodcu. Le 5—14 % bolnikov z zasevki v bezgavkah preživi pet let po operaciji, medtem ko je ta odstotek za bolnike, pri katerih je bil rak še omejen samo na želodec, 57 %. Vse ostale metode zdravljenja so pri raku na želodcu mnogo manj uspešne kot operacija. V novem času imamo na voljo posebna zdravila, ki zavirajo razrast rakavih celic — tzv. citostatike. Žal pa so ta kemična sredstva uspešna le pri približno 20 % bolnikov in to le za kratek čas 2—6 mesecev.

Zdravljenje z obsevanjem samim je pri raku na želodcu neuspešno. Uporabljamo ga le za olajšanje težav bolnikov, ki imajo zasevke v kosteh. Nekateri avtorji poročajo o uspehu z istočasno kombinacijo citostatikov in obsevanjem pri obsežnem raku na želodcu, ki ni odstranljiv z operacijo.

Odstotek bolnikov, zdravljenih po tej metodi, pri katerih se je tumor zmanjšal, je bil pomembno višji kot pri onih, kjer so uporabili le obsevanje ali le citostatike. Poleg tega se je tudi podaljšalo preživetje teh bolnikov.

Kljub tem ohrabrujočim podatkom, imamo na sedanji stopnji znanja v medicini, v boju z rakom na želodcu eno samo zanesljivo orodje, ki lahko privede do ozdravljenja bolezni — t. j. pravočasno operacijo. Zato velja ponovno opozoriti na odločilen pomen zgodnje ugotovitve te bolezni.

Vsako odlašanje pomeni zmanjšanje možnosti za ozdravljenje.

doc. dr. Marija Auersperg

Finančni načrt za leto 1976

I. DOHODKI		v 000 din					
Vrsta dohodka	Regija	Jesenice	Kranj	Rad.	Šk. Loka	Tržič	
1. Prisp. iz doh. skupaj	79.475	14.455	35.096	10.712	13.946	5.266	
Od tega:							
— v zdru. del.	77.188	14.239	33.990	10.195	13.652	5.112	
— del. pri privat.	937	78	461	230	108	60	
— za sam. obrt. in drugi	1.350	138	645	287	186	94	
2. Prisp. iz OD skupaj	367.125	66.791	162.063	49.497	64.440	24.334	
Od tega:							
— v zdru. delu	354.152	65.568	155.792	46.564	62.772	23.456	
— za del. pri priv.	5.316	442	2.613	1.307	611	343	
— za sam. obr. in druge	7.657	781	3.658	1.626	1.057	535	
3. Prispevek iz kmet. dejav.	8.527	299	4.118	1.261	2.354	495	
4. Prisp. za zdr. var. v tujini	52	10	19	9	10	4	
5. Prispev. za vajence	832	128	440	105	85	74	
6. Drug. prisp.	1.215	268	434	209	221	83	
7. Doh. iz konven.	525	109	192	86	101	37	
8. Drug. dohodki	784	162	287	129	151	55	
9. Prisp. za zdrav. var. upokoj.	67.631	13.461	23.367	13.646	10.785	6.372	
SKUPAJ VSI DOHODKI	526.166	95.683	226.016	75.654	92.093	36.720	
Izločitve:							
— v rez. 1 % CD	5.261	957	2.260	756	921	367	
— SRS sol. (0,46 %)	22.110	4.022	9.760	2.981	3.881	1.466	
— za raz. zdr. slu. v reg. (0,615 od bruto OD)	29.565	5.379	13.051	3.986	5.189	1.960	
— na rač. izg. 75	2.631	479	1.130	378	461	183	
Čisti dohodek	466.599	84.846	199.815	67.553	81.641	32.744	

II. b		v 000 din					
I z d a t k i	Regija	Jesenice	Kranj	Rad.	Šk. Loka	Tržič	
1. Spl. amb. in disp. zdr.	55.023	11.374	20.138	9.057	10.564	3.890	
2. Special. zdravlj.	34.613	7.155	12.668	5.697	6.646	2.447	
3. Zdravila	55.984	11.572	20.490	9.215	10.749	3.958	
4. Injekcije	1.684	349	616	277	323	119	
5. Bolnišn. zdravlj.	178.178	36.830	65.213	29.328	34.210	12.597	
6. Zdravil. zdravlj.	3.030	626	1.109	499	582	214	
7. Zobna nega	13.550	2.801	4.959	2.230	2.602	958	
8. Zobna protetika	8.193	1.693	2.999	1.349	1.573	579	
9. Prev. z reš. avto.	5.972	777	1.839	1.296	1.499	561	
10. Drugi pot. stroški	1.997	503	517	403	398	176	
11. Ortopedski prip.	2.800	579	1.025	461	537	198	
12. Preventiva	4.502	931	1.648	741	864	318	
13. Zdr. var. v tujini	192	40	70	32	37	13	
14. Konvencije	859	178	314	141	165	61	
Skupaj zdrav. varstvo	366.577	75.408	133.605	60.726	70.749	26.089	

15. Nad. OD zaradi nes.	4.792	1.744	1.236	467	1.020	325	
16. Nad. OD zaradi bol.	43.563	8.464	17.239	6.321	8.248	3.291	
17. Nad. OD med nos. in por.	29.535	3.453	12.910	4.648	5.866	2.658	
18. Pogrebne	2.851	613	1.038	470	525	205	
19. Posmrtnine	790	153	305	132	138	62	
Skupaj den. nadom.	81.531	14.427	32.728	12.038	15.797	6.541	
20. Prisp. drugi skup.	465	96	170	77	89	33	
21. Pozav. premija	583	106	250	84	102	41	
22. Povrač. strok. sl.	9.666	1.998	3.538	1.591	1.856	683	
23. Drugi pris. in povrač.	2.943	588	1.224	441	527	163	
24. Stroš. sam. organov	136	28	50	22	26	10	
25. Str. den. in plač. prom.	1.150	238	421	189	221	81	
26. Stroški komisij	3.19	66	117	52	61	23	
27. Drugi stroški	3.229	667	1.182	532	620	228	
Skupaj drugi stroški	18.491	3.787	6.952	2.988	3.502	1.262	
Skupaj vsi izdatki	466.599	93.622	173.285	75.752	90.048	33.892	
Finančni rezultat	—	—8.776	+26.530	—8.199	—8.407	—1.148	

PREGLED IZRAČUNA PRISPEVNE STOPNJE

v 000 din								
	Prisp. iz bruto oseb. dohodkov				Prisp. iz dohodka TOZD		Skupaj prispevk	
OBD OBJE	prispevna os		stopnja	znesek	stopnja	znesek	stopnja	znesek
Januar—Marec 1976	1.240	636	8,01	99.375	1,47	18.237	9,48	117.612
April—decem. 1976	3.565	994	7,51	267.750	1,65	58.983	9,16	326.733
SKUPAJ leto 1976	4.806	630	7,64	367.125				
			+ blokirana sredstva			2.255		2.255
			SKUPAJ plan 76			79.475		446.600
			po stopnji			1,65	po stopnji	9,29

NOV ODLOK O DAVKU NA PROMET NEPREMIČNIN V OBČINI JESENICE

Na zadnji seji občinske skupščine Jesenice sta zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti sprejela odlok o davku na promet nepremičnin v občini Jesenice.

Sečaj veljavni odlok o davku na promet nepremičnin v občini Jesenice je bil sprejet septembra 1972. Od tedaj pa se je marsikaj spremenilo, julija 1973 je bil sprejet zakon o kmetijskih zemljiščih in zakon o dedovanju kmetijskih zemljišč in zasebnih kmetijskih gospodarstev. Osnovni namen obeh zakonov je, da se omejuje prehod kmetijskega zemljišča v last tistih, ki zemlje ne obdelujejo oziroma, da se zadrži kmetijsko zemljišče za kmetijsko proizvodnjo, razen, če ni za spremembo namembnosti zemljišča podan splošni družbeni interes. Vendar je glede na to, da ima lahko občan, ki po določbah zakona o kmetijskih zemljiščih ni kmet, še zmeraj v lasti v ravninskih predelih največ hektar kmetijskega in gozdnega zemljišča, v gorskih in hribovitih predelih pa največ tri hektarje skupnih površin, še vedno možno, čeprav v omejenem obsegu, prehajanje zemljišč v roke nekmetov. Leta 1974 je v jeseniški občini kupilo taka zemljišča osem nekmetov, lani pa že 18. Analiza teh nakupov kmetijskih zemljišč kaže, da gre v glavnem za spekulativne nakup v krajih, kjer naj bi bila v prihodnje dovoljena gradnja.

Gre torej za dve različni obliki prometa s kmetijskimi zemljišči, ki ne moreta biti davčno enako obravnavani: za promet s kmetijskimi zemljišči, s katerim se namembnost teh zemljišč ne spremeni in za promet s kmetijskimi zemljišči, ko ta preidejo v last nekmeta, oziroma se namembnost teh zemljišč praviloma spremeni. Odlok pa izhaja iz izhodišča, da naj bo promet s kmetijskimi zemljišči, če gre za pridobivanje zemljišč za kmetijsko proizvodnjo in za organiziranje združenega dela, ki se ukvarjajo s kmetijsko ali gozdarsko proizvodnjo ter za

občane, ki se po zakonu o kmetijskih zemljiščih štejejo za kmete, v celoti oproščen davka. Obdavčitev prometa kmetijskih zemljišč za nekmetijske namene pa naj se običajno poveča. Davčne osnove od prometa stavbnih zemljišč in gradbenih objektov pa so naravnane tako, da upoštevajo nominalno zvišanje cen, s tem, da je rešitev dolgoročna.

Tako se na primer plačuje davek na promet nepremičnin po davčnih stopnjah glede na prometno vrednost kvadratnega metra zemljišča oziroma uporabno površino gradbenega objekta. Stopnje pa so različne za kmetijska zemljišča, stavbna zemljišča in za gradbene objekte.

Tako znaše po odloku, ki so ga sprejeli stopnja davka za kmetijsko zemljišče do cene 5 din za kvadratni meter 50 odstotkov in dosega pri ceni nad 20 din 12 dinarjev 50 par in 80 odstotkov presežka nad ceno 20 din.

Oprostitev plačila davka za kmetijska zemljišča pa so deležni poleg tistih, ki zanje tako določa zakon tudi po tem odloku: občan, ki kupi kmetijsko zemljišče zaradi povečanja kmetijske proizvodnje, če organizacije združenega dela, ki se ukvarjajo s kmetijsko ali gozdarsko dejavnostjo in občani menjajo kmetijska ali gozdna zemljišča in kadar občan kupi kmetijo z namenom, da se bo ukvarjal s kmetijsko proizvodnjo. Davka pa ne plača tudi v primeru, če si občan šele z nakupom kmetije pridobi status kmeta.

To je le nekaj podatkov iz novega odloka o davku na promet nepremičnin v občini Jesenice, ki ima namen v prvi vrsti ohranitev kmetijskih zemljišč take kot so, kajti vsak dan bolj spoznavamo, kolikšno vrednost predstavljajo ta zemljišča za vse nas.

ZA ZADOVOLJEVANJE SKUPNIH POTREB IN INTERESOV KRAJEVNIH SKUPNOSTI

V ponedeljek, 22. marca je bila v delavskem domu na Javorniku 12. seja sveta krajevnih skupnosti. Poleg članov sveta krajevnih skupnosti sta se ponedeljkove seje udeležila tudi člana izvršnega sveta občinske skupščine Jesenice Franc Leben in Teodor Okrožnik.

V razpravi je bil predlog samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za zadovoljevanje skupnih potreb in interesov ter opravljanju nalog krajevnih skupnosti občine Jesenice v letu 1976. Predlog je obrazložil predsednik sveta krajevnih skupnosti Zdravko Smolej, v razpravi pa so poudarili pomen predloga, ki je zaenkrat pripravljen še v osnutku. Bili so enotnega mnenja, da bo z dosledno uveljavitvijo tega sporazuma zagotovljeno financiranje potreb krajevnih skupnosti kar pa je nujno zaradi obveznosti, ki jih je vedno več.

Omenjeni predlog samoupravnega sporazuma je v razpravi tudi v OZD in TOZD, vendar zaenkrat še ni dokončnih podatkov o rezultatih te razprave. Seveda bodo tudi v krajevnih skupnostih o osnutku predloga razpravljali še na sestankih družbe-

nepolitičnih organizacij ter delegati skupščine krajevnih skupnosti.

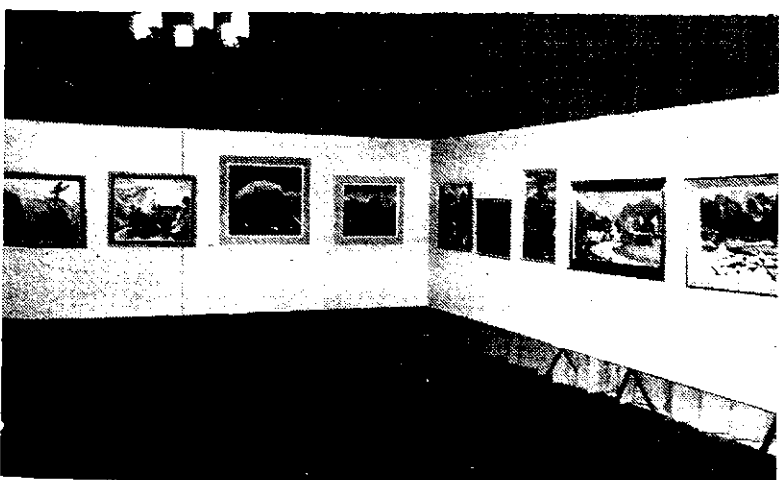
Svet krajevnih skupnosti je na ponedeljkovi seji z nekaterimi dopolnili sprejel predlog finančnega plana krajevnih skupnosti za leto 1976 in prav tako tudi poročilo o poslovanju za preteklo leto. V svet TOZD osnovna šola Koroška Bela so za delegata imenovali Marjana Tomaša. Beseda je tekla tudi o samoupravnem sporazumu o zagotovitvi sredstev za izvedbo srednjeročnega programa razvoja vodnega gospodarstva ter o uvedbi ekonomskih najemnin v delavskem domu na Javorniku. Članom sveta krajevnih skupnosti je bilo posredovano še poročilo o izgradnji tretje faze parka talcev na Koroški Beli s posebnim poudarkom na financiranju.

Ob sklepu seje so spregovorili še o sofinanciranju drugega TV programa.

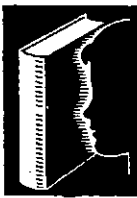
FOTOTEČAJ ZA ZAČETNIKE

Fotoklub Andrej Prešern Jesenice organizira začetniški FOTO TEČAJ.

Tečaj bo obsegal teoretični in praktični del. Začetek tečaja bo v ponedeljek, 29. marca, ob 18. uri v prostoru fotokluba – Cesta Franceta Prešerna 36. Cena tečaja: odrasli 100 din, učenci in dijaki 50 din.

V mali dvorani in čitalnici Delavskega doma na Jesenicah je odprta razstava slik udeležencev planinske slikarske kolonije na Vršiču v letih 1974 in 1975.

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Elia KAZAN: Odnosi. Založba Obzorja 1975.

Veliko vprašanje je, ali je mogoče o tej malo manj kot osemsto strani obsegajoči knjigi napisati kaj tehtnega v nekaj vrsticah. Kakšne vrste roman je to? S podatkom, da jo je napisal znani ameriški filmski režiser grškega rodu, je bolj malo povedano. Slog tega romana ni »filmski«. Poznamo precej sodobnih, zlasti krajših romanov, v katerih je snov takorekoč urezana po meri filma in v katerih se dogodki vrstijo v filmskem tempu. No, Odnosi so v več ozirih pravo nasprotje takih romanov. Za Kazanove filme je značilna monumentalnost in epska širina, spominimo se samo filmov Amerika, Amerika ali pa Vzhodno od raja.

V romanu Odnosi pa ne gre za monumentalno fresko, tu gre le za izpoved nekega posameznika o tem, kako je iskal samega sebe, kako se je trudil postati samemu sebi podoben. Seveda – nasprotje te samosvojesti je sodobna ameriška družba, v katero je junak vključen na več načinov – kot pretirano razumevaljoči soprog, kot nadvse uspešni menadzer, kot lastnik imenitne hiše, avtomobilov, letala, kot porabnik pre mnogih civilizacijskih dobrin.

Cepprav gre torej le za življenjsko zgodbo nekega posameznika, čuti-mo, da je hkrati na tehnični pozni kapitalizem oziroma dežela, ki je nekak simbol tega družbenega reda – posredno pa verjetno tudi vsa sodobna množična družba, družba izobilja, ki je pripravljena dati talentiranemu posamezniku zelo veliko – v kolikor se je ta pripravljen prilagoditi njenim normam.

V Odnosih sta soočena dva temeljna ameriška mita: mit o uspešnosti in mit o svobodnem posamezniku. Izkaže se, da je med enim in drugim nespravljivo nasprotje. Zakaj? Morda zaradi junakovega izjemnega značaja, zaradi njegove izjemne vitalnosti, zaradi njegovih pretiranih erotičnih in seksualnih potreb, ali pa zato, ker je »padel v roke nemoralni ženski«. Dejansko se je vse začelo s to žensko, junakovo sodelavko in ljubico in sprva se nam dozevala, da je pred nami pikantna zgodba o skokih čez plot, ki se zdijo tako značilni za višje plasti družbe. Vendar se izkaže, da junakova erotična sla ne izgorava sama v sebi, ampak se nepremagljivo širi na druga področja in povzroča v njem čisto nepričakovane učinke: resnicoljubnost, odpor do pretvarjanja, ravnodušnost do vseh dobrin, ki so ga zaslužile, in ki jih je plačeval z izgubo svoje samobitnosti. Tu je tisto nasprotje med uspešnostjo in svobodo, ki smo ga prej omenili: uspešnost je odvisna od tega, do kolikšne mere se je »uspešnik« zmožen prilagoditi družbi (in vsem njenim nepravilnostim).

Junak Odnosov je spočetka pravi genij prilagajanja in njegova uspešnost je temu primerna. Stvar se začne zapletati tisti hip, ko začuti, da si pravzaprav želi čisto nekaj drugega. Željo po tistem drugim pa v njem sproži njegova ljubica, ki je vsekakor izjemna ženska. Značilno zanj je, da vidi stvari take, kot so, in ne take, kakršne si ljudje želijo videti; in še: da govori tisto, kar misli in čuti in o stvareh, ki jih pozna: če o čem nima lastne izkušnje, potem raje molči. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da sta oba zaposlena v reklamni agenciji, torej v ustanovi, ki je zasnovana na čisto drugačnih

vrednostnih načelih. Junak torej opisuje (ker je roman pisan v prvi osebi) zgodbo svojega razmerja s to žensko – ter obenem zgodbo svojega osvobodjanja od privajenih refleksov. S tem, ko se odloča zanj, in s tem za novega sebe, mora podreti do tal prav vse, kar je v njem zgradila vzgoja – od zgodnjega otroštva naprej. To je zelo dolga in zelo mučna pot, ena zadnjih postaj je zavod za duševne bolnike. Ali je to maščevanje družbe ali njena logika? Konec koncev ne more biti normalen nekdo, ki se s stališča drugih tako »zavže«, kot je to storil junak tega romana.

Kljub temu, da Odnosi razgaljajo eno izmed najbolj pretanjenih oblik sodobne odtujenosti – odtujenost človekovih želja, ki jo proizvaja močna mašinerija reklame – pa tega romana ne moremo šteti za radikalno zavračanje ameriškega kapitalizma: zavedati se moramo, da E. Kazan ni zapustil Amerike – kar pa je storil njegov stanovski tovariš Chaplin. Če so izkušnje junaka Odnosov do neke mere njegove lastne izkušnje, kar je zelo verjetno, potem se najbrž nagiba bolj k nekakšni »notranji emigraciji«. Zdi se pa, da smo pozabili povedati tisto, kar je edino pomembno: da je to očarljiv

in mojstrsko napisan roman, nekakšna duševna odisejda, ki se konča v pristanu nekakšne prvinske človečnosti.

NOVEJŠE KNJIGE PESMI. Med obiskovalci naše knjižnice so ljubitelji poezije resda v manjšini, vendar je med njimi določeno število takih, ki se zanimajo zlasti za novejša pesniška prizadevanja pri nas. Njim je namenjen ta kratki seznam pesniških zbirk. Vse spodaj navedene knjige smo kupili v zadnjih treh mesecih. Najprej so tu tri zbirke starejših avtorjev: Ceneta Vipotnika, Jožeta Udoviča in Lojzeta Krakarja. Za Krakarjevo zbirko Nekje tam čisto na robu bi lahko rekli, da je samo ena izmed številnih Krakarjevih pesnikovih zbirk. Drugače je z Udovičem, čigar Darovi so šele druga zbirka v opusu tega pesnika, dasi ustvarja že dobra štiri desetletja. Zemlje zeleni spomin pa je posmrtna izdaja, nekakšno izbrano pesniško delo Udovičevega vrstnika in sopotnika C. Vipotnika. Študijo o avtorju je prispeval Jože Kastelic. Pesniški zbirki Sama Simčiča (Hram) in Jožeta Bregarja (Molčeči črv) sta prvenca, Janez Strehovec pa je pred Okroglim kvadratom že nekaj izdal.

SVET BREZ SOVRAŠTVA – ČETRТА PREMIERA NA JESENIŠKEM ODRU

Drama Mire Miheličeve SVET BREZ SOVRAŠTVA, bi morala biti uprizorjena v jeseniškem gledališču že pred 14. dnevi. Gripa je kolektivno osmi igralci, s sodelujočimi tovariši, preprečila, da bi delo uspešno in pravočasno opravili.

Vsebinska drama je našemu občinstvu več ali manj že znana iz TV-uprizoritve pred leti. Predstavlja usodo sedmih žena, ki jih je okupator nagnel v ozko celico, ker so vsaka po svoje delovale proti njegovemu nasilju. Da bi čimveč izvedel o njihovem delu in bivanju domačih, je mednje postavil tudi ovaduško. Toda kljub različnim posameznim usodam, jih trdno veže ena sama misel: živeti in boriti se za lepšo prihodnost.

»Sovraštvo je smrt – življenje je ljubezen! Nihče ne daje življenja zama. Dajemo ga zato, da bi se nikoli več ne dogajalo to, kar se dogaja sedaj in da nobena mati nikoli več ne bo morala pretrpeti to, kar prestajamo ...« to so besede junške Špelce, ki navkljub najstrašnejšim mukam ne izgubi vere v bodočnost.

Pri predstavi sodelujejo: Tatjana Kosir, Magda Flander, Vera Smukavec, Lidija Bitežnik, Slava Marošević, Ida Stražisar, Darinka Korošec, Rezka Torkar, Ivan Berlot, Borut Verovšek, Mile Crnovič in Milan Hribar.

Za razsvetljavo bo skrbel Pavli Torkar, šepetalka je Jožica Füle, kostume je pripravila Anica Sranc, inspicient je Mičo Oman, odrski mojster in rekviziter je Stanko Razinger.

Delo je režirala Stanka Geršak, sceno je postavil Jože Bedič.

ODLIČEN KONCERT OB SLABI UDELEŽBI

Pretekli četrtek smo na Jesenicah doživeli pravo kulturno sramoto. V dvorani gledališča Tone Čufar je po dolgem času spet nastopil simfonični orkester RTV Ljubljana. Na programu je imel popularna dela treh znanih skladateljev iz 19. stoletja. Njegova kvaliteta raven je že nekaj let znana in skupaj s simfoničnim orkestrom Slovenske filharmonije predstavlja vrh slovenske orkestralne poustvarjalnosti. Zato je bilo njegovo gostovanje na Jesenicah brez dvoma kulturni dogodek prve vrste. Pričakovali smo, da bodo jeseniški ljubitelji resne glasbe posvetili temu dogodku tudi primerno pozornost s svojim obiskom na koncertu.

Zal se je zgodilo ravno nasprotno. Med koncertom je bilo na odru več izvajalcev kot poslušalcev v dvorani. Zato je bilo vzdušje pred samim začetkom koncerta izredno mučno. Tisti, ki smo prišli, smo stali pred vhodom v dvorano in nismo vedeli ali ne bi rajši šli domov, da ne bi prisostvovali tej kulturni blamaži. Bilo nas je sram pred člani orkestra za vse tiste, ki jih ni bilo. Ko smo zasedli svoja mesta v dvorani se nismo počutili prav nič prijetno. Bilo nam je žal izvajalcev, ki so prišli na naše povabilo in so lahko razočarani ugotovili, da na Jesenicah, za tako kvaliteten in pomemben kulturni dogodek ni zanimanja.

Vendar vsi neprijetni občutki obiskovalcev koncerta so minili, ko je orkester pričel izvajati svoj program. Na sporedu sta bili dve znani deli glasbene romantike in sicer uvertura k Webrovi operi Euryanthe in Dvořakova VIII. (včasih imenovana tudi IV.) simfonija v G-duru op. 88. Tretja skladba, ki je bila iz-

vedena na tem koncertu so bile malo znane Rossinijeve variacije za klarinet in orkester. Res je, da te variacije niso velikokrat na koncertnih programih, vendar je solistični part izredno zahtevno napisan in spada med najtežje tovrstne skladbe. Zato je lahko solist – znani slovenski klarinetist Anton Zupan – pri izvedbi teh variacij pokazal vse svoje bogato tehnično znanje na tem instrumentu. Takšnega izvajanja solističnega parta na klarinetu do zdaj na Jesenicah še nismo slišali.

Prijetno presenečenje tega koncerta je bil tudi mladi, mnogo obetajoči in simpatični dirigent Uroš Lajovic. Vso svojo mladostno zagnanost, prefinjeno muzikalnost in obvladanje orkestra je pokazal predvsem pri izvedbi Dvořakove simfonije. Ima tudi dober spomin, saj je to dosti obsežno delo dirigiral na pamet. Orkester mu je prizadeval slediti in glasbena interpretacija te simfonije, v kateri kar kipi življenjska radost, je bila na dostojni ravni.

Začetek slab, konec kljub temu dober. Prisotni v dvorani smo dali navdušeno priznanje orkestru, dirigentu in solistu. Bilo nas je malo, vendar smo bili globoko hvaležni vsem izvajalcem za ta izredni koncertni dogodek.

Avgust Karba

PRIPIS: Simfonični orkester RTV Ljubljana je imel nekoliko skrajšani koncert ob 18. uri za učence jeseniških osnovnih šol, ki so napolnili dvorano skoraj do zadnjega kotička. Morda nas čez leta ne bo potrebno več biti sram, če bomo glasbeni vzgoji mladih posvetili še več organizirane pozornosti.

V BOJU PROTI RAKU

PLJUČNI RAK

MED VZROKI NAGLEGA NARAŠČANJA TE BOLEZNI JE VSEKAKOR KAJENJE CIGARET

Obolevanje za pljučnim rakom je v zadnjih desetletjih močno naraslo. Naj navedem le nekaj statističnih podatkov. Pred 50 leti je bil pljučni rak prava redkost. Kratak podatek iz ZDA: leta 1930 je umrlo v tej deželi za pljučnim rakom 2837, leta 1950, torej 20 let pozneje pa že 18.313 ljudi. Te številke nam povedo, da je smrtnost zaradi tega obolenja narasla v 20 letih za 500 odstotkov. V Sloveniji je leta 1966 zbolelo za pljučnim rakom 410 ljudi, to je 11 % od vseh obolelih za rakom. Od tega je bilo 17 % žensk, to je slaba šestina. Za nobeno drugo vrsto raka ni obolevanje tako naraslo kot prav za pljučnim rakom. Očitno je, da za pljučnim rakom mnogo pogostejše obolevajo moški kot pa ženske. Po statistikah je razmerje med spoloma 7:1 v korist žensk.

Kje so vzroki tako naglega naraščanja te bolezni? Vse statistike dolžijo za ta porast vse večje število kadilcev cigaret. Pri izogrevanju le-teh namreč nastajajo snovi, kot sta bencipren in bencantracen, ki pri laboratorijskih poskusih povzročijo raka na poskusnih živalih. Pri posameznem kadilcu ni mogoče ugotoviti, ali bo sploh in kdaj obbolel za pljučnim rakom. Raziskovalci pa so si edini v tem: čim dalj traja kajenje in čim večja je dnevna količina pokajenih cigaret, tem večja je možnost obolenja za pljučnim rakom.

Pregledi kadilcev so pokazali, da imajo ti na sluznicah dihalnih organov spremembe, ki jih pri nekadilcih ni. Te spremembe štejemo za predrakave, to se pravi, da se iz njih lahko razvije rak. Po mnenju strokovnjakov kajenje cigar in pipe ni tako nevarno, ker taki kadilci ne vdihavajo tako globoko dima kot kadilci cigaret. Napotek je tak: tudi dolgotrajni kadilec zmanjša možnost, da bi zbolel za pljučnim rakom, če preneha kaditi. Najbolje pa je, da sploh ne začnemo kaditi, kajti kajenje pospešuje nastanek pljučnega raka, kakor tudi drugih obolenj, predvsem obolenj srca in ožilja.

Povzročitelje pljučnega raka iščemo tudi drugod. Vemo, da je obolevanje dva- do štirikrat pogostejše v mestih kot na deželi. To pripisujemo zraku v mestih, ki ga onesnažuje industrija in velik promet. Pred nekaj desetletji so mislili, da je tuberkuloza marsikdaj predhodnik pljučnega raka. Toda čas je pokazal, da upadanje tuberkuloze ne gre v korak z naraščanjem pljučnega raka. Ne moremo reči, da so nepomembna razna kronična, t. j. dolgotrajna vnetja v samih pljučih in sapnikovih vejah ter vejicah. Ta obolenja stalno dražijo sluznico, ki je tako bolj dovzetna za razvoj raka.

Pljučnega raka se da hitro opozoriti ali pa tudi zelo težko. Želimo si, da bi ga spoznali čimprej. V zgodnjem stanju so znamenja neznačilna. Najpomembnejše znamenje je kašelj. Ta se pojavlja tudi pri

drugih kroničnih obolenjih pljuč in sapnikovih vej napr. pri bronhitisu. Znan je dolgotrajni kašelj kadilcev, zlasti jutranji. V tem primeru nam postane sumljiva vrsta kašlja. Če se ta spremeni, bodimo pozorni. Če opazimo krvav imeček je to resno opozorilo, da moramo k zdravniku, čeprav krvavkast izpljunev lahko povzroča tudi druga obolenja. Drugo pomembno znamenje je težko dihanje, ki se pojavlja tudi, če bolnik miruje, ter je življajoče in ostro. Pomembno znamenje je tudi bolečina v prsih, ki je podobna zbadanju in se pri kašljanju poveča. Neredko se pridruži pljučnemu raku pljučnica. Vsa znamenja, kot so npr. temperatura, znojenje, spremembe v krvi, govori o pridruženju. Rentgenski pregled po preboleli pljučnici pa nam odkrije rakavo obolenje. Ne trdimo, da je vsaka pljučnica posledica ali znanilec raka. Še zdaleč ne! Vendar ni nikdar odveč temeljit pregled po prestopu pljučnici. Vidimo, da zna-

Starejša pionirka BRIGITA KEŽAR med vrati

menja začetnega pljučnega raka niso zelo značilna. Zato naj nas nekaj tednov trajajoči kašelj opozori, da gremo k zdravniku. Najpomembnejše je, da si damo po 45. letu starosti vsaj vsako leto enkrat pregledati pljuča.

Moderna medicina ima na voljo že dokaj zanesljive metode, da lahko ugotovi to bolezen. Najpreprostejši je rentgenski pregled in slikanje pljuč. Na sliki vidimo dostikrat zasenčenje, ki ga povzroča tumor, ko bolnik nima še nobenih težav. Če nam rentgenska slika zbudi sum, da gre za rakavo obolenje, izberemo še druge diagnostične postopke. Najvažnejša je bronhoskopija. Pri tej preiskavi s posebno napravo pogledamo v sapnico (bronhus) in njene bližnje veje. Tako neposredno vidimo tumor in ga tudi košček odrežemo za mikroskopski pregled. Rezultat pregleda izrezanega tkiva pod mikroskopom je zelo zanesljiv. Večkrat pa leži tumor globoko v pljučih in ga z omenjeno napravo ne moremo videti. V tem primeru nam pogosto pomaga bronhografija, sapnico in njene veje napolnimo s kontrastnim sredstvom, da postanejo pri rentgenskem slikanju vidne. Tako lahko vidimo mesto, kjer rakavo tkivo zapira sapnico. Zelo nam pomaga tudi pregled celic v izpljunku ali v brisu sluznice, ki ga napravimo pri bronhoskopiji. S površine tumorja se namreč luščijo rakave celice, ki jih pod mikroskopom lahko spoznamo.

Pljučnega raka najbolj zanesljivo pozdravimo z operacijo. Žal, čisto to ni mogoče, ker pride bolnik prepozno na zdravljenje ali pa nam druge okoliščine ali obolenja preprečijo, da bi bolnika operirali. Drug način zdravljenja pa je obsevanje z rentgenskimi ali gama žarki, s katerimi dosežemo mnogokrat zadovoljivo izboljšanje, včasih pa tudi dokončno ozdravljenje.

dr. Zdenka Podgornik-Runovc

POHOD NA POREZEN

Planinsko društvo Cerkno bo v sodelovanju s krajevno organizacijo ZB NOV Cerkno letos prvič organiziralo skupinski - množični pohod na vrh Porezna. S pohodom bodo počastili spomin padlih borcev NOV, ki so na tem kraju padli, 24. marca 1945.

Skupinski pohod bo 28. marca iz več možnih smeri. Ob 11. uri pa bo na vrhu ob spomeniku kratka slovesnost.

Za pohod priporočamo planinsko opremo (planinski čevlji, vetrovka, topla oblačila s kapo in rokavicami, palice in nahrbtnik s primerno hrano). Vsak udeleženec pohoda dobi posebno izkaznico.

Planinsko društvo Jesenice organizira skupinski pohod in vabi člane planinskega društva, posebno pa še člane ZB, ki so sodelovali v zadnjih borbah na Primorskem.

Skupen odhod z Jesenic je z vlakom, 28. marca ob 5.50 do Podbrda in dalje peš do Porezna in s povratkom isti dan ob 17. uri.

Valbljeni

PREKO KOPIC NA DOVŠKI KRIŽ

Lepo oktobrsko jutro se budi iz nočnega sna. Ura je bila 5, ko sem se odpravil na pot, z željo, da se zopet vzpnem v naš prelestni alpinistični gaj, med Rokavi, Oltarjem in Dovškim Križem.

Ko tako hitim po cesti proti zadnjim hišam na poti proti Peričniku, me naenkrat obsije izza ovinka pramen avtomobilskih luči. Nekaj trenutkov za tem že stoji avto ob meni. V njem sta sedela dva mlada planinca iz Štajerske. Zaželim si dobro jutro in vlnjudno me povabita, da prisedem v njun avto. Z veseljem sem sprejel povabilo, saj bom tako najmanj eno uro prej v Vratih, kar se mi bo lepo poznalo. Bila sta namenjena na Škrlatico. Med pogovorom o hribih sta izrazila željo, kako si želita iti enkrat preko severne triglavske stene. Povabil sem ju za prihodnje leto, da bi šli skupaj.

Pred Poldovo planino sem izstopil, se jima prisrčno zahvalil za vožnjo in zazeleli smo drug drugemu srečno pot. Hitro sem zastavil korak v strm, bil je še precej mrak, ko sem šel skozi gozd navzgor proti Brinovi glavi, kakor jo imenujejo. Ura še ni bila sedem, ko sem bil že na gruntu, kjer je stala nekdanja pastirska koča, le kakih 50 m nad seboj pa v strmini opazim trop gamsov. Našel sem 34 glav. Tudi oni so me opazili, toda ne zmenijo se zame, le gledajo me radovedno. Vedel sem zakaj ne bežijo pred menoj, saj veter vleče od njih proti meni. Se le na razdalji kakih 30 metrov odskočijo za rob.

Ura je pol osmih ko vstopim v prve skale, spodnje Kopicke, stena v začetku ni preveč zahtevna, da sem bil kar hitro pod skoraj navpičnim stebrom, kjer postane raz zelo gladek in strm. Le počasi napredujem, stop za stopom, oprijem za oprijem. Skala je čisto ledena, poleg pa brije ostrina in ledena burja. Da bom le enkrat na grebenu, tam je tudi teren precej lažji, le nekaj metrov pod vrhom stebra se mi je močno zanohtalo. Tako sem se moral nekoliko ustaviti in si ogreti čisto premrle prste, da sem lahko zopet nadaljeval plezanje.

Na grebenu je bila burja še močnejša, zato kar se da hitim. Tudi na vrhu druge Kopicke sem hitro. Teren je precej poldnenel in nasut z za lesnik debelo točo. Še enkrat se mi zanohta. Tudi tretja Kopica je bila kmalu za menoj in že sem v zelenih Dovškem Križu. Tu mi pa postane kar vroče, saj je sonce prijetno grelo, burja pa je ponehala. Toče je tu gori vedno več. V levi grapi pod peščenim sem jo gazil do kolen. Peščeno pobočje pa je bilo vse prekrito z njo. Stezica proti globoki škrbini je

bila prekrita z ledom, da sem le s težavo prišel preko. Ura je bila devet in štirideset minut, ko sem ves srečen in vesel stopil na vrh Dovškega Križa. Razgled je bil božanstven na sever in zahod. Saj so bile Visoke Ture tako lepe v soncu in tako blizu, da bi kar preskočil nanje. Kaj pa naši vrhovi? Zastrti so bili vsi s sivim pajčolanom.

Danes stojim petinštirideset let na tem vrhu, sam ali s tovariši v letu in zimi, v soncu ali ledenem mrazu, globokem snegu, v težki borbi v led in sneg okovano goro. Spomnim se, ko sem se plazil po trebuhu zadnjih sto metrov, da sem dosegel vrh v strašni burji.

Vse je prešlo, a lepote in njene veličine ostanejo nespremenjene. Zopet je pričelo močno briti. Hitro sežem po kaseti z vpisno knjigo, katera pa ni več knjiga ampak kos razcefranega papirja. Vpišem se ter prestejem obisk v tekočem letu - oseminšestdeset oseb, torej sem jaz devetinšestdeseti. Za devetinšestdesetletnico, devetinšestdeseti tukaj. Hitro spravim knjigo nazaj v kaseto ter jo položim v močilo. Ob desetih se odpravim nazaj proti bivaku II. Kljub gladkemu in s točo nasutemu terenu, sem v osemnajstih minutah pri bivaku II. Kako prijetno je tu, sonce toplo greje. Kaka božanska tišina vlada vse naokrog me kar prisili za manjši oddih v tem prelestnem gaju ograjenem z visokim plotom navpičnih sivih sten in vrhov. Koliko prekrasnih doživetij smo preživeli tu gori. Spomnim se na dragega tovariša Korenina, očeta naših bivakov, s katerim sva preplezala marsikatero steno.

Omenim naj enega najinjših doživljajev, ki bi lahko stal koga glavo. Bilo je januarsko soboto, ko pride Korl k meni na dom od popoldanskega vlaka, oprtan s precej zajetnim nahrbtnikom. »Janez, ali greš z menoj na dvojko«. (Tako smo imenovali med seboj bivač II.)

Čez petnajst minut sva že vihala v veselem razpoloženju in pogovoru proti Peričniku. Sneg je bil precej trd in dober za hojo, vreme je bilo krasno in ne preveč mrzlo. Klanec Krede naju je kar precej ogrel. Kar hitro sva bila pri Poldovi planini. Ne ustavljava se. Kar naprej v strmine proti pragu in dalje do pod Slovenskega Materhorna. (To je visoka triglavska stena, čisto gladka in previsna v obliki Materhorna.) Pod njim pa je velika lopa v kateri smo bivalirali, dokler ni bilo bivaka. Tu se nekoliko oddahneva od hitre hoje. Na bivaku sva. Ob sveči si na kuhiniku kuhava čaj. Korl je prinesel s seboj veliko, lampi podobno peč na petrolej, za gretje prostora in jo prižgal. Med tem ko se je kahal čaj sva se zalagala z jedjo. Korl je sedel na klopi ob vratih, jaz pa nekoliko nižje na vznožju ležišč. Med jedjo me prične čudno dušiti in po nekaj minutah sem se le s skrajnimi močmi dvignil na klop ter stegnili roke proti vratom. Korl mi jih je pomagal odpreti in kar padel sem pred bivač v sneg. Kasneje sva ugibala kaj bi moglo biti krivo temu, pa nisva ničesar potuhtala. Korl se je najedel in se zleknil na ležišče, jaz pa sem sedel na klopi in še enkrat kahal čaj. Čez čas se prične Korl nekam sumljivo premikati, šlo mu je na bruhanje, ker je bil popolnoma brez moči, sem mu pomagal, da se je dvignil in stopil iz bivaka. Ko se je nekoliko osvežil pride nazaj v bivač blede kot zid. Čez čas le uganeva kaj je krivo vsemu temu.

Bivač je majhen in dobro zaprt, notri sva bila midva, gorela je sveča, kuhinik in pa še močna peč. Na ta način smo hitro izrabili zrak kar ga je bilo v prostoru. Ko bi se to zgodilo med spanjem, bi verjetno zaspala za vedno.

Zjutraj namesto na Oltar, sva se bolj privlekla kot prišla na Veliko Splevto.

Morda bi še sanjaril o takih doživetjih, če me ne bi predrnil kamen, ki se je utrgal tam gori v ostenju Oltarja in padal z votlimi udarci prek skal in se ustavil v grušču pod steno.

Janez Brojan st.

TEČAJ ZA MLADINSKE VODNIKE NA KOMNI

Na Komni je bil od 27. februarja do 7. marca tečaj za mladinske vodnike v zimskih razmerah. Program je bil v celoti izveden, saj je bilo vreme ves čas čudovito, tečajniki pa se moramo zahvaliti predvsem dobremu vodstvu. Delo je potekalo večinoma na terenu pri praktičnem delu, to je smučanju, reševanju izpod plazu, orientaciji, vse skupaj pa je bilo povezano z gibanjem in vodenjem v zimskih razmerah. Na osnovi tega so bile izvedene tri ture: Lepa Komna, Lanževica in Govnjaški Kuk, predzadnji dan pa smo imeli tudi zimski orientacijski pohod. Seveda so bila v program vključena tudi predavanja o temah, iz katerih smo delali izpite iz prve pomoči, organizacije in izvedbe izleta ali ture ter GRS. Včasih pa nas je ob večernih odtrgal od televizije tudi Pretnarjev Janez s svojimi diaprozitivami.

LEPA KOMNA

V skrivnostne dolince in kotanje pod Bogatinom se je že spustil mrak, znanilec noči. Vrhovi Kamniških Alp so se tam v daljavi še nekaj trenutkov škrlatno svetili, obsijani z zadnjimi žarki zahajajočega sonca, potem pa so tudi oni utonili v temni kopreni lepih spominov.

Kako topli so bili ti obrisi grebenov, kot silhueta sreče so bili, tiste sreče, ki se je takrat, ko jo doživljamo sploh ne zavedamo, kajti preveč jo je, preveč za človeka, ki je navažen le ostrih potez betonskih stavb in oglušujočega ropota. Toda mi smo danes zjutraj smučali pod temi grebeni, petdeset ljudi je pilo lepoto gora, belih vrhov, narisanih na temnomodrem nebu, a vsak jo je občutil drugače.

Sonce je neusmiljeno žgalo. Sren, ki je od Planine na Kraju pa do Vratice držal, se je pričel predirati in morali smo si nataktni smučati. V

dolgi vrsti smo se vzpenjali za Stanetom, vozili med dolinicami, kotanjami, povsod sama belina, daleč pred nami pa se je vlekla rajda Bohinjskih gor. S sedla pod Vrhom nad Gracijo smo končno le zagledali Lepo Komno. Kako velika se nam je zdela, dolgo se bomo lahko vozili po sončnih pobočjih.

Res, prvi so že vijugali po strmih plazih v dolino. Kako lepo je bilo videti, vse je brzelo, hitelo, sem ter tja si lahko videl tudi kako salto ali nji podoben obrat, zagledalo je, kot bi na beli planjavi opevalo mravljišče. V vznožju pa so se vse te črne pikice zbirale na majhnem kuclju, poračunem s temnozelenim rušjem.

S kuclja, kjer smo počivali, sem se še enkrat ozrl na snežišče, koliko drobnih, tankih smučin je rezalo njegovo, prej tako gladko odejo.

Tudi plaz pod Vratci je doletela enaka usoda, le da je ta pokazal ostrejši, bolj neprijetno lice. Sneg je bil tam že mehkejši, težji, pošteno si se moral truditi, da si obdrži pravo smer, da si lepo vijugal in niso pretiraval v hitrosti. A vendar sta prva dva v skupini imela smolo, saj sta kar eden za drugim odfrčala prek skalnatega robu in pristala spodaj v globokem, zbitem snegu. Posledice so bile očitne, eden je imel »troje« palic, drugi pa »troje« smuču.

Vendar, tura je uspela, upam pa, da »nova« smučka, ki jo je tisti nesrečnejši staknil potem neke na Komni, ni imela manjvrednostnih kompleksov, bila je namreč kar deset centimetrov krajša.

Stemnilo se je, obrisi vrhov so izginili v morju noči, gore so zaspale v tišini, globoko pod nami pa so se v dolini pričele prižigati skupinice migetajočih lučk. Tudi na oboku črne neba je zasijalo nešteto biserov, ki so bili mnogo lepši kot lučke v dolini.

Postalo je hladno, zato sem stopil v koč, kjer je vse vrvelo, prav veselo je bilo. Zakaj pa ne, saj se nam tudi jutri obeta zanimiva tura, smučanje z Lanževice.

Marko Surc

MNOŽIČNI POHODI IN VZPONI, NAJBOLJŠA OBLIKA REKREACIJE

Alpinistični odsek Jesenice je že pred leti začel propagirati množične planinske pohode in alpinistične vzpone v najlepše predele našega planinskega sveta. Ljubitelji kopnih, kakor tudi zasneženih gora so pozdravili tako obliko množične rekreacije, kar potrjujejo vsakoletni spominski pohodi na Stol, najvišji vrh razglednih Karavank, triglavski smuk z robov Rži v Krmo in drugi organizirani pohodi.

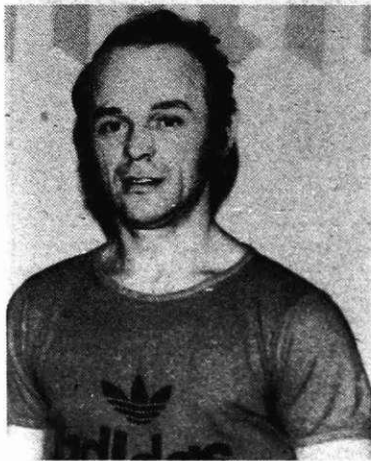
Tudi letošnji že osmi spominski pohod z Vršiča prek Slemena v Planico, ki je bil izveden v nedeljo, 21. marca, v spomin številnih smrtno ponesrečenih plezalcev, alpinistov in alpskih smučarjev, na Slemenu, stelah Mojstrovk in Travnika je to potrdil. Prek 85 udeležencev je zimski pohod ali bolje rečeno izlet z Vršiča preko Vratice, Rup in Slemena v Tamar zadovoljil in navdušil.

Pogled z Vratice med Sito glavo in Robičem na Prisojnik in ostale vrhove od Špika do Škrlatice je enkrat. Sprehod preko Slemena je užitek in razkošje posebne vrste. Na Slemenu se odpre pogled preko vertikalnih sten, stebrov in grebenov Mojstrovk, Travnika in Šit do Javlova in Mangarta do rajde Kotove

špice, Struga in Ponc. Vse to privabi praznično razpoloženje med udeleženci, zadovoljstvo pa je popolno, če je pohod dobro pripravljen da je poskrbljeno za varnost udeležencev. Za to je v nedeljo poskrbel alpinistični odsek Jesenice v sodelovanju z gorskimi reševalci iz Martuljke, Mojstrane in Radovljice.

Zadovoljstvo udeležencev spominskega zimskega pohoda na Stol, triglavskega smuka, spominskega pohoda z Vršiča preko Slemena v Planico zadoljuje organizatorje, da načrtujejo še take, tudi zahtevnejše pohode in vzpone. Zato bo AO Jesenice že v mesecu aprilu organiziral spomladanski vzpon na Visoki Oltar iz Krnice, Martuljka in Vrat. Konec maja predvideva pohod in vzpon plezalcev in alpinistov z Vršiča preko Site glave in Mojstrovk, Travnika in Šit na Mali kot ali Travnisko škrbino, kjer se bodo udeleženci navdušili nad edinstvenimi razgledi s tega grebena nad Planico in Trento. Sredi poletja bodo plezalci in alpinisti Jesenic povabili ljubitelje gora na novo planinsko pot, smer PP (Planica-Pokljuka). Iz Planice bodo prehodili vse Julijce do Pokljuke, Bleda in Bohinja.

PETER FILIPOVIČ — OBVEZA DO USPEHOV

Namiznoteniška ekipa Murove v gorenjski ligi dosega izredno dobre rezultate. Lani je osvojila naslov gorenjskih prvakov, letos pa je pred koncem prvenstva prav tako na odličnem drugem mestu. Tričlanska ekipa vlaga v te uspehe veliko prostega časa, ki je prepojen z intenzivnimi treningi in trdim delom. Pred kratkim smo nekaj vprašanj zastavili članu ekipe Petru Filipoviču, ki je sicer naš sodelavec, zaposlen v elektrodne obratu kot žičar. O svojem športnem udejstvovanju za zeleno mizo, z belo žogico in loparjem nam je pripovedoval:

»Z namiznim tenisom sem se začel ukvarjati že leta 1957 in sicer so me navdušili kolegi. Igrati pa sem začel pri TVD Partizan Jesenice. Pogoji so bili takrat slabši kot danes, saj si moral praktično vse kar rabiš za igranje kupiti sam. Na prvih tekmah seveda ni šlo tako kot sem hotel, saj čez noč ne moreš osvojiti skrivnosti namiznega tenisa. Spominjam se, da sem prvič večji uspeh dosegel v Kranju na gorenjskem prvenstvu, ko sva bila s kolegom Milanom v dvojicah druga.«

Leta 1960 je bil Peter Filipovič v mladinski delovni brigadi v Leskovicu, leto kasneje pa na odsluženju vojaškega roka. Po povratku je potem skoraj deset let prekinil z igranjem namiznega tenisa, leta 1969 pa se je spet vrnil za zeleno mizo.

»Spet sem se vrnil k Partizanu. Ko pa smo igrali prijateljsko tekmo z ekipo Murove, me je vodja Franci Ravnikar povabil, da bi pomagal v njihovi ekipi, predvsem bi vzgajal mlade namiznoteniške igralce. Pristal sem in tako sem od leta 1971 član ekipe Murove.«

Kaj lahko poveš o tej ekipi? »Mislim, da je to zelo dobra ekipa, v njej prevladujejo tovariški odnosi, vedo pa tudi, da je vsak uspeh pogo-

jen s trdim in resnim delom. To pa predvsem po zaslugi vodja Francija Ravnikarja, ki skorajda ves prosti čas žrtvuje za delo v ekipi.«

Kako pa potekajo treningi?

»V mini hali na Murovi, kjer igramo tudi prvenstvene tekme, treniramo trikrat na teden. Treningi so dovolj intenzivni, saj le dobro kondicijsko pripravljen lahko na tekmi pričakuješ zmago.«

Pa načrti?

»V naslednji sezoni prav tako uspešno nadaljevati tekmovanje v gorenjski ligi s ciljem uvrstitve v drugo slovensko ligo. Sam se bom prizadeval, da bom čim bolj igral, saj ekipo dosedanj uspehi zavezujejo, da ne sme noben član popustiti.«

JESENICE : ZVEZDA 5:0

V štirinajstem kolu druge namiznoteniške lige — zahodna skupina, so igralci Jesenic gostili ekipo Zvezde iz Ljubljane, ki je na lestvici mesto za njimi. Pričakovati je bilo ostro in napeto borbo, vendar pa se gostje niso uspeli resneje upirati tokrat kompletni ekipi Jesenic. Tako je bil dvoboj, ki naj bi bil zanimiv, končan v slabi uri z najvišjim možnim rezultatom 5:0 za domačo ekipo, za katero so nastopili: Vidmar, Buh in Legat.

Po dvakrat sta zmagala Vidmar in Buh, eno točko pa je prispeval Legat.

S to zmago so igralci Jesenic še vedno na petem mestu. V petek gostujejo pri zadnjem vrščeni ekipi Prestranek, ki do sedaj v prvenstvu še ni osvojila nobene točke.

MUROVA : LESCE 5:1

Igralci Murove, ki v drugem delu gorenjske namiznoteniške lige še niso doživeli poraza, so tudi tokrat zaigrali tako kot znajo. V mini hali na Murovi so tokrat gostili ekipo Lesce, ki jih je v prvem delu tega tekmovalja premagala. To pot pa so se jim oddolžili z gladko zmago 5:1. Edini, ki je pustil točko gostom je bil Lavtižar, ki je tokrat zaigral slabše kot zmore. Manjka mu namreč treningov, kajti zelo težko je uskladiti treninge z delom na vež izmen.

Poleg Lavtižarja sta nastopila še Filipovič in Ravnikar, ki sta tudi zmagala vsak po dvakrat, enkrat pa je zmagal Lavtižar.

Kljub zmagi pa je ekipa Murove še vedno na drugem mestu gorenjske lige. Na tem mestu pa bo verjetno tudi ostala ob koncu prvenstva, kajti preostaja samo še eno kolo, v katerem gostujejo v Voklem, kjer zmaga ne bi smela biti vprašanje.

Ekipa Jesenic II je bila v tem kolu prosta. R. F.

Odbojka

DVA PORAZA ŽENSKJE EKIPE

Ženska prva ekipa OK Jesenice je v prvi tekmi spomladanskega dela I. republiške lige gostovala na Ravnah na Koroškem pri jesenskem prvaku, ekipi Fužinarja.

JESENICE : FUŽINAR 0:3

Iz rezultata bi lahko sklepali, da je bila zmaga Fužinarja zelo gladka, vendar pa moramo povedati, da so se naše igralko zelo dobro upirale favoriziranim domačinkam, predvsem v prvem in drugem setu. Igra je bila enakovredna in borbeno, le v zaključnem delu vsakega seta je prišla do izraza boljša uigranost domačink. V tretjem setu pa so naše igralko popolnoma popustile. Predvsem pa so grešile pri sprejemu servisa, s tem pa so si seveda onemogočile organizacijo napada.

V drugi tekmi je gostovala na Jesenicah ekipa Partizana z Viča.

JESENICE : VIČ 1:3

Začetek je pokazal, da se bodo domačinke oddolžile za lanskoletni poraz, ki so ga doživele proti tej ekipi na Jesenicah z rezultatom 2:3. Zaigrale so res tako kot znajo in prikazale raznovrstno igro, z nekaj res dobro pripravljenimi akcijami, katerim gostje niso bile kos. To potrjuje tudi prvi set, ko po vodstvu gostij 8:5, le- te niso do konca dosegle nobene točke več.

Domače igralko pa so popustile v naslednjih setih. Gostje so odlično zaigrale v polju in rešile skoraj vse žoge, medtem ko so domačinke pričele grešiti v vseh elementih igre in zaslužen izgubile tudi drugo tekmo. V obeh srečanjih so nastopile igralko: Mahnič, Rabzelj, Baloh, Lukek, Tomažič, Tušar in Martina Purger.

Kje so vzroki za tako spremenljivo igro naše ekipe? Ne mislimo jih opravičevati, vendar kljub temu lahko naštejemo nekatere stvari. Ekipo v glavnem sestavljajo mlade, še ne dovolj izkušene igralko. Trenirajo dve uri tedensko, to je toliko,

kolikor imajo na razpolago časa rekreacijske skupine. To pa se seveda odraža na vzdržljivosti, saj kondicijskih priprav praktično niso imele.

V obdobju med jesenskimi in spomladanskimi delom je ekipa sodelovala na zimskem prvenstvu SRS za članice v Novi Gorici in se v konkurenci devetih ekip uvrstila na četrto mesto.

Poleg tega so pred pričetkom tekmovalja odigrale v Brezovici tudi prijateljsko tekmo z ekipo Ljubljane. Po dogovoru so odigrale štiri sete in vse, z dobro igro, odločile v svojo korist.

V naslednjem kolu bodo naše igralko gostovale v Mariboru, pri ekipi Branika in se skušale oddolžiti za jesenski poraz na Jesenicah. ACO

JESENICE : BOVEC 0:3 6 — 7, — 12, — 8)

V soboto so Jeseničani gostili vodilno moštvo v prvi moški republiški ligi, ekipo Bovec. Domačini so nastopili s pomlajeno ekipo, poleg tega pa je zaradi službene zadržanosti manjkala še Bogataj. Za Jesenice so nastopili: Divjak, Pogačar, Kravanja, Gasar, Kobal, Kos, Omejc in Prešern.

Ekipa Bovec je prišla na Jesenice kot velik favorit in je to svojo vlogo tudi opravila. Domača ekipa v prvem setu ni nudila resnejšega odpora. Bolj izenačena je bila borba v drugem setu, vendar Bovečani niso dopustili presenečenja. Tudi v tretjem setu gostje niso imeli težav in so prepričljivo osvojili dve dragoceni točki.

Pri gostih zasluži pohvalo celotno moštvo, še posebej pa se je odlikoval Gašperšič. Nasprotno pa domačini niso igrali tako, kot je bilo pričakovati. Upati je, da bodo v pravem času prebrodili krizo in da se bodo obdržali v ligi.

V naslednjem kolu čaka Jeseničane težka tekma v Mariboru proti Braniku. P.

Šah

GORENJSKO ČLANSKO PRVENSTVO

Prejšnji teden se je v Radovljici končalo gorenjsko prvenstvo za članke, na katerem je sodelovalo dvajset šahistov iz Škofje Loke, Kranja, Tržiča, Radovljice, Lesc in Jesenic. Jeseniške barve je zastopalo pet igralcev, mojstrski kandidat Branko Zorko in prvokategorniki Ivan Pavlin, Janez Ciuha, Anton Krničar in Alojz Zeleznik. Že od prvega kola dalje je bilo videti, da jeseniški šahisti letos ne bodo posegli v sam vrh, čeprav je prav Zorko že večkrat osvojil gorenjsko prvenstvo.

Najmočnejše zastopstvo so letos imeli člani SD Lesce, ki so tudi osvojili prva mesta. Zorko je v devetih kolic zbral 5,5 točk in podelil 4. do 6. mesto, Ciuha in Pavlin sta s pol točke manj zasedla 8. in 9. mesto, Zeleznik je bil s 4,5 točkami 10. do 13., Krničar, ki je od Jeseničanov najbolj razočaral, pa je s štirimi točkami zasedel 14. do 16. mesto.

Jeseničani so na tem prvenstvu igrali slabše kot je bilo pričakovati, predvsem to velja za Pavlina, ki je letos že premočno osvojil klubsko prvenstvo. Edini, ki v jeseniški ekipi ni razočaral, je bil Ciuha, ki je izredno slabo začel, vendar je v zadnjih kolic dosegel štiri zmage zapored in popravil uvrstitev.

Končni vrstni red: 1. dr. Petek (Lesce) 7, 2.—3. Roblek (Lesce) in Hribar (Zveza slepih Kranj), itd.

PIONIRSKO PRVENSTVO JESENIC

V soboto, 27. marca, bo v veliki šahovski dvorani na Jesenicah pionirsko prvenstvo Jesenic, po kategorijah za starejše pionirke in pionirje (letnik (61—63) in mlajše pionirke in pionirje (letnik 64 in mlajši). Prvenstvo bo ekipno in posamežno; ekipo sestavljajo štiri igralci in rezerva. Prvenstvo se bo začelo ob 9. uri dopoldne.

Prosimo vse osnovne šole, da omogočijo vsem mladim šahistom nastop na tem tekmovalju. KT

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 27. marca bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta

Šamopostrežna trgovina ŠPECERIJA Bled, Supermarket UNION, Titova 22

V Kranjski gori bo v soboto, 27. marca od 15. do 19. ure odprta trgovina: ŽIVILA Kranj, trgovina Škratica

ZAHVALA

Kolektivno adjustaže — žičarne se iskreno zahvaljujem za darilo, ki sem ga prejel ob odhodu v pokoj. Želim jim še mnogo delovnih uspehov. Ivan Pev

ZAHVALA

Najlepše se zahvaljujem sodelavcem obrata plavž za prelepo darilo ob mojem odhodu v pokoj. Želim jim veliko delovnih uspehov, sreče in zdravja pri delu in doma. Emil Lah

ZAHVALA

Sindikatu Železarne in OO sindikata martinarne se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo prejel in mi je bila med dolgotrajno boleznijo zelo dobrodošla. Georgie Bogdanovski

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru hladne valjarne se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila v času moje bolezni zelo dobrodošla. Franc Berce

Kino RADIO

26. marca italij. barvni film IZZIV BELEMU OČNJAKU, ob 17. in 19. uri.

27. marca domači barvni film KAPETAN MIKULA MALI, ob 15. uri.

27. in 28. marca amer. barv. CS film ZELEN SONCE, ob 17. in 19. uri.

29. in 30. marca angl. barvni film PRIŠEL BO MOJ DAN, ob 17. in 19. uri.

31. marca amer. barvni film MURPHYJEVA VOJNA, ob 17. in 19. uri.

2. aprila angl. barvni film DVA KORAKA IZVEN ZAKONA, ob 17. in 19. uri.

3. aprila japon. barvni cinem. film NEVIHTA NA PACIFIKU, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

25. marca švedski barvni film PRIGISCE LJUBEZNI, ob 18. in 20. uri.

26. marca domači barvni film KAPETAN MIKULA MALI, ob 18. in 20. uri.

27. in 28. marca angl. barvni film PRIŠEL BO MOJ DAN, ob 18. in 20. uri.

28. marca domači barvni film KAPETAN MIKULA MALI, ob 10. uri. Brezplačna predstava Jugobanke za svoje mlade varčevalce — člane Ježkovega kluba.

29. in 30. marca amer. barvni cinem. film ZELEN SONCE, ob 18. in 20. uri.

1. aprila italij. barvni film IZZIV BELEMU OČNJAKU, ob 18. in 20. uri.

2. aprila amer. barvni film MURPHYJEVA VOJNA, ob 18. in 20. uri.

3. aprila amer. barvni film KUNG FU — ZELEN OBAD, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE — MOJSTRANA

27. marca franc. barvni film NE-DOLŽNI LJUDJE UMAZANIH ROK.

28. marca amer. barvni film ROJENI PORAZENI.

3. aprila angl. barvni film PRIŠEL BO MOJ DAN.

Kino KRANJSKA GORA

27. marca amer. barvni film ROJENI PORAZENI.

28. marca italij. barvni film IZZIV BELEMU OČNJAKU.

31. marca angl. barvni film PRIŠEL BO MOJ DAN.

3. aprila amer. barvni CS film ZELEN SONCE.

Kino JAVORNIK

26. marca amer. barvni CS film ZBOGOM G. CHIPS, ob 19. uri.

GLEDALIŠČE

SOBOTA, 27. marca ob 19.30 Mira Mihelič: SVET BREZ SOVRAŠTVA, premiera — drama v treh dejanjih — režija: Stanka Geršak, scena: Jože Bedič NEDELJA, 28. marca ob 19.30 Mira Mihelič: SVET BREZ SOVRAŠTVA, repriža — drama v treh dejanjih — za izven

TOREK, 30. marca ob 16. uri Mira Mihelič: SVET BREZ SOVRAŠTVA — predstava je v okviru zaključka mednarodnega leta žensk. Vstop je prost. Vse žene jeseniške in radovljiske občine vljudno vabljenje!

DPD SVOBODA FRANCE PREŠEREN ŽIROVNICA-BREZNICA GOSTUJE

v nedeljo, 28. marca ob 15. uri v domu družbenopolitičnih organizacij na Hrušici z vaško dramo v treh dejanjih DOMEN.

IŠČEMO OSKRBNIKA ZA STOL

Planinsko društvo Javornik — Koroška Bela razpisuje za Prešernovo koč na Stolu prosti delovni mesti:

- a) oskrbnik postojanke,
- b) pomočnik oskrbnika.

Pogoji: eden od obeh mora vsaj delno razumeti nemško; eden od obeh mora biti vajej kuhanja za gospodinjstvo; poštenost in dober odnos do gostov in društva, ter voljo za red in snago.

Sezona traja od maja do konca septembra. Primerno tudi za mlajše upokojece. Ponudbe pošljite na naslov: Planinsko društvo Javornik — Koroška Bela — 64270 Jesenice.

SVET KRAJEVNE SKUPNOSTI PODMEŽAKLJA

razpisuje honorarni delovni mesti VODJE FINANČNE SLUŽBE IN DAKTILOGRAFA

Delovni čas in višina honorarja po dogovoru. Ponudbe pošljite na svet KS Podmežaklja, Mencingerjeva ulica 1. Svet KS Podmežaklja

ZAHVALA

Ob nenadni smrti dragega moža in očeta

FRANCA SMOLNIKARJA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so v teh težkih trenutkih sočustvovali z nami in spremljali pokojnika na njegovi zadnji poti. Posebej se zahvaljujem tovarišu iz nabavnega oddelka za poslovalne besede in pevcem za žalostinke.

Zahvaljujem se tudi oddelku splošne administracije in nabavnemu oddelku za pozornost in denarno pomoč.

ZALUJOČA žena Marija, sin Toni in hčerka Fanika

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, starega očeta, pradedna in tasta

MATEVŽA BREGANTA upokojenega livarja

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so nam v težkih trenutkih pomagali, izrazili sožalje, ter podarili vence in cvetje.

Posebej se zahvaljujem sodelavcem in sindikalnim organizacijam livarne, hotelsko turističnemu podjetju Viator Jesenice in hišnemu svetu stanovanjskega bloka Titova 75 Jesenice za podarjene vence.

Vsem, ki so pokojnika v tako velikem številu spremlili na njegovo zadnjo pot na ljubljansko pokopališče in s svojo prisotnostjo počastili njegov spomin, še enkrat iskrena hvala.

ZALUJOČI: žena Rezka, hčerka Mara, sinova Janez in Matko z družinami, sestra Mici in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše dobre mame, stare mame, prababice, sestre in tete

TONČKE BERTONCELJ roj. Ličof

se zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za vso pomoč, izraze sožalja in cvetje. Prisrčna zahvala dr. Markežu in dr. Rojčevi za zdravljenje ter osebnemu internerga oddelka jeseniške bolnice za trud.

Hvala vsem, ki ste jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti, kakor tudi pihalnemu orkestru Jeseniških železarjev in pevcem za žalostinke.

ZALUJOČI: hčerka Irma, sin Jože, brat Ivan in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi našega dragega moža, očima in strica

MILANA PRUSNIKA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste na kakršenkoli način počastili njegov spomin in ga spremlili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujem se sodelavcem iz martinarne, govorniku Štefanu Uranu, pevcem za žalostinke, godbi na pihala iz Gorij in sestanovalec. Posebej pa se zahvaljujem sosedu Ivanki Korošec za vso pomoč, ki nam jo je nudila v težkih trenutkih.

ZALUJOČI: žena Francka, družini Soklič in Ovsenek z Bleda

SMUČANJE

BIBIJEV MEMORIAL JESENIŠKIM PIONIRJEM

Preteklo soboto in nedeljo, 20. in 21. marca so jeseniški cicibani in pionirji tekmovali na tradicionalnem tekmovališču za Bibijev memorial na Krvavcu. Tekmovanje vsako leto prireja SK Novinar iz Ljubljane. Največ uspeha so letos dosegli jeseniški cicibani in pionirji, saj so ekipno prepričljivo osvojili prvo mesto, pri cicibanih pa so tudi posamezno pobrali vsa prva mesta.

V soboto so najprej nastopili cicibani, kjer so dosegli popoln uspeh. Premočno sta zmagala Kunčeva in Naglič, pa tudi ostali cicibani so dosegli odlična mesta. V nedeljo mlajši pionirji niso dosegli posameznih zmag, vseeno pa sta bili Benedičičeva in Veskova druga in tretja, Oblak pa v svoji skupini četrti.

Na 1.000 metrov dolgem veselalomu se je v obeh dneh pomerilo preko 350 najmlajših tekmovalcev iz 24 slovenskih in hrvaških klubov. Proga je bila izredno zahtevna in ledena in je ravno pri cicibanih zahtevala precej odstopov. Zmago v tekmovališču za Bibijev memorial so jeseniški pionirji in cicibani dosegli v sestavi: Kunčeva, Naglič, Benedičičeva, Veskova, Oblak in Roman Kavčič.

REZULTATI:
Cicibanke: 1. Kunc - Jesenice 1:02,08, 2. Leskovšek - Novinar 1:07,80;

Cicibani: 1. Naglič 1:01,73, 2. Pirc 1:04,35, 3. Ravnik 1:04,87, 8. Pogačnik 1:11,09 (vsi Jesenice), 13. Potočnik - Bled 1:13,51, 16. Smolej 1:18,25, 30. Klinar (oba Jesenice) 1:31,55.

Mlajše pionirke: 1. Leskovšek - Novinar 1:01,95, 2. Benedičič 1:03,59, 3. Vesek 1:05,41, 8. Čop 1:10,93 (vse Jesenice);

Mlajši pionirji: 1. Erbežnik - Olimpija 1:00,09, 4. Oblak 1:04,28, 15. Roman Kavčič (oba Jesenice) 1:12,72;

Ekipno: 1. Jesenice - 6:29,81, 2. Novinar - 6:52,96, 3. Triglav - 6:71,11, -bef

V JESENIŠKI OBČINI DOVOLJ SMUČARSKEGA PODMLADKA

Pretekli petek, 19. marca je bil na Španovem vrhu drugi pregledni veselalom smučarskega podmladka jeseniških področnih klubov. Na tekmovališču je nastopilo 20 cicibanov in 51 cicibanov iz sedmih področnih klubov. Tekmovanje je pokazalo, da imamo v naših področnih klubih dovolj najmlajših smučarjev, ki že dobro obvladajo veščine med vratci.

Pri cicibankah so bile najbolj spretne tekmovalke iz Mojstrane, pri cicibanih pa kaže, da je najboljši naraščaj v Kranjski gori.

Tretje tekmovalje smučarskega podmladka bo v petek v Kranjski gori.

REZULTATI:
Cicibanke: 1. Mateja Krznarič - Mojstrana - 57,82, 2. Veronika Klinar - SK Golica - 57,88, 3. Bojana Pezdinik - Mojstrana - 57,97, 4. Jana Mlakar - Kr. gora - 1:00,77, 5. Nataša Kelvišar - Jesenice 1:01,68, 6. Radojka Berlišk - Jesenice 1:02,61, 7. Sandra Klinar - SK Golica - 1:02,81, 8. Nika Stražišar - Mojstrana - 1:09,39, 9. Alenka Oblak - Mojstrana 1:11,02, 10. Tine Zmitrek - Jesenice 1:13,20 itd.;

Cicibani: 1. Andrej Gosar - Kr. gora - 51,81, 2. Aleš Vidic - Kr. gora - 52,78, 3. Peter Eger - Mojstrana - 53,49, 4. Jože Klinar - Mojstrana 54,22, 5. Marjan Šilar - Žirovnica 55,57, 6. Slavko Kanalec - Kr. gora - 56,29, 7. Karlo Hartman - Mojstrana - 56,39, 8. Sašo Robič - Jesenice - 57,52, 9. Tinček Zupan - Blejska Dobrava - 57,83, 10. Tomaž Dolar - Žirovnica - 58,37 itd.

Izven konkurence so nastopili tudi cicibani, ki že imajo Jugo-7točke in dosegli naslednje čase: Ravnik - 45,05, Smolej 49,37, Noč - 50,74, Pogačnik - 51,76, Klinar 52,30.

bef.

SAŠKA VESEK - Slovenska prvakinja v slalomu

Košarka

TRNOVO : JESENICE 85:84 (41:47)

V Ljubljani je bila v soboto, 20. marca prvenstvena tekma sedmega kola 1. SKL. A med ekipo Trnovo in KK Jesenice. Sodila sta Grmič in Gomboši (oba Ljubljana).

Jeseničani so nesrečno izgubili že drugo tekmo zapored, kljub temu, da so bili tokrat boljši nasprotnik večji del tekme.

Začetne minute so pripadle jeseniškim igralcem, ki so že v peti minuti povedli z devetimi točkami prednosti. Večjo ali manjšo prednost so uspešno odbržali ves prvi polčas. Ker so domačini nizki, z odličnimi strelci od daleč, kot sta Matičetov in Kožarnik, so Jeseničani igrali obrambo mož moža. Obe ekipi sta igrali hitro in zaključevali akcije precej pred iztekom tridesetih sekund.

V drugem polčasu so domačini uspešno izenačili. Vse do tridesete minute je bila igra enakovredna, nato pa so domačini po zaporednih napakah gostov uspešno razliko povečali na trinajst točk. V 35. minuti je bil rezultat 79:66 za igralce Trnova.

Jeseničani so po minuti odmora zastavili vse sile in se z agresivnim konskim presingom uspešno približali gostom, tako, da je bila minuta pred koncem razlika le še ena točka. Pri rezultatu 83:82 je najboljši igralec domačih Matičetov dosegel koš z roba igrišča. Pol minute pred koncem so Jeseničani zmanjšali na 85:84. Domačini so imeli žogo, ki pa so jo izgubili na sredi igrišča. Jeseničani so žogo držali do konca tekme in nato dvakrat metali na koš in obakrat zgrešili.

Poraz je posledica premajhnega števila treningov, saj igralci niso sposobni odigrati vse tekme z vso zbranostjo. Tako pride do kritičnih trenutkov, ko nasprotniku uspe narediti razliko, ki jo nato le težko dohite.

Nastopili so: Pavel Piriš 5 (2:1), Smolej, Pivač, Šmid 3 (2:1), Vauhnik 14 (2:0), Janjič, Dušan Piriš 14 (2:2), Bizjak 2, Vujačić 36 (8:6), Mišić 2 (6:2), Noč 8 (2:2).

V sredo so igrali Jeseničani doma s Celjem, temu sledijo kar štiri gostovanja: v Trbovljah proti Rudarju, v Novi Gorici proti Fructalu in proti Ježici v Ljubljani. Po teh tekmah bo konec prvega dela prvenstva. V nadaljevanju bo najprej na sporedu gostovanje v Novem mestu, prva naslednja tekma doma pa bo proti Triglavu iz Kranja.

NI

JESENICE : KRANJSKA GORA (ČLANICE) 49:45

V soboto, 20. marca, so članice KK Jesenice (lanskoletne pionirke) v telovadnici osnovne šole Kranjska gora, odigrale prijateljsko tekmo s tamkajšnjo ekipo. Sodil je dobro domačin Smolej.

Po daljšem zimskem premoru je bila to prva letošnja preizkušnja, pred začetkom slovenske lige za članice, v kateri bodo Jeseničanke letos nastopale.

V prvem polčasu nobena od obeh ekip ni pokazala posebne igre. Pretežno so vodile Jeseničanke in sicer z

nekaj pikami, žal so proti koncu popustile - tako v obrambi, kot v napadu in polčas se je končal z rezultatom 21:26 v korist domačink.

V drugem delu tekme je bila igra za spoznanje živahnost. Jeseničanke so povedle, nekaj minut za tem pa vodstvo ponovno izgubile. V nadaljevanju so uspele rezultat izenačiti in v zadnjih minutah zmagati z rezultatom 45:49.

Pod vodstvom novega trenerja Muharemoviča so nastopile: Muralič 1, Malacko 12, Kastelic, Volarič 6, Vrdoljak 22, Vavpotič, Korbar, Crnovič 2 in Potočnik 6.

W

KROJ (ŠK. LOKA) : JESENICE (PION.) 45:54

Preteklo soboto, 20. marca so jeseniški pionirji gostovali v Škofji Loki in odigrali prijateljsko tekmo s sovrstniki Kroja. Po težki borbi so naši pionirji uspešno zmagali in to šele v podaljšku, vseeno pa je zmaga naših pionirjev zaslužena, saj so bili v vodstvu vso tekmo.

Koše za Jesenice so dosegli: Rakovič 25, Soklič 13, Novak 4, Jakšič 4, Samardžija 5, Pogačnik 2 in Noč 1.

- bef

Judo

USPEH JESENIČANOV

V soboto, 20. marca je bilo v Ljubljani področno tekmovalje za pokal judo zveze Slovenije, na katerem so sodelovale ekipe Šiske I. in II., Forum in Jesenic.

Jeseničani so nastopili s pomlajeno ekipo, v kateri ni bilo trenerja Dvoržaka, ki se je težje poškodoval. Rožmana, ki je prenehal z aktivnim udejstvovanjem ter Bečiroviča in Kučine, ki zaradi službenih zadržkov ne trenirata. Jeseničane so na tem tekmovališču zastopali: Vojko Markizeti, kateremu je bil to zadnji nastop pred odhodom v JLA, Simon Čebulj, Sašo Vrdoljak, Drago Ravnjak in Stanko Anderle, manjkal jim je predstavnik v lahki kategoriji, tako, da so eno borbo avtomatično izgubili.

Jeseniški judoisti so se pomerili dvakrat in to z ekipo Šiske I in Šiska II. Obe ekipi so premagali in sicer prvo s 3:2 (30:15) in drugo s 4:1 (40:10) ter se tako uvrstili v finale pokala, v katerem se bodo v soboto, 3. aprila v Celju pomerili z zmagovalcem štajerskega dela tekmovališča ekipa Maribora. Zmagovalac bo poleg Olimpije in Impola, zastopal Slovenijo v Novem Sadu, kjer bo finale za pokal judo zveze Jugoslavije.

Mladi judoisti, ki nastopajo v članski konkurenci in katerih povprečna starost je sedemnajst let, so nas zopet razveselili, z borbenostjo in boljšo tehniko in se zasluženo uvrstili na prvo mesto v svoji skupini. Z malo športne sreče bi lahko v finalu (3. aprila) premagali tudi ekipo Maribora, vendar v slednji nastopa veliko starejših in prekaljenjših judoistov, ki imajo za seboj več težkih srečanj, kot Jeseničani in je up v zmago zgolj le up, vendar so tudi presenečenja možna.

- tok

ZELO DOBRA OCENA LETOŠNJEGA POHODA NA STOL

Čeprav je od letošnjega enajstega spominskega pohoda na Stol minil že dober mesec, so v tem času tekle v dnevnem časopisu različne razprave o letošnjem pohodu, ki pa so se, če izvzamemo pisanje štirih ljubljancev v Delu, 8. marca, vse končale z zelo dobrimi ocenami letošnjega pohoda. Kot uspešnega, saj je na pohodu sodelovalo 3.028 registriranih udeležencev v prekrasnem sončnem vremenu, je ocenil na seji v preteklem tednu tudi pripravljalni odbor za izvedbo pohoda pri občinskem odboru ZZB NOV Jesenice.

Na seji je bila ponovno poudarjena pravilna odločitev odbora, ki se je ob novozapadlem snegu in množičnih prijavah v interesu varnosti udeležencev odločil za zelo posrečeno traso pohoda Valvasor-Doslovska planina-Valvasor, torej krožen pohod, ki je trajal skoraj tri ure. Če k temu dodamo še prihod udeležencev do Valvasorja in nazaj, je to v poprečju kar pet ur hoje na čistem gorskem zraku in v izredno lepem sončnem vremenu. Že to, da je 3.028 udeležencev preživelo ves dan ob potni in nenaporni hoji v čistem gorskem zraku, nesporno potrjuje uspeh pohoda. Pravilno je bilo ugotovljeno na seji, da bi bila z oziranjem na opremljenost in kondicijsko pripravljenost več kot polovica udeležencev sposobna opraviti, 21. ali 22. februarja vzpon na vrh Stola. Toda kot disciplinirani gorniki so spoštovali navodila organizatorja, utemeljena s preventivno varnostnimi razlogi. V tako odločitev pa niti najmanj ne gre podvomiti, saj so pri njej sodelovali poleg odgovornih iz občinskega odbora ZZB NOV tudi člani alpinističnih odsekov, gorske reševalne službe, delavci milice, Jugoslovanske ljudske armade, tabornikov in lovcev, torej ljudje, ki dobro poznajo naš gorenjski pla-

ninski svet in ki so organizirali že nešteto zimskih in letnih množičnih planinskih tur in pohodov.

Zato je kritika in protest za tako odločitev štirih ljubljanskih planincev, ki bi jih lahko celo dali v narekovaj, ki so kljub takim samonavodilom samovoljno odšli na vrh Stola, nesprejemljiva. S svojo samovoljnostjo bi lahko po sneženi gazi za seboj potegnili tudi ostalo množico in jo izpostavili nevarnostim plazov ali drsenja preko pečin. Zato tudi v tem pogledu udeleženci zaslužijo vso pohvalo, ker so se disciplinirano ravnali po navodilih organizatorja, sprašujemo se pa, ali take neodgovorne kot so omenjeni štirje mladi, lahko sploh nazivamo planince.

Tudi velika večina udeležencev je bila navdušena nad letošnjim spominskim pohodom po partizanskih poteh ob vznožju Stola, čeprav so si mnogi z vzdihom ogledovali vrh Stola, ki se je kopal v sončni luči. Večina se je zavedala, da je varnost udeležencev prva. Organizatorji pohoda so prejeli celo nekaj zahvalnih pisem planinskih društev iz Štajerske, v katerih izražajo navdušenje nad pohodom. Kako da ne. Tudi mi smo bili navdušeni, saj je ta dva dneva vso Gorenjsko prekrivalo megleno

morje, medtem ko so se Karavanke in Julijci kopal v sončnih žarkih in mi z njimi.

Prav gotovo organizatorji zaslužijo vse priznanje, predvsem pa vsi planinci, alpinisti in gorski reševalci, ki so v visokem snegu napravili gazi za uspešen pohod in ki so bedeli nad našo varnostjo. V izogib gneči in negotovanju pa bi pri naslednjem, dvanaštem pohodu morali poenostaviti in izboljšati le administracijo v zvezi z vpisi v knjižico pohoda in izdajo spominskih značk.

Večina udeležencev je zagotavljala da bo še prišla, ne glede kje bo potekala trasa spominskega pohoda, kajti ob sklepu je potrebno poudariti, da je to le pohod v spomin na slavne dni naše narodnoosvobodilne borbe in ljudske revolucije, ki naj bi oživljali spomine na tiste dni in razvijal ter kepril moralne kvalitete in tradicije naših borcev za svobodo.

Pionirji HK Jesenice - republiški in državni prvaki za leto 1975/76

TEČAJ ZA NEPLAVALCE

Komisija za športno rekreacijo pri IO sindikata železarne Jesenice obvešča delavce Železarne, da bo v aprilu in maju 1976 organizirala tečaj za odrasle neplavalce. Tečaj bo v zimskem bazenu hotela LARIX v Kranjski gori.

Vse delavce-neplavalce, ki se želijo naučiti plavati prosimo, da pošljejo pisмено prijavo na SINDIKAT ŽELEZARNE JESENICE DO 31. MARCA 1976. Prijava naj vsebuje: priimek in ime, rojstne podatke, poklic in naslov obrata. Ostale podrobnosti v zvezi s tečajem bomo vsem

javljencem posredovali po preteku roka za prijavo.